

ЕВРОБАРОМЕТЪР 64

ОБЩЕСТВЕННОТО МНЕНИЕ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ЕСЕН 2005

НАЦИОНАЛЕН ДОКЛАД

БЪЛГАРИЯ

Това изследване е осъществено по поръчка на Генерална дирекция
“Преса и комуникации” на Европейската комисия.
Докладът е изготвен за Делегацията на Европейската комисия в България.

Този документ не представя гледната точка на Европейската комисия.
Интерпретациите и изразените мнения в доклада ангажират единствено неговия автор.

Увод	3
1. Българите и Европейския съюз	7
1.1. Българска и/или европейска принадлежност	7
1.2. Чувствата, които поражда у българите Европейският съюз.....	11
1.3. Образът на Европейския съюз в България	14
1.4. Обществена подкрепа за членството в ЕС	16
2. Очакванията относно българското членство в Европейския съюз	
2.1. Обща оценка	18
2.2. Ползите от присъединяването към Европейския съюз	21
2.3. Очакваният социално-икономически ефект.....	22
2.4. Страхове и опасения от евроинтеграцията.....	25
3. “Климат” на общественото мнение в България	
3.1. Лична удовлетвореност от живота	29
3.2. Най-важните проблеми за страната	34
3.3. Най-важните дългосрочни цели за България	36
3.4. Доверие в институциите.....	38
3.4.1. Българинът и българските институции	38
3.4.2. Доверие в Европейския съюз и в неговите институции.....	44
4. Информираност и знания за Европейския съюз	
4.1. Лична самооценка	48
4.2. Тест за реалните познания	51
4.3. Необходимост от повече информация за ЕС.....	54
4.4. Информационни източници и ролята на медиите	58
5. Българската гледна точка за приоритетите на Европейския съюз	
5.1. Ангажираност с делата на Европейския съюз	64
5.2. Кой трябва да взема решенията в Европейския съюз	67
5.3. Трите най-важни приоритета за Европейския съюз.....	70
6. Разширяването на Европейския съюз и България	
6.1. “Климат” на общественото мнение в ЕС относно разширяването	72
6.2. Подкрепа за българското членство сред гражданите на ЕС	75
6.3. Общественото мнение в България относно разширяването на ЕС	83
Резюме	86
Приложения	
Списък на графиките	99
Описание на метода	102

Увод

За Европейския съюз 2006 г. започна като година на самоанализ и интроспекция, в която Съюзът трябва да се вгледа в себе си, в институциите си, в границите си и в дългосрочните си цели, след отрицателните референдуми за Конституцията и изтощителните преговори за новия бюджет. За България – като годината, в която европейската интеграция веднъж завинаги ще може да се превърне от външна във вътрешна политика на страната, и в която българите ще трябва да покажат, че могат не само да се чувстват европейци, но и да бъдат достойни граждани на Европейския съюз (ЕС).

Събитията през 2005 г. засилиха интереса към общественото мнение в страните от разширяващия се Съюз и показаха, че без подкрепата на гражданите европейската интеграция остава без опорна точка. За да отговори на предизвикателствата, Европейската комисия обяви нова стратегия за информация и комуникация - Планът „Д“. Той се основава на принципите на диалога с широката общественост и изисква от европейските институции да изслушват и да се вслушват в мнението на гражданите във всички страни.

Така редовните изследвания Евробарометър, които се провеждат два пъти годишно по поръчка на Европейската комисия и отчитат пулса на общественото мнение в настоящите и в бъдещите държави-членки на Съюза, придобиват все по-важна роля в широкия и интензивен дебат за политиките и бъдещето на ЕС.

Настоящото, 64-то издание на Евробарометър „въвлича“ в диалога близо 30 000 граждани във всички държави-членки на ЕС, в двете присъединяващи се страни (България и Румъния) и в двете държави-кандидатки (Хърватия и Турция), както и от турската общност в Кипър. Интервютата с тях са проведени едновременно и със стандартен въпросник¹ в периода между 10 октомври и 15 ноември 2005 г. от консорциум между Taylor Nelson Sofres & EOS Gallup Europe по поръчка на Генералната дирекция „Преса и комуникации“ на Европейската комисия.

Хиляда и един граждани в България отговарят на въпросите на есенния Евробарометър. Българската извадка е хомогенна и така, както във всички останали страни, е представителна за мненията на гражданите на възраст над 15 г. Тя представя мисленето на всички социални, професионални и възрастови групи от населението на страната, а интервютата са проведени в домовете на българи, които живеят в големи и малки градове, както и в селските райони.

Анкетите в България са осъществени между 19 и 31 октомври 2005 г. - в дните на засилен дебат, както в България, така и в ЕС, относно критиките и препоръките, залегнали в Мониторинговия Доклад на Европейската комисия² за готовността на

---

¹ вж. в приложение

² Публикуван на 25 октомври 2005 г.

страната за членството ѝ в Европейския съюз. Освен това, интервютата за този Евробарометър съвпадат по време с процеса на ратификация на Договора за присъединяването на България към ЕС и поради своя широк обхват, не само географски, но и съдържателен, Евробарометър представлява незаменим източник на информация за общественото мнение в страните-членки относно по-нататъшното разширяване на Европейския съюз, включително и към България.

За ЕС този период е белязан от трудното начало на преговорите с Турция и от продължителните разисквания за бюджета на Съюза, които задълбочиха дискусиите относно политиките и дългосрочните приоритети на ЕС след отрицателните референдуми за неговата Конституция.

Настоящият доклад е трети по ред за България и предоставя за първи път възможност да се проследят промените в обществените нагласи и настроения не само в краткосрочен (6 месеца), но и в по-дългосрочен план – в рамките на една година. Представени са тенденциите, както в българското, така и европейското обществено мнение, като се правят сравнения с резултатите от предишните два стандартни Евробарометъра, в които бе включена България –ЕВ63.4 (пролет 2005 г.) и ЕВ62.0 (есен 2004 г.).

Анализът на данните дава възможност да се проследи как мислят българите и как се променят техните знания и мнения за евроинтеграцията в навечерието на членството в ЕС. Тези тенденции се съпоставят непосредствено с обществените нагласи в ЕС като цяло и по групи страни, взависимост от натрупания им опит и степен на интеграция в ЕС:

- Шестте държави, основателки на Европейския съюз – Белгия, Германия, Италия, Люксембург, Франция и Холандия;
- 15-те държави-членки от Западна Европа, известни още като “старите” членки на ЕС;
- Десетте нови държави-членки, които се присъединиха през 2004;
- Страните от Еврозоната, които включват шестте държави-основателки на ЕС плюс Австрия, Гърция, Ирландия, Испания, Португалия и Финландия;
- Румъния, която върви едновременно с България към членството си в ЕС;
- Двете държави-кандидатки, които започнаха преговори за членство в ЕС – Хърватия и Турция;

Основните сравнения са свързани с анализа на това, доколко мисленето на “средния” българин се доближава или различава от мисленето на “средния” гражданин на ЕС. В сравненията по страни са търсени най-много съпоставки с общественото мнение в Румъния, поради факта, че двете страни следват обща пътна карта за присъединяване към ЕС и са изправени пред същите предизвикателства в навечерието на своето членство в Съюза.

Докладът представя основните изводи относно барометъра на общественото мнение по ключови въпроси за евроинтеграцията на страната и бъдещето на ЕС.

Първата част, озаглавена “Българите и Европейския съюз” представя образа на ЕС в България и чувствата, които предизвиква той сред гражданите на страната.

Втората разглежда по-отблизо какво са техните очаквания от предстоящото членство на България в Европейския съюз.

Третата част има за цел да подпомогне разбирането как тези очаквания се съпоставят с българския социален оптимизъм.

Четвъртата показва доколко самооценката на българските граждани относно тяхната информираност за ЕС отразява реалистично познанията им за институциите, политиките и бюджета на ЕС.

Въз основа на това в **следващата част** от анализа се разглежда ангажираността на гражданите с делата на Европейския съюз и българската гледна точка за неговите приоритети.

Накрая са представени в по-близък план обществените настроения в ЕС и в отделните държави-членки към продължаващото разширяване на Съюза и подкрепата за българското членство сред неговите граждани.

Данните от проучването са илюстрирани с графики, които онагледяват сравненията между общественото мнение в България и в страните в и извън ЕС. По някои ключови въпроси е представен и социално-демографски анализ относно пола, възрастта, образованието и професионалния статус на интервюираните, типа населено място, в което живеят, както и политическата им ориентация. Там, където е възможно, са търсени взаимни връзки между отговорите на различни въпроси, които биха могли да задълбочат познанията за общественото мнение по ключови аспекти.

Когато пристъпва към този текст, читателят би трябвало да има също предвид, че резултатите от всяко проучване на общественото мнение са приближения, чиято точност зависи от размера на извадката и съответните проценти, в които се изразяват резултатите.³ Освен това, сумите от стойностите за различни отговори не винаги са точно 100%. Те могат да се отклоняват с 1% поради закръгляне на резултатите, или пък да са по-малко или повече от 100% за въпросите, които допускат повече от един отговор.

³ За извадка от около 1000 интервюта границата на достоверност е следната:

Проценти	10% or 90%	20% or 80%	30% or 70%	40% or 60%	50%
Отклонения	± 1.9 пункта	± 2.5 пункта	± 2.7 пункта	± 3.0 пункта	± 3.1 пункта

И не на последно място, нека читателят не забравя, че много от въпросите представляват списъци от възможности, между които трябва да се изберат една или няколко, а нито един списък не може да претендира за изчерпателност.

В текста са използвани също и опростени фрази или съкращения за основни понятия, като, например “ЕС 25”, което представлява средната стойност на резултатите за всички 25 държави-членки на ЕС. В същия ред,

ЕС 10 – страните, които се присъединиха към ЕС на 1 май 2004 г. Естония, Кипър, Латвия, Литва, Малта, Полша, Словакия, Словения, Унгария и Чешката Република

ЕС15 - страните-членки на ЕС преди разширяването му през 2004 г.: Австрия, Белгия, Великобритания, Германия, Гърция, Дания, Ирландия, Испания, Италия, Люксембург, Португалия, Финландия, Франция, Холандия, Швеция

ЕС25 - всички гореизброени държави, т.е. ЕС10 плюс ЕС15

В графиките са използвани следните съкращения за отделните държави и територии според редакционния кодекс на институциите на ЕС⁴ :

AT – Австрия	EE - Естония	LU - Люксембург
BE - Белгия	EL - Гърция	MT - Малта
BG - България	ES - Испания	NL - Холандия
CY - Кипър	FI - Финландия	PL - Полша
CY (tcc) – турската кипърска общност	FR - Франция	PT - Португалия
CZ - Чехия	HR - Хърватия	RO - Румъния
DE-W - Западна Германия	HU - Унгария	SE - Швеция
DE- Германия	IE - Ирландия	SI - Словения
DE-E - Източна Германия	IT - Италия	SK - Словакия
DK - Дания	LT - Литва	TR - Турция
	LV - Латвия	UK - Великобритания

---

⁴ Досие “ЕС-25 и страните-кандидатки – май 2004 г. Държави, езици и парични единици – названия, кодове и ред на цитиране”, <http://publications.eu.int/code/pdf/370000en.htm>

1. Българите и Европейския съюз

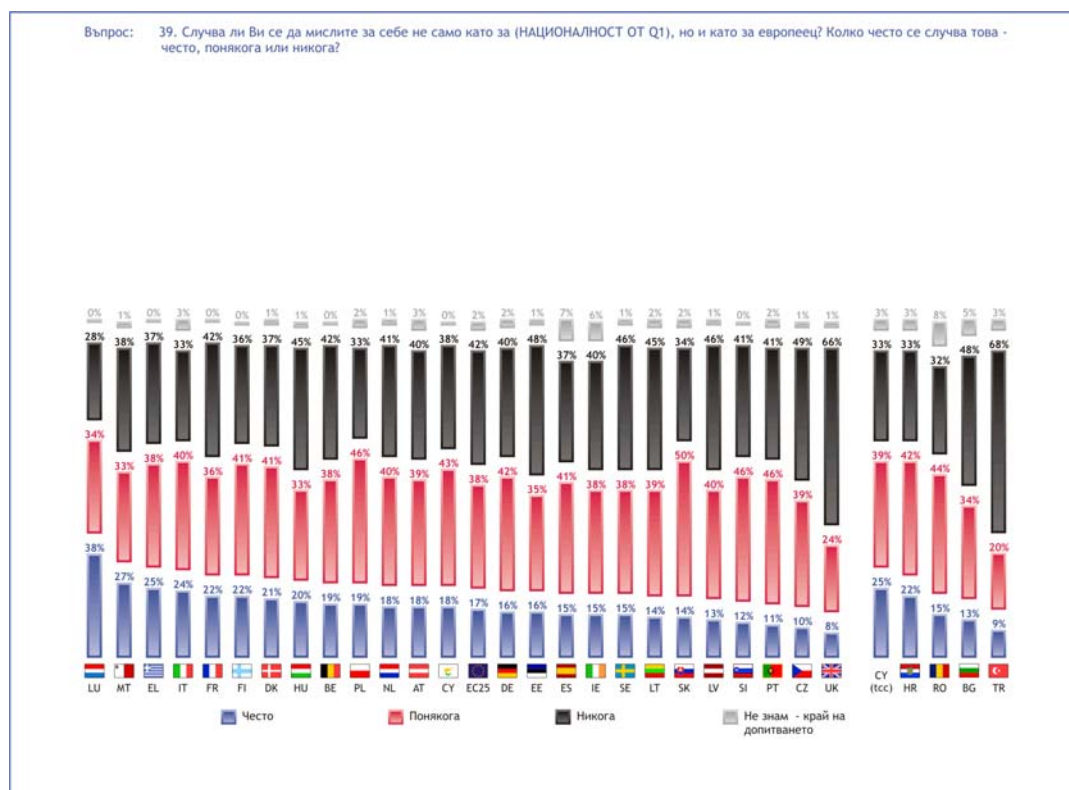
1.1. Българска и/или европейска принадлежност

В навечерието на българското членство в Европейския съюз Евробарометър изследва доколко гражданите на страната се чувстват не само българи, но и европейци и до каква степен тяхната национална и/или европейска принадлежност поражда чувството на гордост от това.

- Усещането за европейска принадлежност предизвиква гордост у всеки втори българин

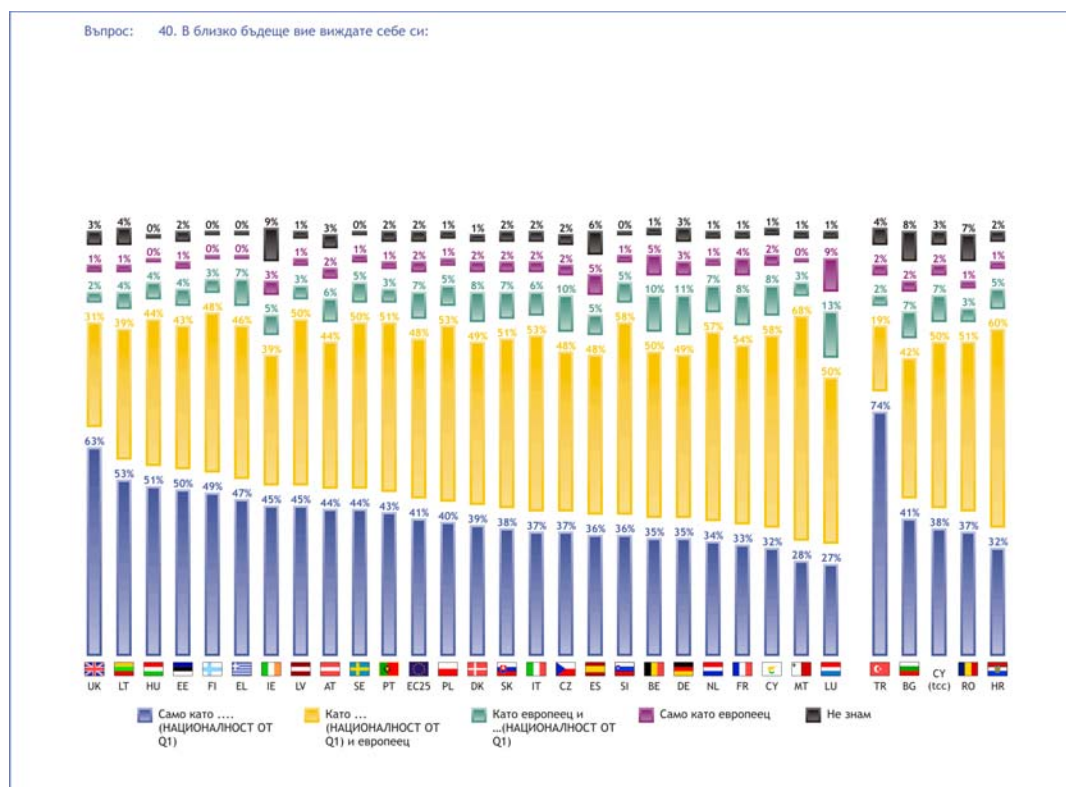
Близко половината от анкетираните граждани в България (47%) твърдят, че често или понякога се чувстват и като европейци, но още толкова, и дори малко повече от тях (48%) споделят, че никога не са изпитвали подобни чувства.

Фиг. 1 Усещане за европейска принадлежност

Това съотношение се запазва и в перспектива: делът на анкетираните, които в близко бъдеще виждат себе си само като българи (41%) и тези, които се възприемат и като българи, и като европейци (42%), е почти еднакъв.

Фиг. 2 Европейската принадлежност в перспектива

Усещането за национална принадлежност у българите е съизмеримо със средните стойности за ЕС (41%), но в страните-членки близо половината от анкетираните възприемат себе си и като европейци (48%) – с 6 пункта повече отколкото в България.

Сред гражданите на повечето държави преобладава усещането за двойна - национална и европейска принадлежност. Тези чувства са най-силно изразени в Малта, Кипър и Словения, а сред страните-кандидатки – в Хърватия. В най-малка степен се чувстват европейци гражданите на Великобритания (31%) и на Турция (19%), а заедно с тях, също и в Литва, Естония и Унгария чувствата за европейска принадлежност отстъпват пред усещането за националност.

Не само в България, но и в съседна Гърция, в Австрия и във Финландия делът на гражданите, които се придържат единствено към националната си принадлежност, е еднакъв с дела на анкетираните, които се чувстват и европейци.

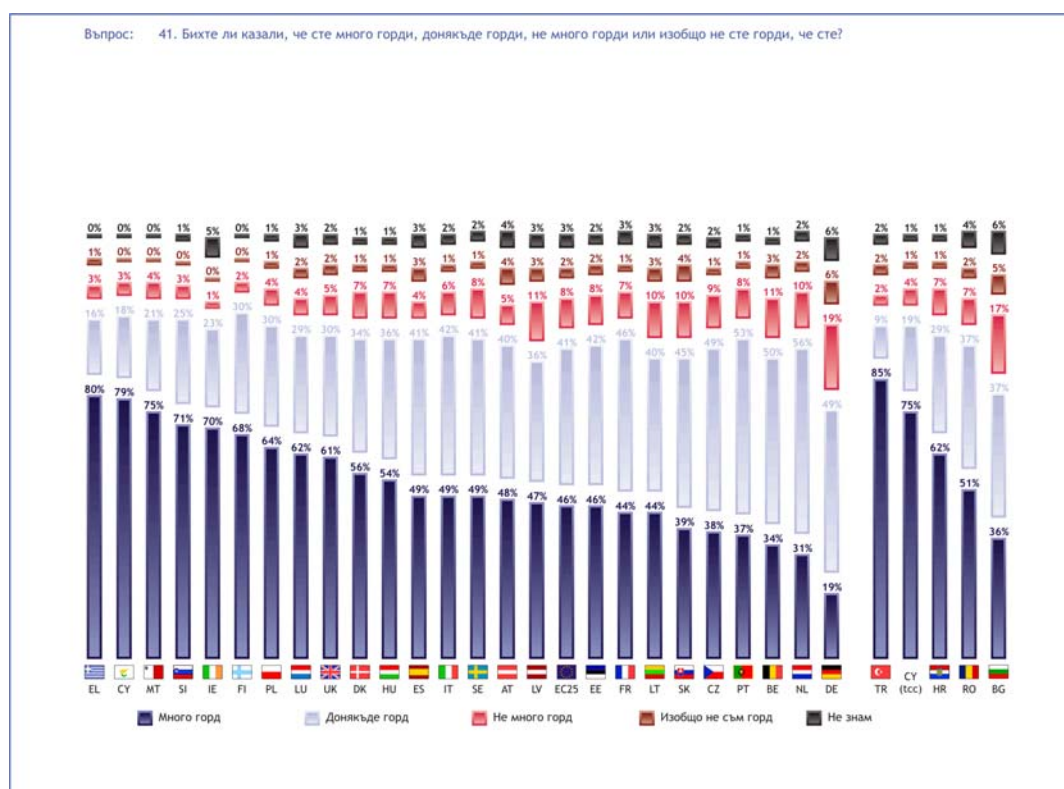
Данните от настоящия Евробарометър показват още, че като цяло за Европейския съюз средните стойности на оценките за национална и европейска принадлежност остават без изменения за последната година. Така, както и в края на 2004 г., средно за ЕС всеки четири от десет анкетирани се придържат единствено към

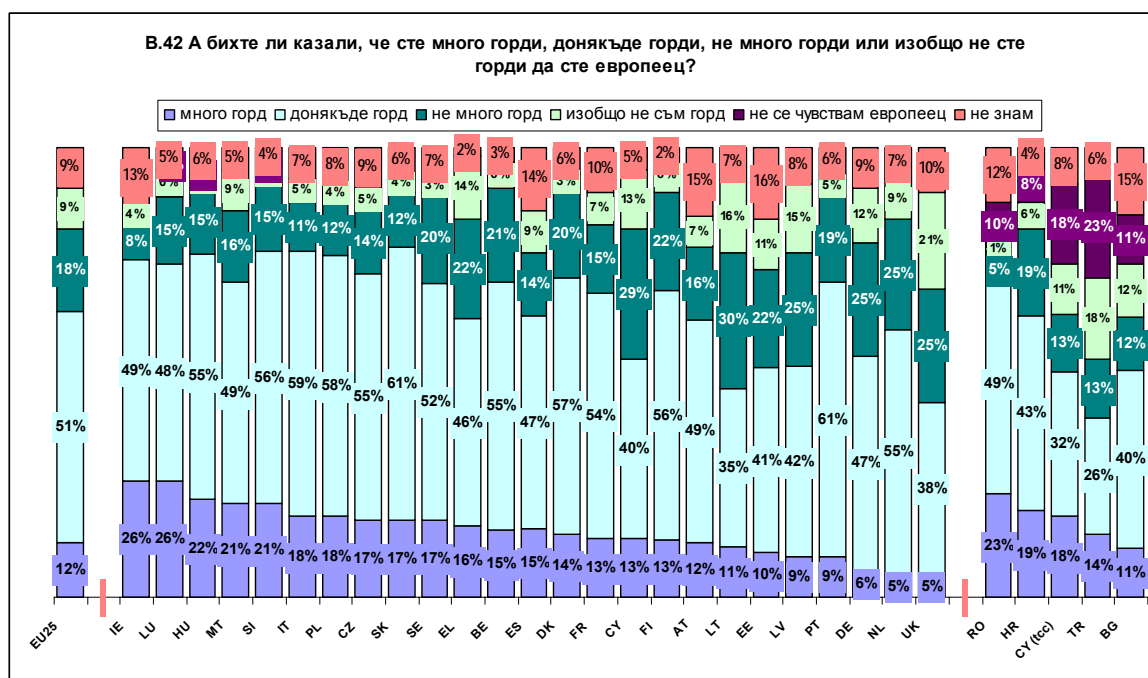
националната си принадлежност, докато близо половината (48%) заявяват, че заедно с това се чувстват и европейци.

Няма страна в ЕС, където националната гордост да не е по-силна от европейската. Средно за ЕС тези, които се чувстват много горди и донякъде горди с националната си принадлежност (87%) са с 23 пункта повече от тези, които се гордеят с европейската си принадлежност. Това се отнася в почти еднаква степен и за България, където 73% заявяват, че се гордеят с националната си принадлежност, а половината от анкетираните граждани (51%) - с европейската (разлика от 22 пункта).

Фиг. 3 Национална гордост

Фиг. 4 Гордостта да си европеец

Сред гражданите на страните-членки няма анкетирувани, които да отричат, че са европейци. Преди една година това беше характерно и за България, но сега поне един от всеки десет анкетирувани в страната спонтанно заявява, че не се чувства европеец. Ръстът на подобни мнения е характерен за всички страни извън ЕС – 5 пункта в Хърватия (8%), 7 пункта в Румъния (10%), 8 пункта сред турското население на Кипър (18%) и 16 пункта в Турция (23%).

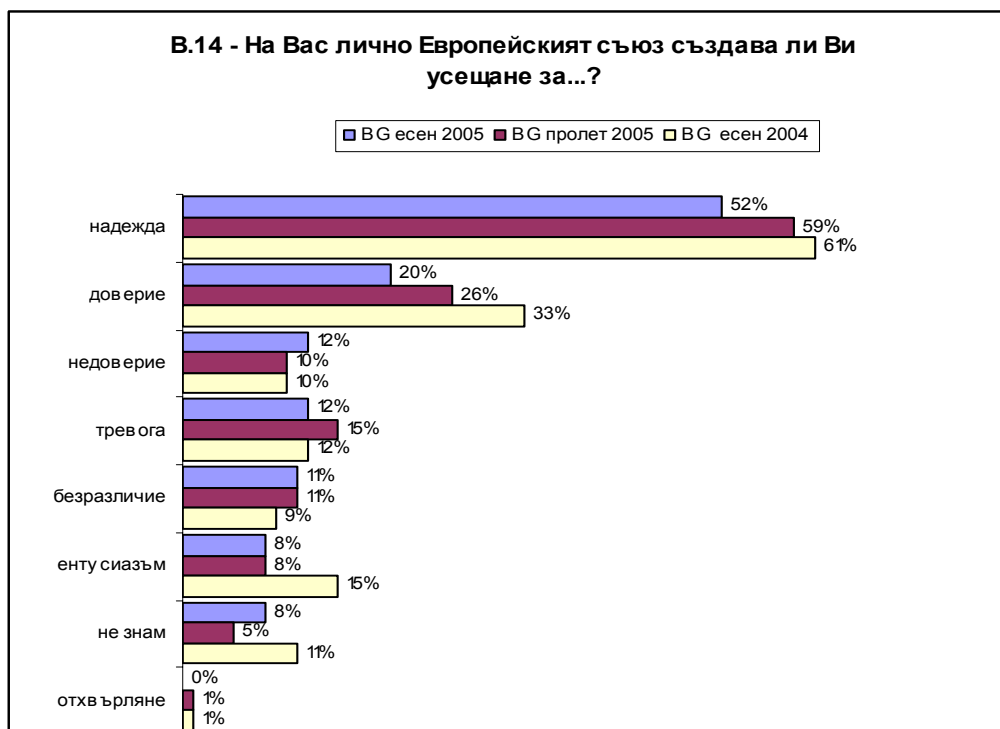
Данните за България показват, че тези, които се чувстват най-информирани и най-ангажирани с евроинтеграцията, се самоопределят в най-голяма степен като европейци и се гордеят с европейската си принадлежност. Едновременно с това обаче управленските кадри, които по принцип са най-големи привърженици на българското членство в ЕС, и работещите на свободна практика, които са най-скептични към него, са почти в еднаква степен горди с европейската си принадлежност. Това заявяват всеки шест от 10 анкетирувани сред самонаетите и с 3 пункта повече – мениджърите.

1.2. Чувствата, които поражда у българите Европейският съюз

- Надеждата, с която българите свързват Европейския съюз отслабва, но продължава да бъде доминиращото чувство за повечето от тях

През последната половина година положителните чувства на надежда и доверие, с които българските граждани свързват Европейския съюз, бележат видим спад от близо 7 пункта, но запазват водещите си позиции. Ентусиазмът, който бе намалял почти наполовина през пролетта, остава без промяна, така както и отрицателните чувства, а тревогата е намаляла с три пункта. Това показва, че с наближаващото членство на страната в ЕС българите вече се отърсват от прекомерната емоционалност в отношението си към Европейския съюз.

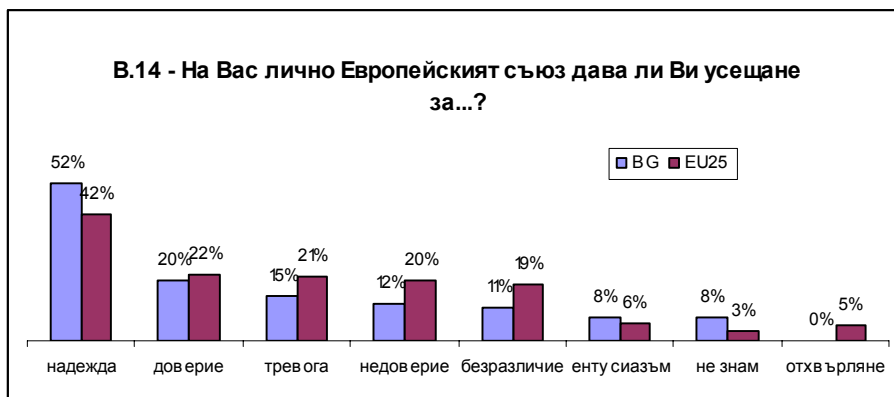
Фиг. 5 Чувствата, които поражда Европейският съюз

Наред със силния спад в доверието към ЕС, се засилва леко и недоверието, но то остава значително по-ниско (с 8 пункта) от средното за гражданите в страните-членки (20%). Доверието към ЕС в северната съседка на България – Румъния (43%), е над два пъти по-голямо от българското и ако се стигне имаше референдуми за членството в двете присъединяващи се страни, тези резултати биха могли да бъдат от значение.

Българите, анкетирани за Евробарометър, и гражданите на ЕС градират по еднакъв начин чувствата, с които свързват Европейския съюз. Стойностите, с които те се изразяват в България остават, почти както и през пролетта, по-високи, когато чувствата са положителни, и по-ниски – когато те са отрицателни.

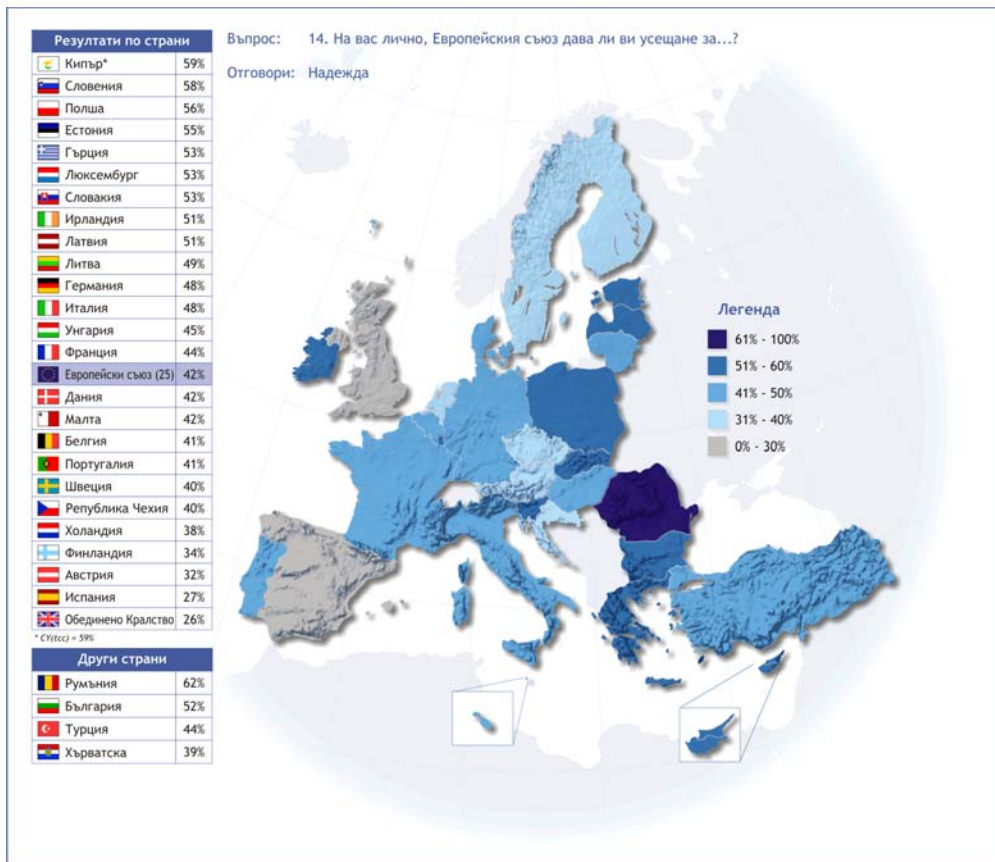
Фиг. 6 Градация на чувствата към Европейския съюз

Чувството на надежда съвпада по стойности в България с това в новите държави-членки и продължава да бъде значително по-силно изразено сред българите, отколкото сред гражданите на ЕС25. То е в същата степен по-слабо, отколкото в Румъния (62%), където надеждата е най-силно изразена.

В повечето от страните-членки, така както и в България, надеждата е доминиращото чувство към Европейския съюз. Изключение от това има единствено във Великобритания, където една трета от гражданите декларират безразличието си към ЕС, както и в Австрия, където у четири от всеки 10 анкетирани ЕС създава чувство на тревога.

Фиг. 7 Надеждата, което поражда Европейският съюз

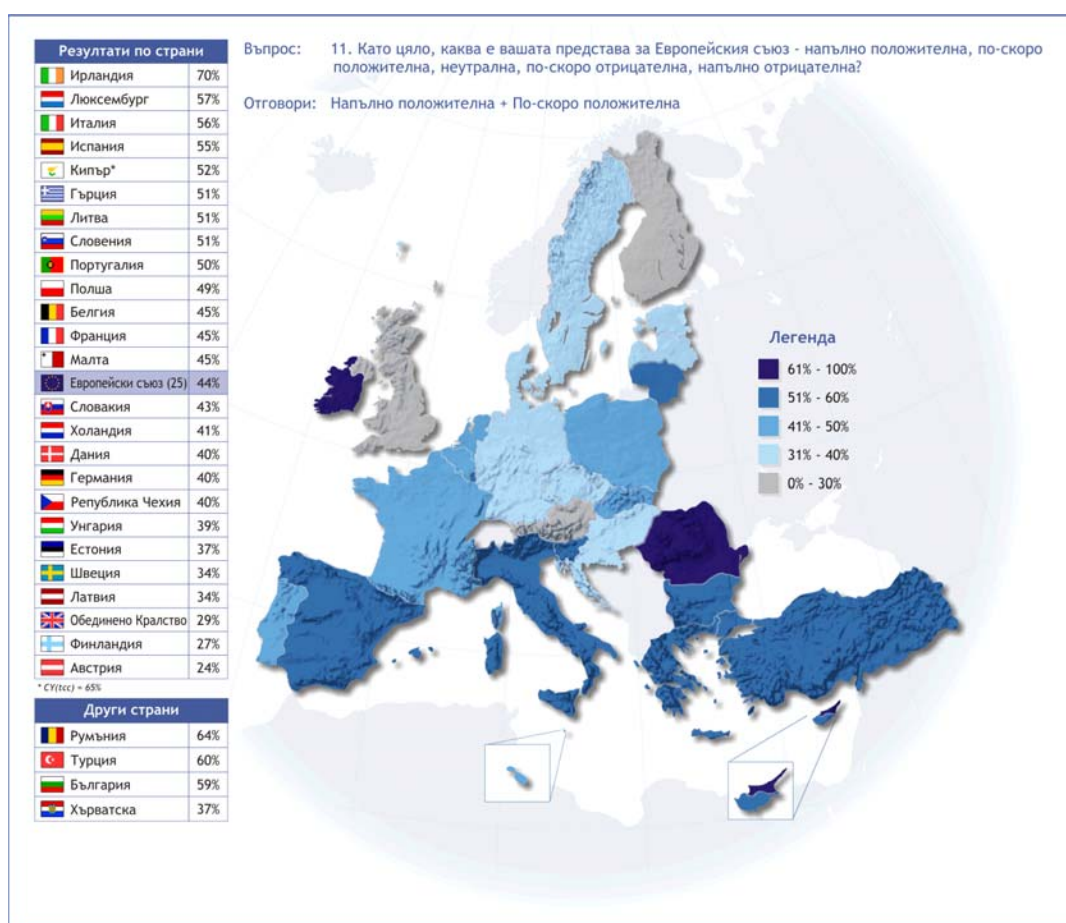

1.3. Образът на Европейския съюз в България

- България запазва мястото си сред страните с най-положителен образ за Европейския съюз

След гражданите на Ирландия, Румъния и Турция най-положителна представа за Европейския съюз имат българите. Тя е характерна за близо шест от всеки десет анкетиран и е с 15 пункта над средната за ЕС. От тази група през последната половина година е отпаднала Италия, където положителните представи за ЕС през последните шест месеца бележат спад със 7 пункта.

Фиг. 8 Положителният образ на Европейския съюз

Развитието на общественото мнение в България показва, че сред гражданите на страната се заражда по-критично отношение към Европейския съюз, към който предстои да се присъедини и тяхната страна. Положителната представа на българите за ЕС е намаляла с 1 пункт, а делът на отрицателните мнения е нараснал с 5 пункта (14%), без да означава краен негативизъм. Нараснал е единствено делът на тези, които имат “по-скоро отрицателна представа” за Европейския съюз, докато стойностите за мненията с “напълно отрицателна представа” се запазват твърде

ниски (2%) и без промяна. Близко една четвърт (24%) от гражданите на страната остават с неутрална представа за ЕС (-1%).

В период на конституционна и бюджетна криза за Съюза, в който се провеждат анкетите за настоящото изследване, Евробарометър регистрира засилен спад в положителните представи за Европейския съюз сред гражданите на повечето от страните-членки. Той е с най-големи стойности в столицата на Европейските институции Белгия (11 пункта), а след Италия (-7), с 6 пункта са намалели положителните представи за ЕС в Австрия, Латвия, Словения и Португалия, с 4 пункта – в Малта, Кипър, Унгария и Франция, както и сред турското население на Кипър. Само в 5 държави-членки има положително развитие на образа на ЕС, а в Хърватия, която започна преговори за членство в ЕС, положителните представи бележат най-висок ръст (9 пункта). Половин година след отрицателния референдум, гражданите на Холандия, които имат положителни представи за ЕС са с 3% повече отколкото преди. В Дания (+5), в Литва (+2) и Ирландия (+2) и дори в евраскептична Великобритания (+1), също има ръст на положителните представи за ЕС.

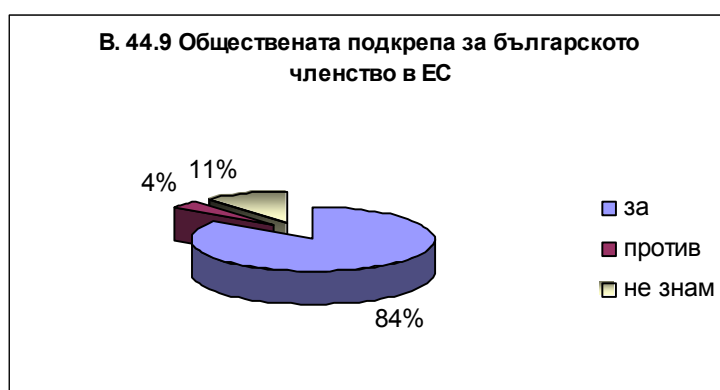
Общата тенденция за ЕС (-3 пункта) регистрира спадът на положителните мнения в повечето страни, както и нарастване на отрицателните представи за ЕС с още един пункт.

1.4. Обществена подкрепа за членството в ЕС

- Лек спад на подкрепата и на противопоставянето на българското членство в ЕС сред гражданите на страната

Широката обществена подкрепа за българското членство в ЕС се запазва, но за последната половин година дялът на тези, които са положително настроени, както и на опонентите е намалял с по 1 пункт. За сметка на това се забелязва леко засилване на колебанията, които вече се изразяват от 11% от анкетираните граждани.

Фиг. 9 Българите и членството на България в ЕС

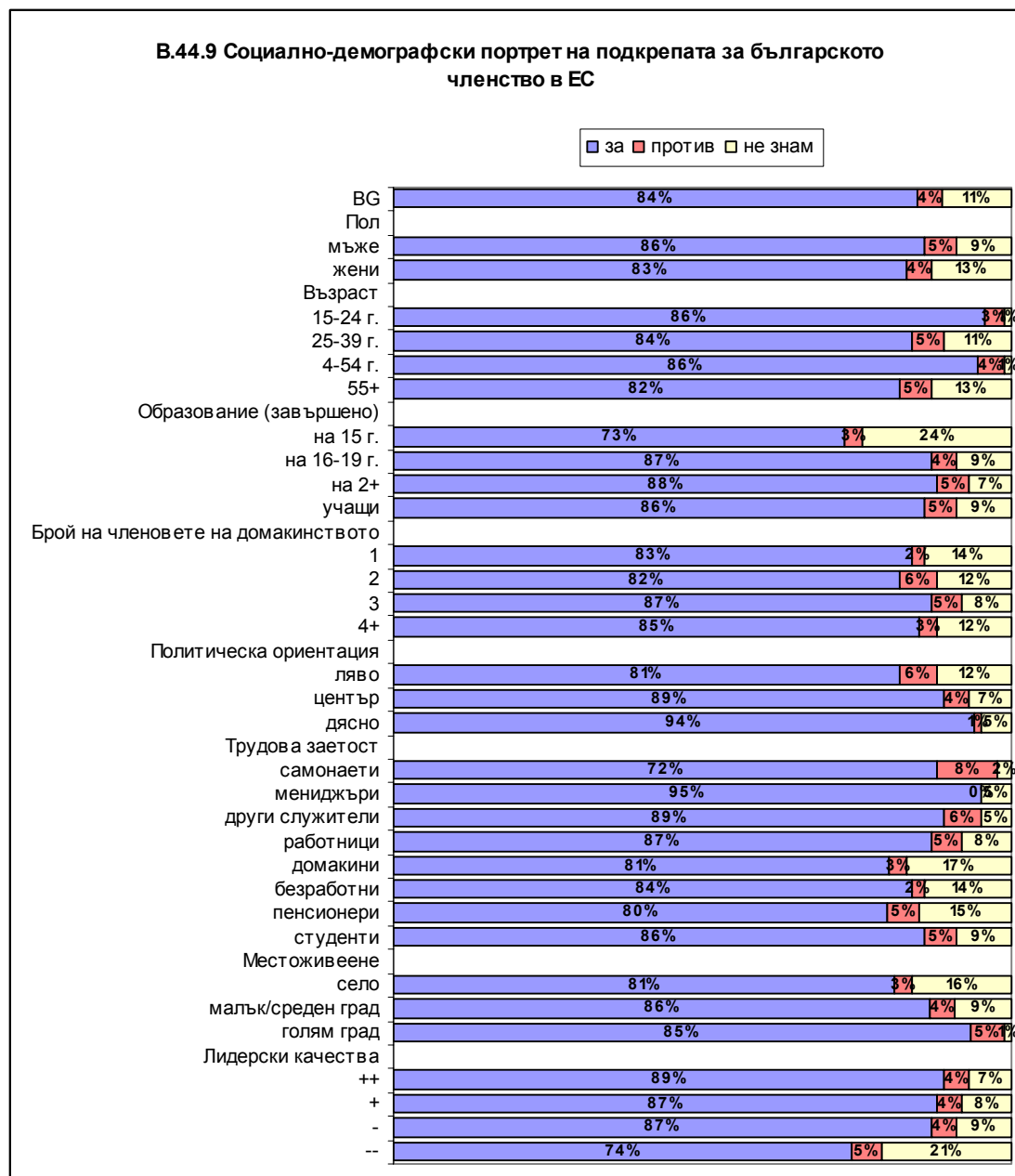
Подкрепата на младите, които виждат в ЕС възможности за лични перспективи продължава да бъде по-висока от средната за страната (с 2 пункта), но тя е еднаква по стойности с положителните нагласи сред гражданите на средна възраст (40-59 г.)

Социално-демографският анализ показва още, че най-силна подкрепа за българското членство има сред ръководните кадри (95%) и сред привържениците на десни партии (94%). Сред първата група дори няма регистрирани опоненти.

Пенсионерите остават значително по-резервирани към бъдещото членство на страната в ЕС, но като най-проблемна група се очертават самонаетите. В тази група попадат предприемачи и бизнесмени, специалисти на частна практика, като лекари, адвокати, счетоводители и архитекти, а освен тях също и занаятчии, собственици на магазини, както и селски стопани и рибари. Тяхната подкрепа е с 12 пункта по-ниска от средната за страната, опонентите на българското членство сред тях са най-много, а една пета още се колебаят в своите оценки.

Фиг. 10 Социално-демографски портрет на подкрепата за българското членство в ЕС

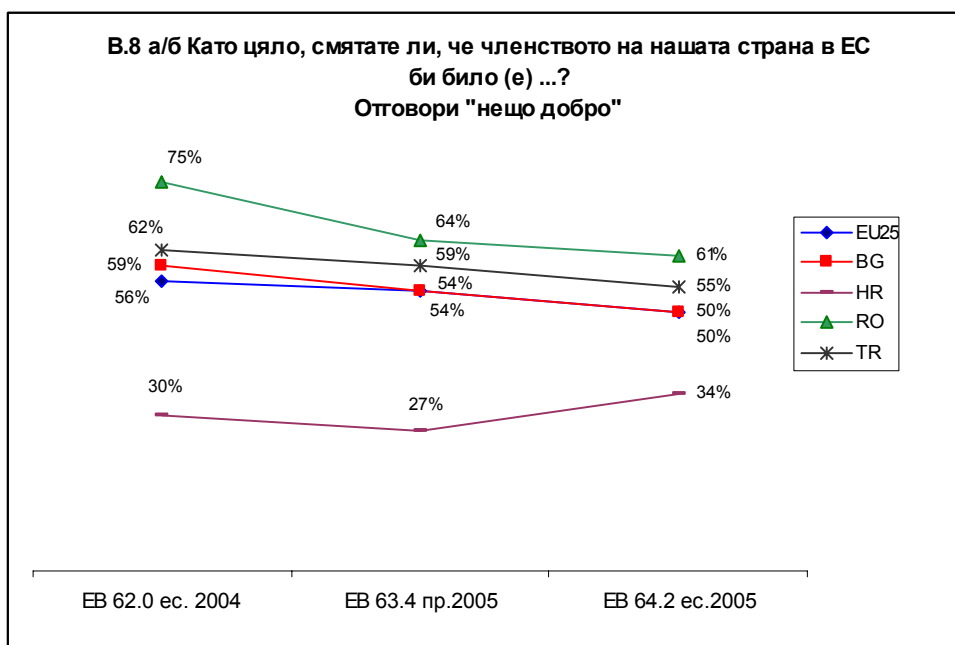
2. Очаквания относно българското членство в Европейския съюз

2.1. Обща оценка

- Всеки втори българин възприема предстоящото членство на страната в ЕС като “нещо добро”

Така, както и преди половин година, българската оценка съвпада със средната за ЕС25 (50%), а тенденциите в развитието на общественото мнение през последната една година се припокриват.

Фиг. 11 Положителни нагласи към членството в ЕС

Делът на българите и на гражданите в ЕС, които са на мнение, че членството в Съюза може да бъде или вече е “нещо добро” за тяхната страна, е намалял с още 4 пункта за последната половин година. В същото време българите, които не очакват нищо добро за страната от предстоящото ѝ членство в ЕС, са повече, отколкото през пролетта (9%, + 2 пункта), но разстоянието между тях и еврооптимистите остава значително голямо (41 пункта). Всеки трима от десет анкетирани запазват неутрални позиции (+1 пункт) и това почти съвпада със средните резултати за ЕС (вж. Фиг. 12) Един от всеки десет анкетиран в България още няма мнение и това е значително повече, отколкото сред гражданите на ЕС.

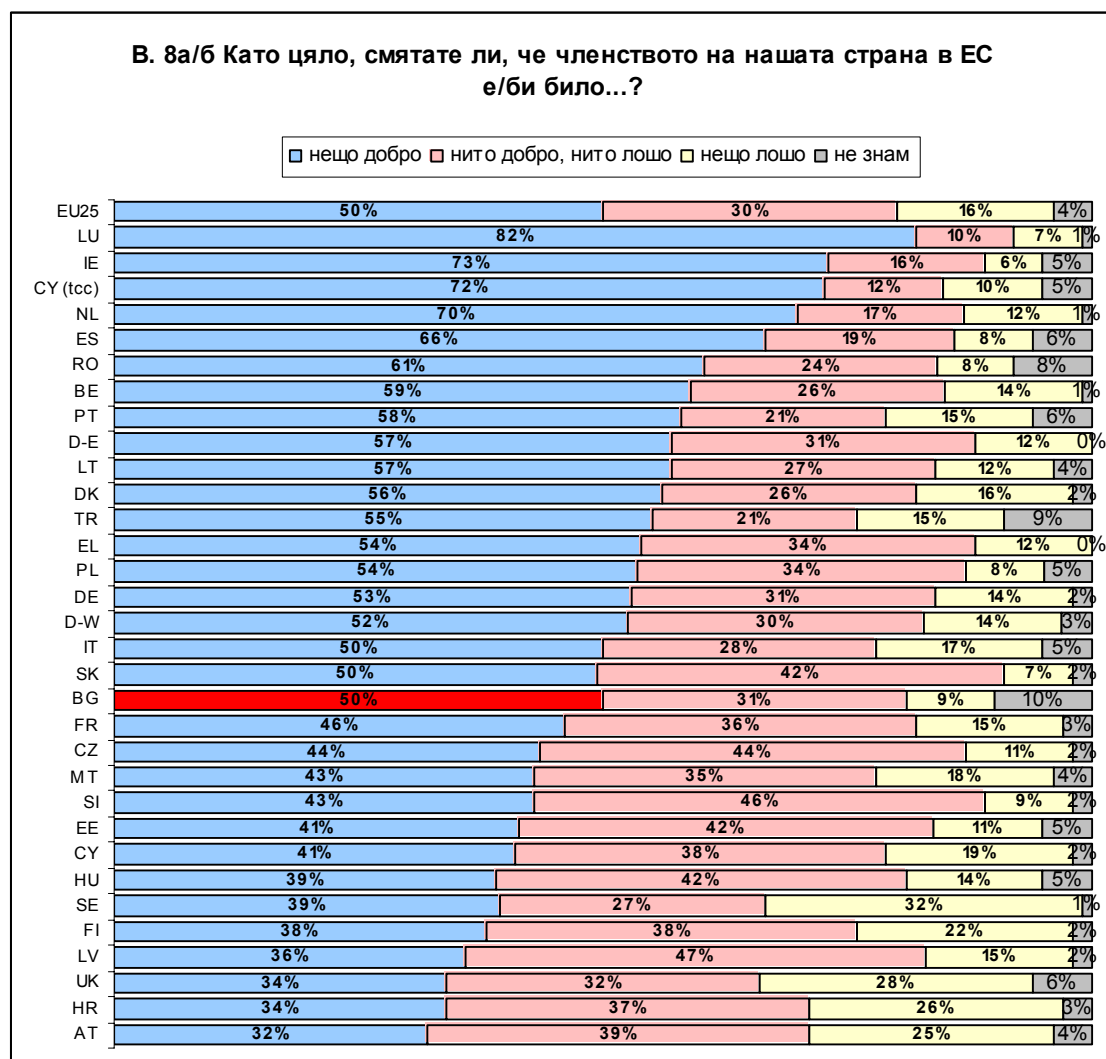
В сравнение с другите страни, общественото мнение в България е най-близко по стойности и по тенденции с това в Словакия, където половината от гражданите (-4 пункта) считат членството на страната им в ЕС за нещо добро, и почти еднакви или много близки стойности. Сред италианците положителните и неутрални мнения са близки с българските, но негативизмът е значително по-силен.

Независимо от по-високите стойности на позитивните нагласи към предстоящото членство в ЕС, които са регистрирани в Румъния, изменението в целия спектър от мнения в България и в северната ѝ съседка е почти еднакво. Това показва, че в двете присъединяващи се страни развитието на обществените настроения относно членството в ЕС следва логиката на предишни разширявания.

- **България е сред страните с най-ниска степен на негативизъм относно евроинтеграцията и членството в ЕС (9%)**

Независимо от това, че портретът на българския еврооптимизъм и евроскептицизъм е все още незавършен, на този етап може да се твърди, че той възприема някои щрихи, характерни за най-оптимистичните държави относно евроинтеграцията, като Ирландия и Люксембург. Именно там негативните оценки относно членството в Съюза запазват най-ниски стойности; Еднакви с тях са и резултатите за Словакия. В съседна Румъния, в Полша и в Испания отрицателните оценки са много близки до тези в първите три страни. В България отрицателните мнения съвпадат с тези в Словения, където оптимистичните нагласи бележат по-силен спад (6 пункта) и заемат значително по-ниски стойности.

Фиг. 12 Оценка за членството в Европейския съюз

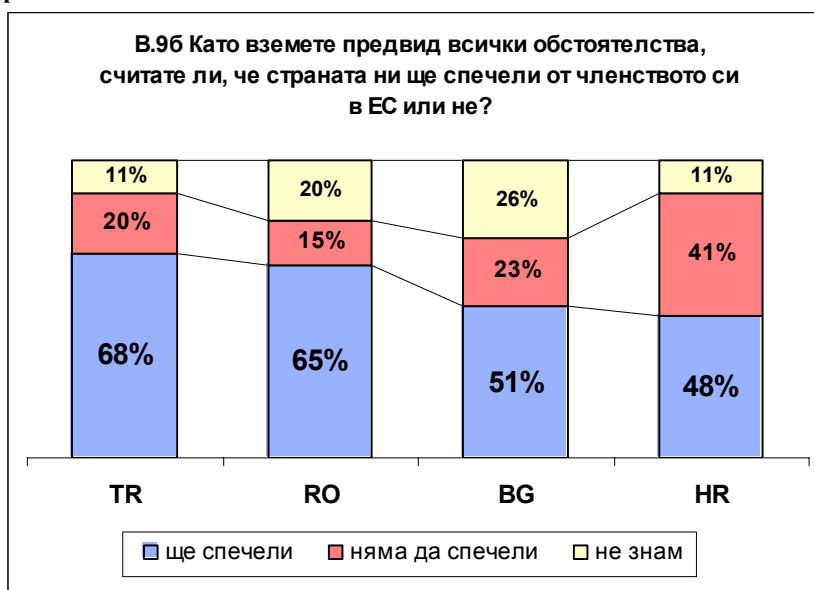
2.2. Ползите от присъединяването към Европейския съюз

- Малко повече от половината българи са убедени, че страната им ще спечели от своето членство в Европейския съюз

Стойностите на тези мнения (51%) са твърде близки с оценките, че присъединяването на страната към ЕС ще бъде за нея “нещо добро” (50%). Това обаче представлява спад с 11 пункта в сравнение с резултатите от пролетта. Близко една четвърт от българските граждани са сигурни, че страната им няма да спечели от своето членство в ЕС, въпреки че за по-голямата част от тях евроинтеграцията на България е нещо “нито добро, нито лошо”. Това показва, че неутралните позиции, които споделят година преди членството в ЕС близо една трета от анкетираните българи (вж. фиг. 14), могат лесно да се трансформират в отрицание и да свият все още твърде голямата дистанция, която съществува между поддръжниците и опонентите на членството в ЕС.

Картината в другите държави-кандидатки на този етап е по-различна, отколкото в България.

Фиг. 13 Общественото мнение в страните извън ЕС за възможностите да спечелят от членство в Европейския съюз

Във всяка една от тях значително голяма част от неутралните позиции означават също и очакване на гражданите, че страната им ще спечели, ако стане член на Европейския съюз. Делът на тези оценки е съответно 14% в Хърватия⁵, 13% в Турция, 3% в Румъния и едва 1% в България. С това българите се явяват като значително по-критични относно реалните ползи от своето предстоящо членство в Европейския съюз.

⁵ Разликата от резултатите при отговорите “ще спечели” на въпрос 9б и “нещо добро” на въпрос 10

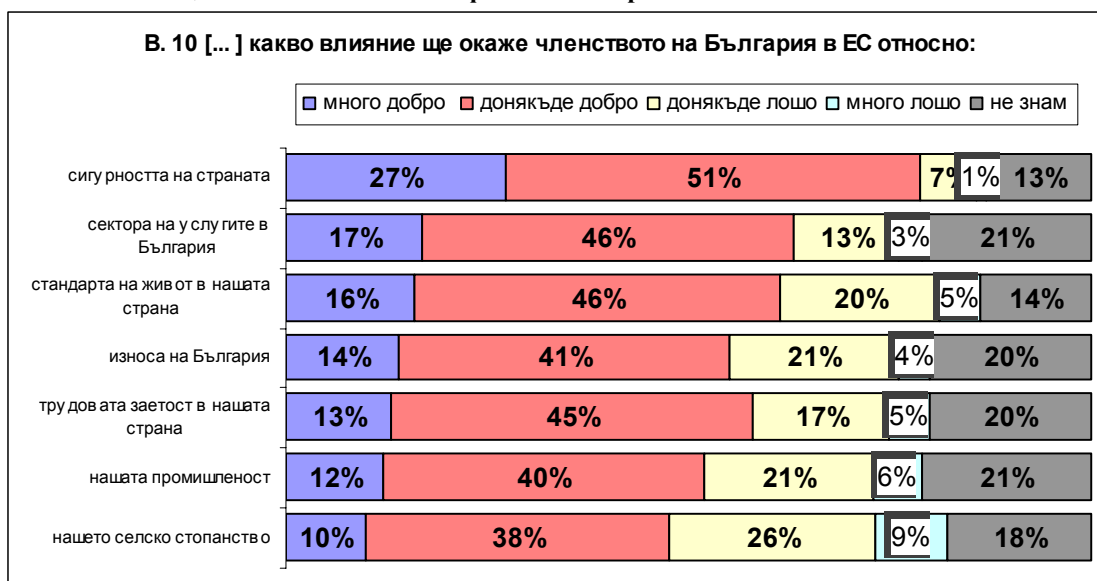
2.3. Очакваният социално-икономически ефект

- Значително мнозинство от българите са убедени, че членството на страната им в ЕС ще има положително въздействие не само в икономическата, но и в социалната сфера, и ще повиши стандарта на живота

Запитани как членството на България в Европейския съюз ще се отрази на ключовите сектори в икономиката и на социалната сфера, по-голямата част от анкетираните българи отговарят положително. Единствено в областта на селското стопанство позитивните оценки остават под границата на мнозинството (с 2 пункта), но тези стойности са твърде високи, като се има предвид, че средно точно толкова са гражданите на ЕС25 (48%), които свързват членството в ЕС с отрицателни последствия за селското стопанство в тяхната страна (вж. фиг. 15)

Българите са най-силни оптимисти относно положителния ефект от членството в ЕС за сигурността на страната. Над една четвърт от анкетираните очакват, че влиянието в тази област ще бъде “много положително (добро)” и над половината – че то ще е “донякъде положително (добро)”. Общо положителна оценка дават 78% от анкетираните.

Фиг. 14 Очакван социално-икономически ефект от българското членство в ЕС

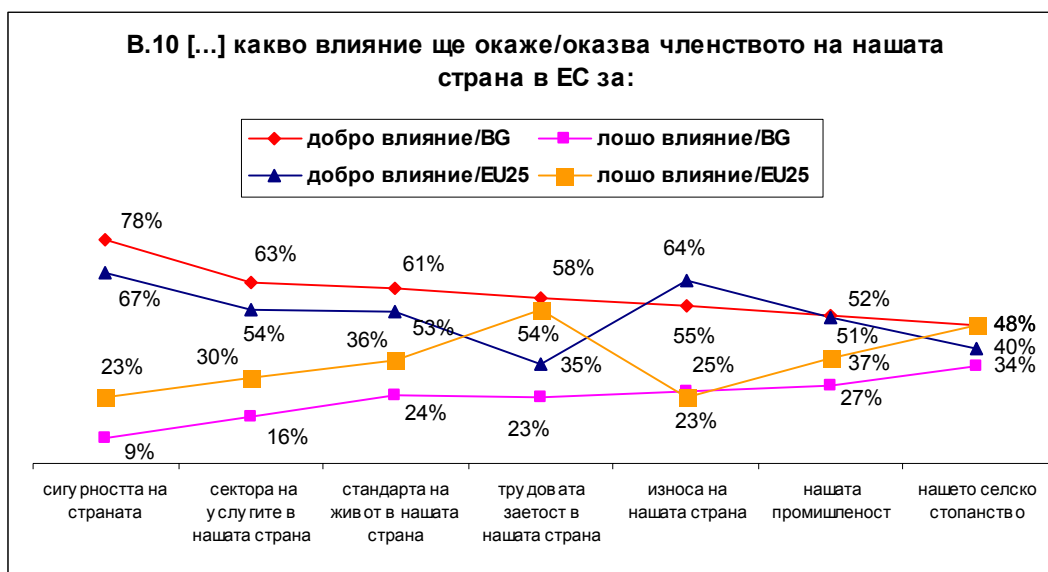

Така, както и средният гражданин на ЕС, българите също са на мнение, че присъединяването към Европейския съюз ще окаже най-силно положително влияние върху сигурността на страната и оценките им за това са значително по-убедителни (с по-високи стойности от 11 пункта). Единствено в областта на търговския износ очакванията в България за положителните ефекти от

членството са по-ниски от средните за ЕС25. Оценките относно положителното въздействие върху промишления сектор в ЕС25 и в България почти съвпадат. Относно въздействието на ЕС върху земеделието на страната стойностите на положителните български нагласи се изравняват със средните отрицателни мнения в страните-членки. Подобно разминаване между общите положителни и отрицателните оценки се наблюдава и в областта на трудовата заетост: над половината от гражданите на страните-членки считат, че интеграцията в Европейския съюз оказва отрицателно влияние, а малко повече от българите – че то е като цяло положително.

Българските граждани оценяват като далеч по-положително влиянието на ЕС в социалната сфера, докато средният гражданин на страните-членки възприема положителните ефекти от членството в ЕС най-вече като икономически. Би могло дори да се твърди, ако се съди по резултатите от отговорите на този и на други подобни въпроси от настоящото изследване, че българите до голяма степен очакват да намерят в ЕС социалната сигурност, която имат чувството, че са изгубили по време на 15 годишния преход в подготовката за интеграцията на страната в евро-атлантическите структури.

Фиг. 15 Социално-икономическо въздействие на членството в Съюза според оценките на гражданите в ЕС и в България

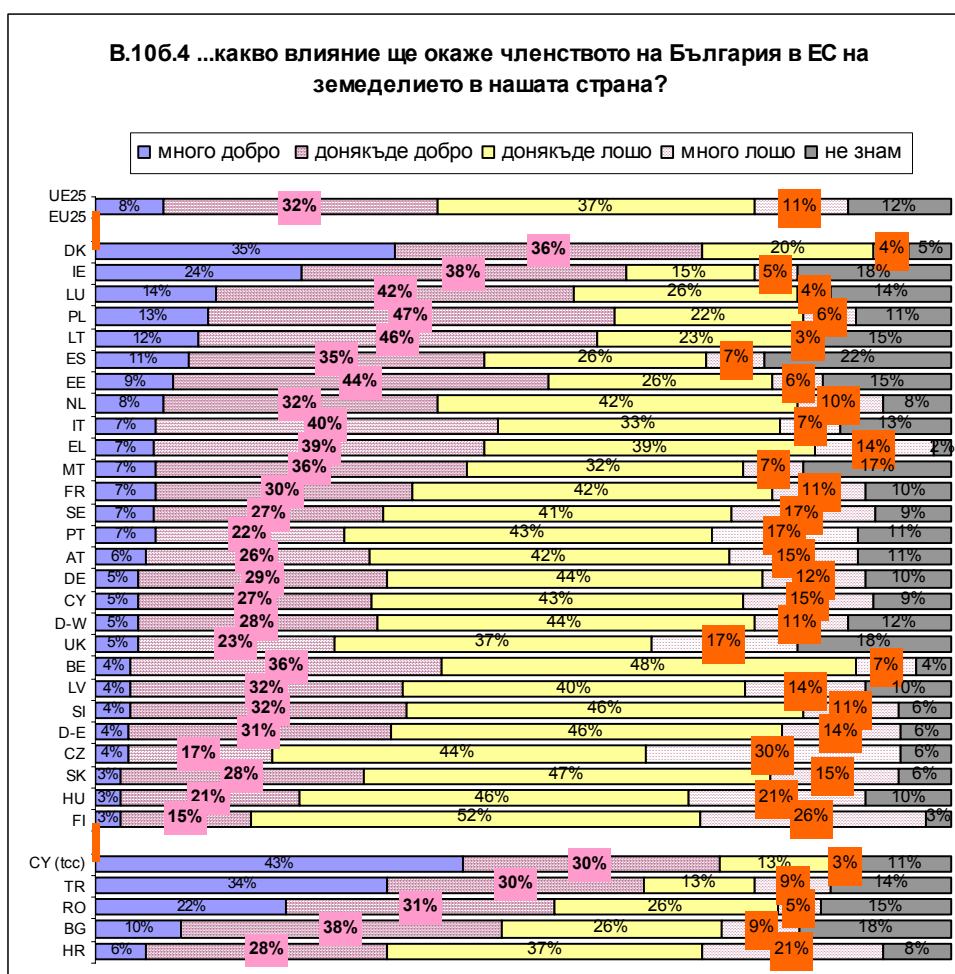

Сравненията със страните-кандидатки, и особено с Румъния, показват, че българите са по-големи оптимисти от румънците по отношение на трудовата заетост и показват почти еднакъв оптимизъм и песимизъм с тях, що се отнася до влиянието на ЕС за развитието на индустрията и на сектора на услугите. В последната област разликата в положителните мнения е само 2 пункта в полза на Румъния. Румънците имат по-големи очаквания от българите (+4 пункта) за положителното въздействие на членството в ЕС относно сигурността на тяхната страна.

В България има повече песимизъм, отколкото в северната ѝ съседка относно бъдещето на селскостопанския сектор след присъединяването към Европейския съюз, а относно положителните промени в стандарта на живота по-малко оптимисти от българите в страните-кандидатки са единствено хърватите.

Що се отнася до земеделието, мненията, които преобладават сред българите, са противоположни по знак с нагласите на средния гражданин на Съюза, но твърде близки по стойности със средната нагласа в 10-те нови държави-членки, която е положителна (46%). В шестте държави-основателки на ЕС и поставили началото на Общата селскостопанска политика на Съюза, половината от гражданите са убедени, че тя влияе отрицателно на селското стопанство в тяхната страна. Дори във Франция, чиито фермери получават най-голяма част от директните селскостопански субсидии на ЕС, оценката, че те въздействат положително на националното земеделие достига едва 37%. За сметка на това поляците, които водиха трудни преговори в тази област, оценяват високо положителното въздействие на тази политика за земеделския сектор в тяхната страна.

Фиг. 16 Очакваният ефект от членството в ЕС за селското стопанство

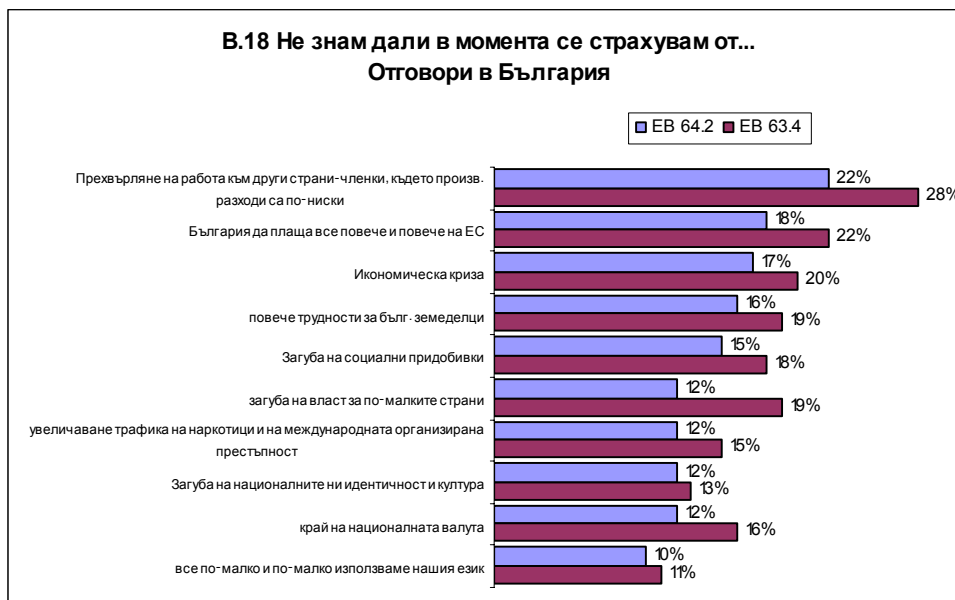

2.4 Страхове и опасения от евроинтеграцията

- Българите са вече по-ангажирани в мненията си относно своите опасения и страхове от евроинтеграцията

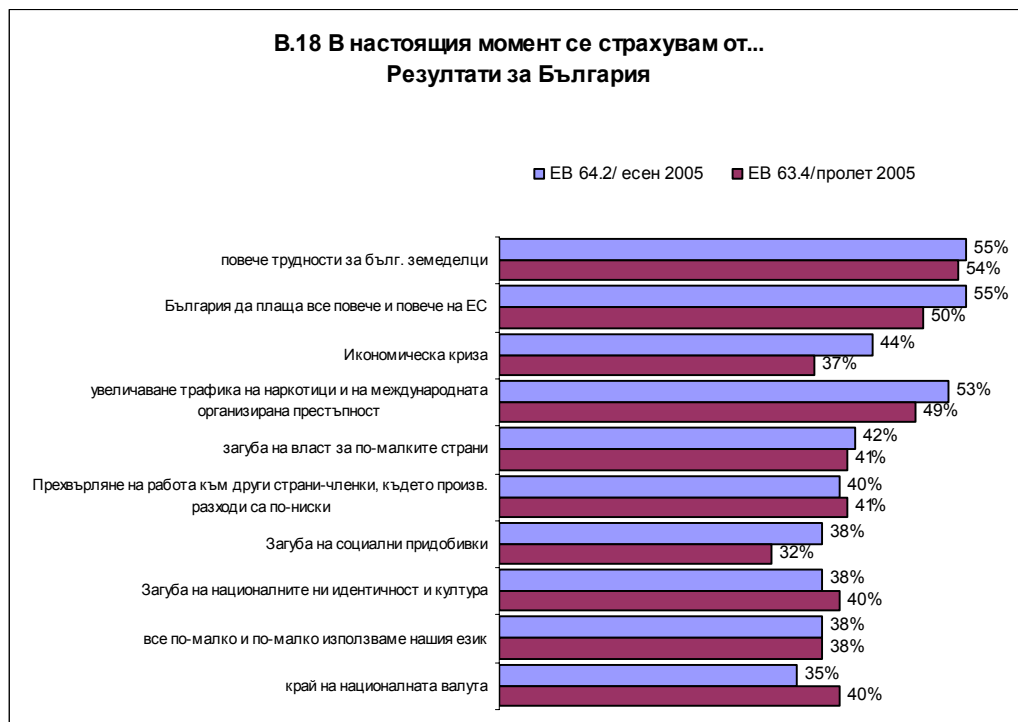
В условията на засилен дебат относно предстоящото членство в Европейския съюз, все по-голяма част от анкетираните избистрят своите мнения относно евроинтеграцията. Допреди половин година делът на колебаещите се в отговорите дали се страхуват от някои негативни последствия в процеса на интеграцията към ЕС беше значително голям. Сега той е намалял във всички области.

Фиг. 17 Промяна в българските мнения, които изразяват колебания в оценките за отрицателните ефекти от евроинтеграцията

В резултат на това, опасенията от предстояща икономическа криза се увеличават в най-голяма степен (+ 7 пункта). Засилват се значително и опасенията, свързани със загубата на социални придобивки (+6 пункта), а страховете, че българските земеделци ще изпитват повече трудности се стабилизират, след големия ръст от 10%, който отбелязаха през пролетта.⁶ В най-силна степен е намаляла загрижеността, че националната валута ще изчезне (-5 пункта), а тя е характерна за гражданите в някои от страните-членки извън еврозоната.

Фиг. 18 Българските страхове и опасения от евроинтеграцията

⁶ Вж. Евробарометър 63.4, пролет 2005, Национален доклад за България

В навечерието на присъединяването си към Европейския съюз българите се страхуват най-силно, и в по-малка степен, отколкото средния гражданин на ЕС, от трудностите за българските земеделци и от това, че България може да плаща все повече и повече в бюджета на Европейския съюз. По-малък, отколкото в страните-Членки е също страхът от нарастването на наркотрафика и на международната организирана престъпност.

Опасенията от загуба на социални придобивки са значително по-големи в ЕС25, отколкото в България (разлика от 15 пункта).

Фиг. 19 Страхове и опасения от евроинтеграцията сред гражданите на ЕС и на присъединяващите се страни

Българите се страхуват по-силно, отколкото румънците, но по-малко от средния гражданин на ЕС, от всички възможни негативни последствия от евроинтеграцията. Българските опасения са по-близки до тези на гражданите в новите държави-членки, отколкото в ЕС15, но остават по-слабо изразени от тях.

3. “Климат” на общественото мнение в България

Евробарометър изследва мнението на гражданите за евроинтеграцията, Европейския съюз и неговите институции в контекста на общата им удовлетвореност от живота. Разгледаните дотук представи за ЕС и очакванията от предстоящото членство на страната в Съюза могат по-лесно да се обяснят в контекста на това, как мисли българинът през есента на 2005 г., какви са неговите грижи и очаквания относно предстоящата година, както и това, доколко социалният му оптимизъм/песимизъм се съотнася с очакваните ползи от евроинтеграцията.

3.1. Лична удовлетвореност от живота

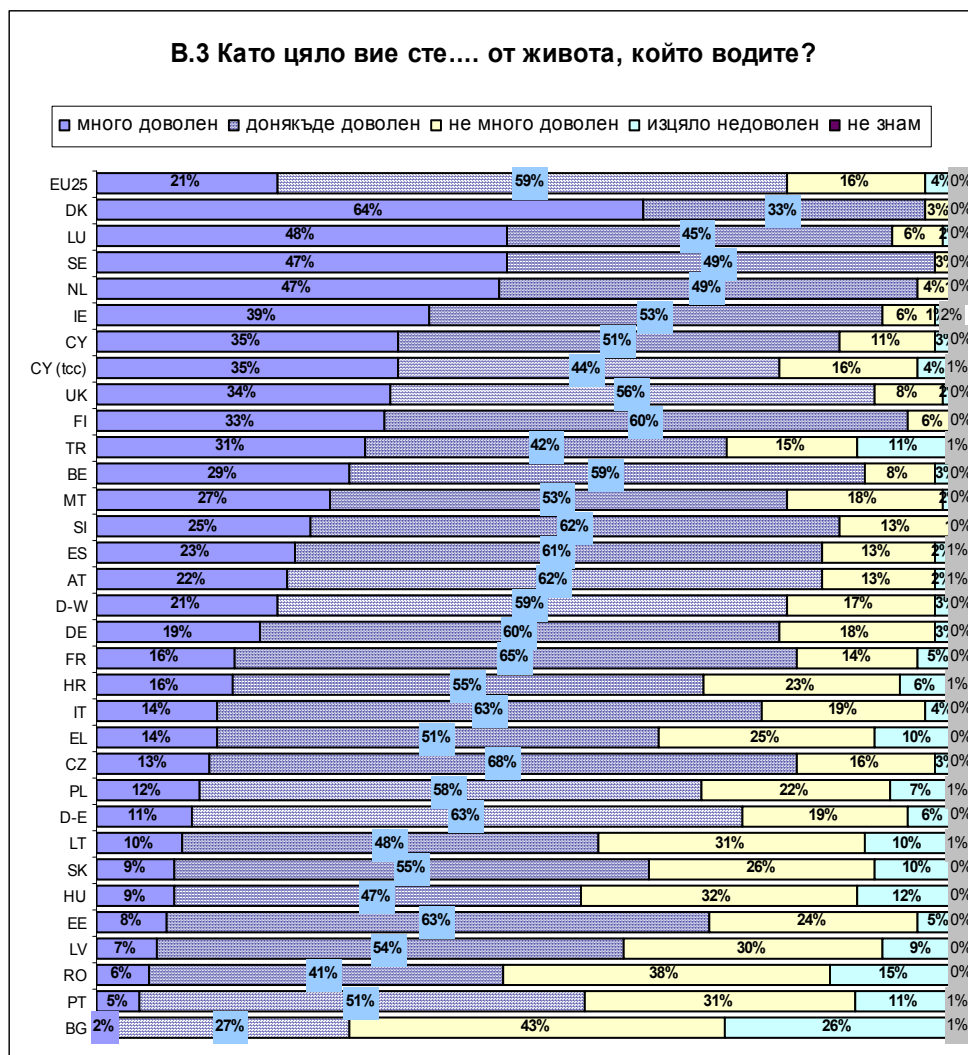
- **Песимизмът на българите относно качеството на живота, който водят, остава най-голям и се стабилизира**

Българите продължават да бъдат най-силно неудовлетворени от живота, който водят. Непосредствено до тях се нареждат португалците и румънците, а в другия край на скалата, най-силно удовлетворение от своя начин на живот изразяват гражданите на скандинавските страни – Дания, Швеция, Финландия, почти наравно с Холандия и следвани от Люксембург.

Докато в ЕС всеки 8 от 10 анкетирани са удовлетворени от живота, който водят, в България почти обратно – 7 от всеки 10 запитани отговарят, че са неудовлетворени от своя начин на живот. Гражданите в България, които твърдят, че са “много недоволни” от начина, по който живеят, са повече от една четвърт от всички анкетирани. Независимо от това, че делът на “много недоволните” е намалял с 3 пункта за последната половин година, неудовлетворението се стабилизира в същите граници, както и преди: делът на тези, които споделят, че са “по-скоро неволни” от своя начин на живот също е нараснал с 3 пункта. В същото време положителните и отрицателните оценки, които изразяват мнението на средния гражданин на ЕС, остават без промяна.

Сравненията с останалите групи страни показват, че единствено в двете присъединяващи се държави – България и Румъния, гражданите, които одобряват качеството на живота, който водят (42%), представляват малцинство. В десетте нови държави-членки положителните стойности достигат 69%, а в двете кандидатки – Хърватия и Турция, те са още по-високи (72%).

Фиг. 20 Удовлетворение от стандарта на живота

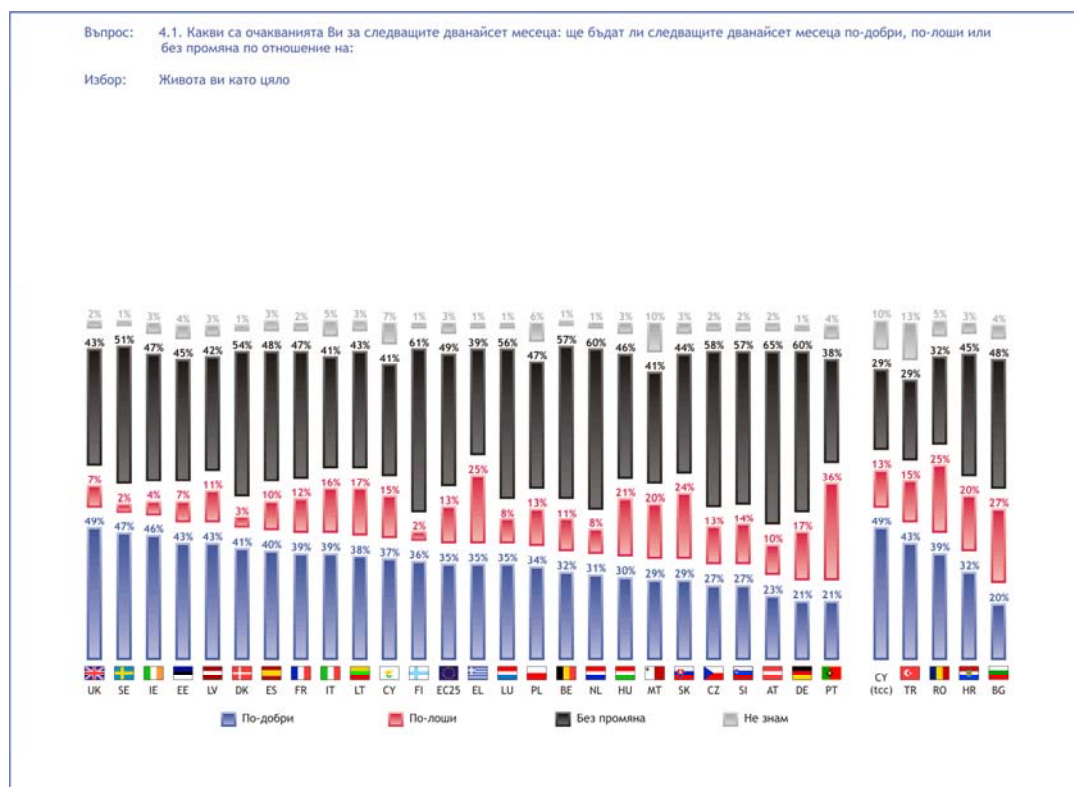

Лекият оптимизъм по отношение на миналото, регистриран от пролетния Евробарометър, сега е отстъпил място пред отрицателните мнения. Близко половината от анкетираните българи (48%) са на мнение, че в сравнение с предишните пет години тяхното положение се е влошило. Това е с 4 пункта повече, отколкото през пролетта, докато оптимистичните оценки, че животът днес е по-добър (11%), са с 5 пункта по-ниски.

- **Картината остава песимистична и в едногодишна перспектива**

Едва една пета от анкетираните българи - най-малко от всички, участвали в изследването, очакват, че през следващите 12 месеца в техния начин на живот ще настъпят положителни промени. Това е с 2 пункта по-малко, отколкото през пролетта, докато песимистичните очаквания, че животът след година ще бъде по-лош, отколкото през есента на 2005 г., са нараснали с 9 пункта. Това е за сметка на по-умерените мнения (- 8 пункта), че настоящият (твърде неудовлетворителен) начин на живот ще се запази без промяна.

Фиг. 21 Социален оптимизъм

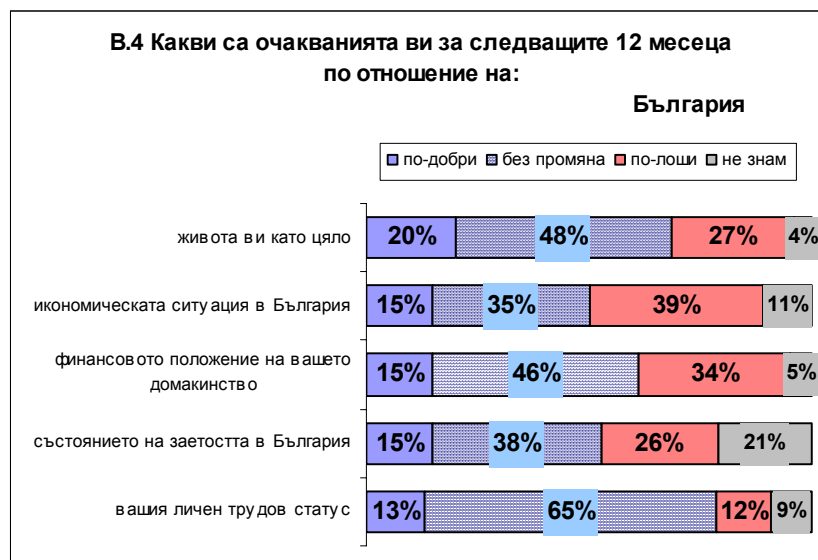

В държави, като Великобритания и Швеция, известни със своя евроскептицизъм, както и в Естония и Латвия, в които той също се засилва, значително голяма част от гражданите – и най-много от всички анкетирани, са оптимисти относно стандарта на живота си в едногодишна перспектива. Сред тях, и с твърде близки стойности за положителните мнения, се нареждат ирландците, които са сред най-големите еврооптимисти.

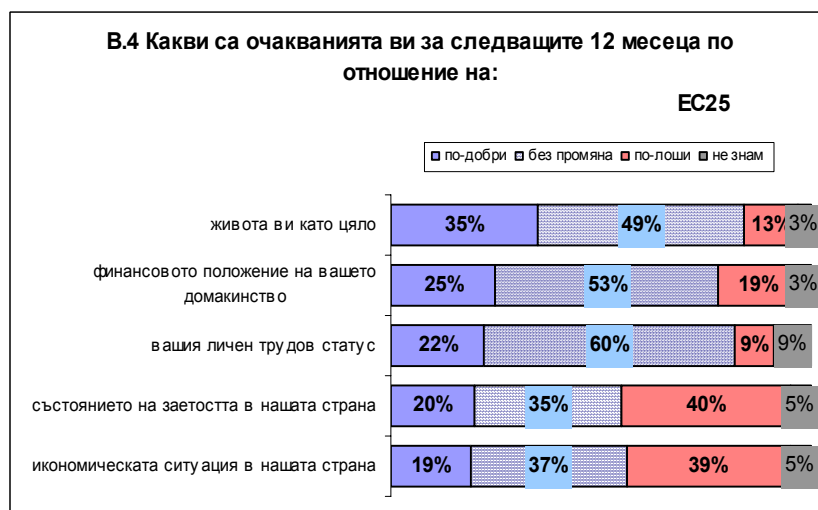
В Румъния оптимизмът относно стандарта на живота за предстоящата година е двойно по-голям, отколкото в България, но отрицателните мнения са твърде близки до българските и нареждат двете присъединяващи се страни сред най-големите песимисти относно своя начин на живот. Единствено гражданите на Португалия чертаят по-лоша перспектива за качеството на живота в своята страна през годината, която предстои.

Както сред гражданите на ЕС25, така и сред българите, очакванията за следващите 12 месеца са свързани в еднаква степен с влошаване на икономическата ситуация в страната.

Фиг. 22 Социалният оптимизъм на българите

Фиг. 23 Социалният оптимизъм на средния гражданин в ЕС

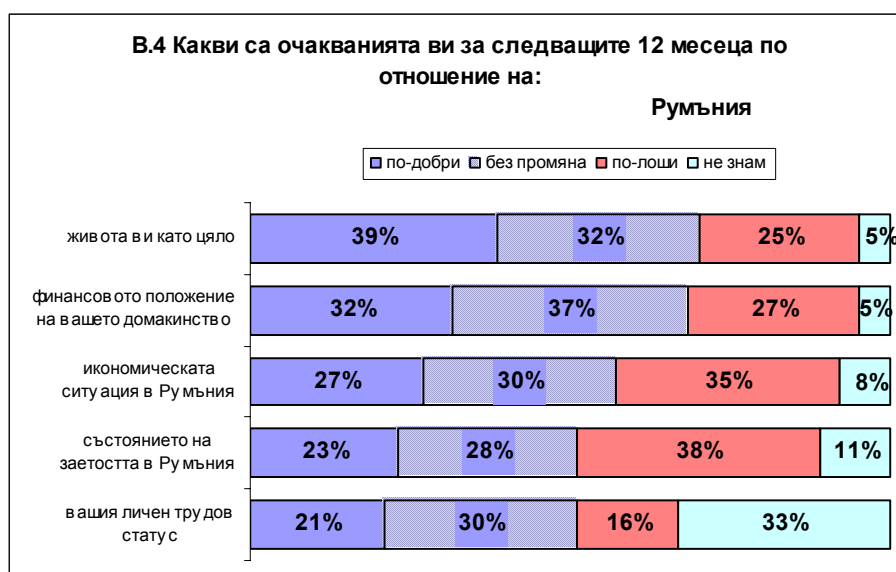

Българите са по-големи оптимисти относно състоянието на заетостта в страната, отколкото средния гражданин на ЕС, но в личен план прогнозите за ЕС25 са далеч по-добри. Като цяло, гражданите на страните-членки са по-големи оптимисти относно личното си благосъстояние и за първи път през последната една година – открити песимисти относно макроикономическата ситуация в своята страна.

Българите се проявяват като песимисти относно финансово-икономическото състояние, както на страната, така и на своето домакинство. В почти всички области очакваната положителна промяна е незначителна. Това изпъква още по-ясно при сравнението с общественото мнение в Румъния, което е далеч по-близо в оценките си до мисленето на средния гражданин в ЕС.

Фиг. 24 Социалният оптимизъм в Румъния

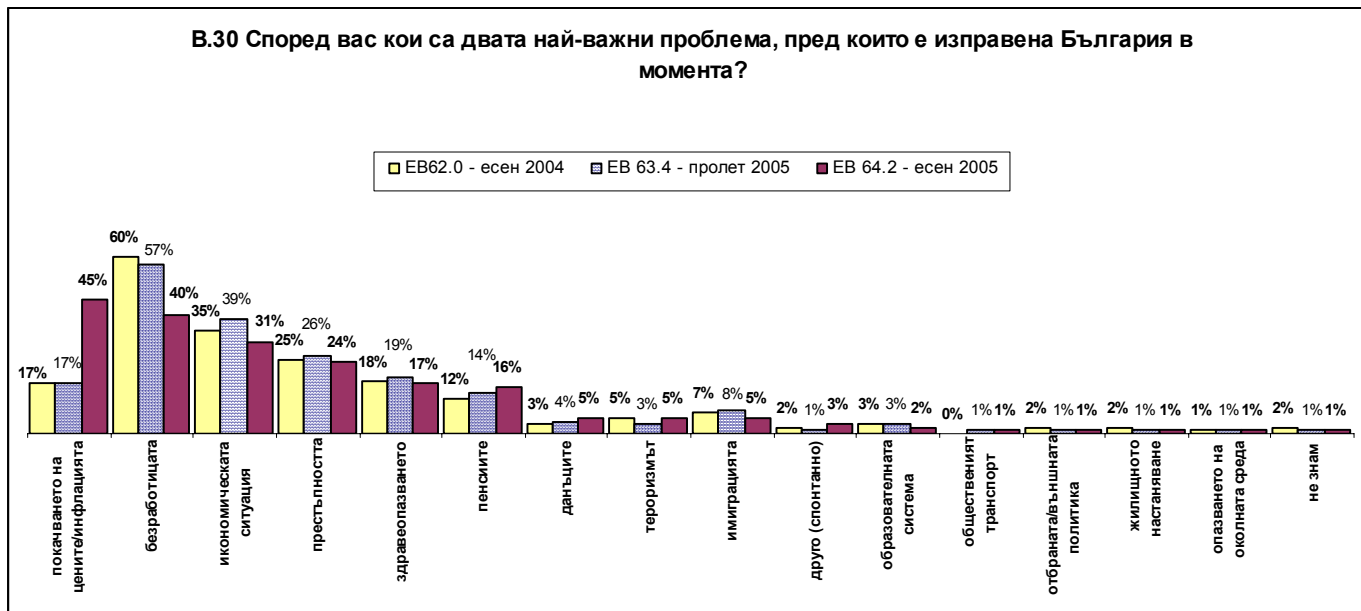
3.2. Най-важните проблеми за страната

- Ескалираща загриженост от покачването на цените и инфлацията ги превръща в най-важният проблем за българите

Настоящият Евробарометър регистрира силен скок (с 28 пункта!) в загрижеността на българските граждани от покачването на цените и инфлацията, които според тяхната оценка представляват оттук нататък най-важният проблем, пред който е изправена страната. Тази силна промяна в мненията на българите през последната година не е голяма изненада, като се има предвид фактът, че анкетите за настоящото изследване се провеждат в момент, когато наред с увеличаване цените на горивата в световен мащаб, в България се покачиха значително и цените на електроенергията. В годините на прехода общественото мнение в страната стана особено чувствително на тази тема и това се потвърждава от резултатите на Евробарометър.

За гражданите на някои, и то предимно малки страни, покачването на цените и инфлацията също са източник на засилена тревога, но не толкова голяма, колкото в България. В Малта тя е нараснала с 16 пункта, в Естония – с 15, в Словакия – 14 и с 8% - в Ирландия, Латвия, Люксембург, Кипър и Австрия. В някои от по-големите държави, като Великобритания и Швеция, увеличението на цените не представлява почти никакъв проблем и неговите стойности се запазват от порядъка на 3%. Поради това общата загриженост на гражданите в ЕС остава почти без промяна (+1 пункт), с близки стойности до тези, регистрирани през пролетта (17%).

Фиг. 25 Социалната загриженост на българските граждани

В социално-демографски план загрижеността на българите от покачването на цените и инфлацията е всеобща, но тя е по-силно изразена сред по-слабите социални групи, включително и младежите на възраст до 25 г. (46%). Значително по-голяма е загрижеността сред жените (48%), и то предимно домакините (62%), по-ниско образованите (51%), работниците (48%), безработните (48%), самонаестите⁷, които имат по принцип нестабилни доходи (47%), както и многочленните домакинства (48%).

Другият най-важен проблем за България, според оценката на гражданите, продължава да бъде **безработицата**, но в значително по-малка степен (-17 пункта), отколкото през пролетта на 2005 г. С това мненията на българските граждани се отдалечават от тези в новите държави-членки (57%) и се доближават твърде много до оценките на анкетираните в петнайсетте стари членки на Съюза (42%).

Загрижеността от **икономическата ситуация** също намалява (-8 пункта) и се доближава до стойности, близки със средната за ЕС25 (26%).

За всеки четвърти анкетиран, както в България, така и сред гражданите на ЕС, **престъпността** представлява един от най-важните проблеми за тяхната страна. Обществената загриженост от нея сред българите е намаляла с 2 пункта и се запазва без промяна за ЕС25 (24%), но в някои държави се регистрират силни изменения. Така например, във Великобритания тя е нараснала с 10 пункта (41%), и намаляла в същата степен в Австрия (14%) и в Унгария (19%).

Сред останалите по-значими проблеми за българите са тези на **здравеопазването и пенсионната система**. Относно здравеопазването оценките в България са почти сходни със средните за ЕС25, но за гражданите на ЕС на този етап пенсиите представляват по-малка грижа, отколкото за българите (разлика от 4 пункта).

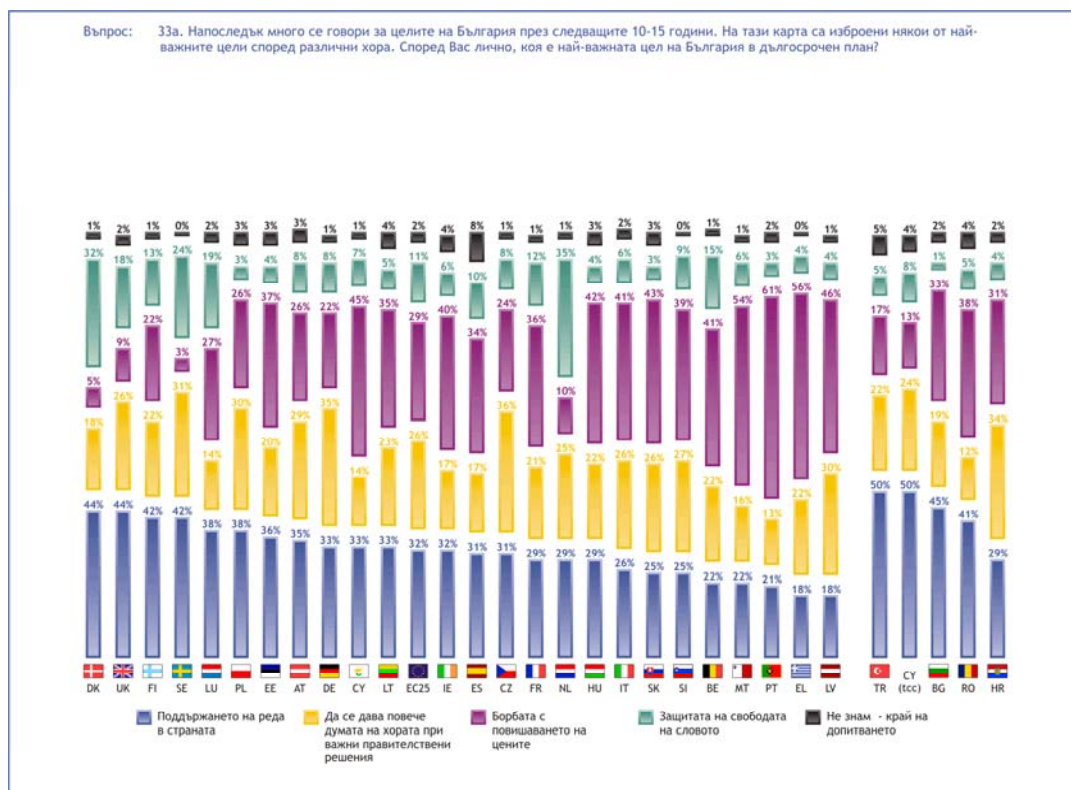
⁷ Те могат да бъдат, според извадката – селски стопани, рибари, специалисти на частна практика, като лекари, адвокати, архитекти и счетоводители, занаятчии, собственици на магазини, или др.

3.3. Най-важните дългосрочни цели за България

- Покачването на цените и инфлацията се възприемат не само като проблем, но и като важна дългосрочна цел за решаване от българското общество

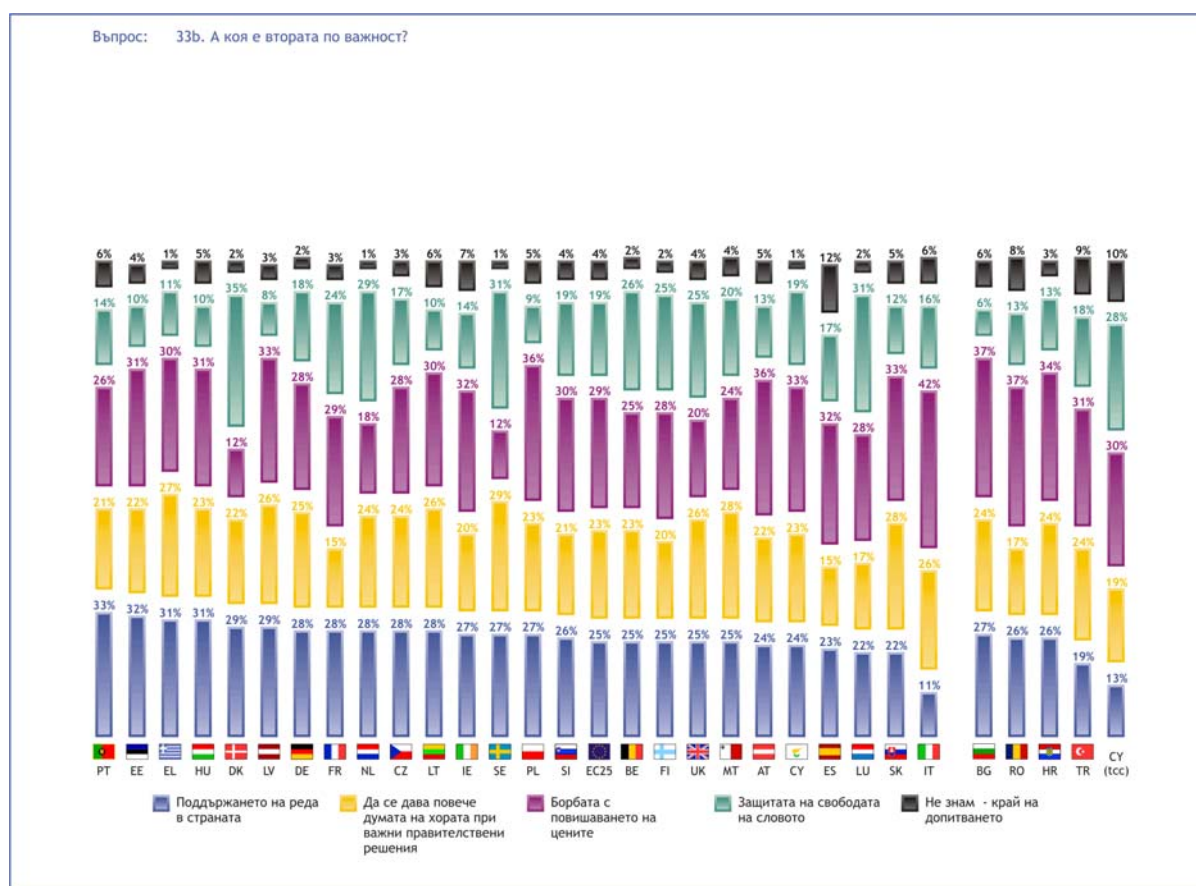
Като първа най-важна дългосрочна задача за своята страна както българите, така и средният гражданин на ЕС, определят **поддържането на реда в страната**. След гражданите на Турция и турското население на Кипър именно в България анкетираните отдават най-голяма значимост на тази цел (45%). Стойностите за България са с 13 пункта по-високи от средните за Европейския съюз, но отговорите във Великобритания, където всеки четири от десет анкетирани се страхуват от престъпността, както и в Швеция, почти съвпадат с българските.

Фиг. 26 Най-важната цел за страната в дългосрочен план

Борбата с повишаването на цените се определя, с много близки стойности, като втората по важност задача, и от българите, и от гражданите на ЕС. В някои от страните тя е считана дори като по-значим приоритет, отколкото поддържането на реда. Близко четири от всеки десет анкетиран в България, считат, че това е най-важната задача за страната, след поддържането на реда. По този въпрос мненията на българските граждани съвпадат с тези на румънците и се доближават по стойности до оценките на италианците, където всеки четири от десет анкетиран е “за” борбата с повишаването на цените като приоритетна задача за страната.

Фиг. 27 Втората най-важна задача за страната

По-голямото участие на гражданите при вземането на важни правителствени решения се посочва като важен приоритет от около една четвърт от анкетираните във всички страни, включително и в България.

Свободата на словото представлява най-малък проблем за българите, в сравнение с всички анкетиран от Евробарометър, ако се съди по това, че българските граждани я посочват за най-малка степен като важен приоритет за тяхната страна. Над една трета от унгарците и поне всеки трима от десет анкетиран в Швеция и Люксембург считат, че защитата на свободата на словото е важен приоритет за тяхната страна.

3.4. Доверие в институциите

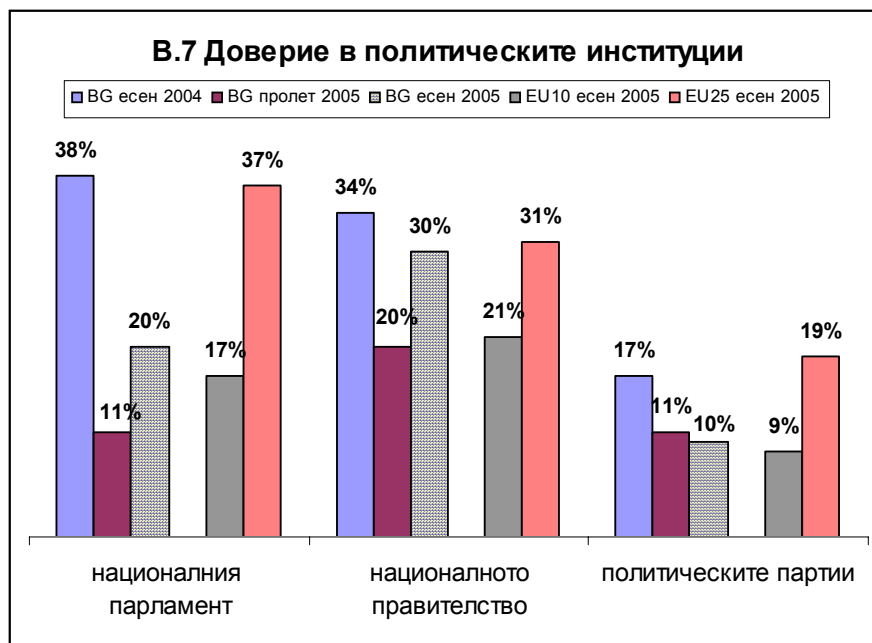
3.4.1. Българинът и българските институции

- След дълбока криза в пролетния предизборен период, доверието към българския парламент и правителството се засилва

От всички институции, през последните шест месеца доверието на българите в националния парламент и правителството показва най-голяма, и при това положителна промяна. Резултатите свидетелстват, че новоизбраното правителство е възвърнало част от доверието към институцията – макар и все още далеч от стойностите, регистрирани преди година, за последните шест месеца то е нараснало с 10 пункта, а недоверието е намаляло с 13 пункта. Тенденцията в съседна Румъния е противоположна – делът на положителните мнения (43%) намалява с 13 пункта и всички те се трансформират в отрицателни оценки.

След изборите доверието към българския парламент също е укрепнало значително (+9 пункта), но неговите стойности остават два пъти по-ниски от средните за ЕС25 (39%) и от регистрираните за България преди година. В същото време гражданите на двете присъединяващи се страни, България и Румъния, демонстрират средно по-голямо доверие в парламентарната демокрация, отколкото гражданите на новите държави-членки (17%) и това важи също за останалите политически институции – правителството и политическите партии.

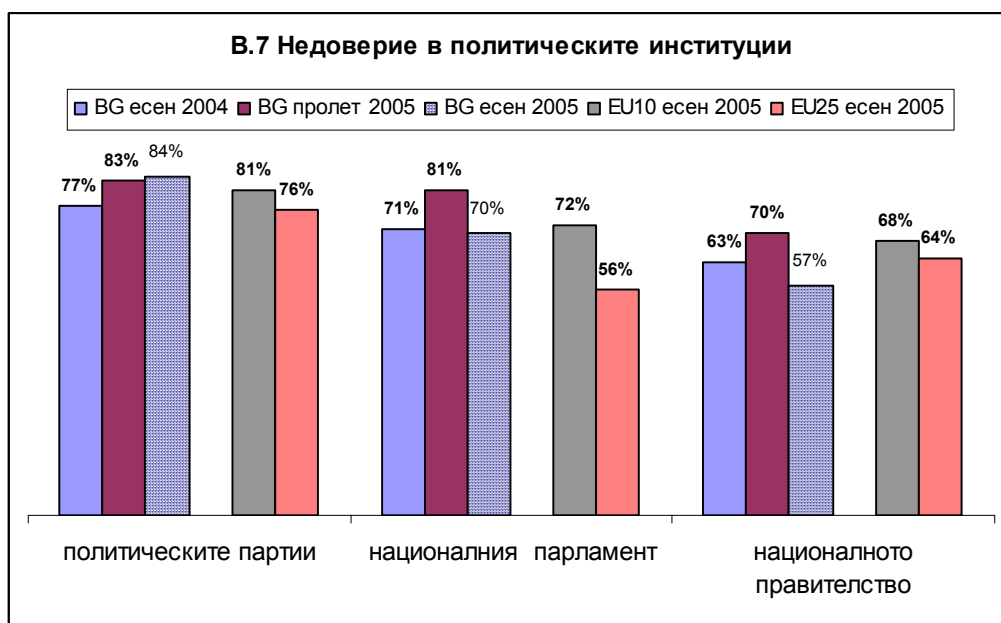
Фиг. 28 Доверие в политическите институции в България и в ЕС

В страните с “нови демокрации”, гражданите на Полша, Чехия, Словакия и Литва се проявяват като най-скептично настроени към своите правителства и парламенти, както и към политическите партии, от всички участвали в изследването. Сред тях от старите членки се нарежда и Франция, където националното правителство се ползва с доверието на 23%, а парламентът – на 28% от анкетираните. В другия край на скалата са скандинавските страни, Холандия и Люксембург, където доверието към двете институции и към политическите партии е най-голямо.

Докато българското правителство и парламент възвръщат част от изгубеното преди изборите доверие на гражданите към тях, недоверието към **политическите партии** се запазва и дори продължава да расте. Същата тенденция показва и общественото мнение в ЕС25, докато в новите държави-членки недоверието към партиите е намаляло с 4 пункта.

Фиг. 29 Недоверие в политическите институции в България и в ЕС

На фиг. 30 е представено доверието на българите в различните институции и в международните организации.

За разлика от средния гражданин на ЕС, българинът има най-голямо доверие от всички институции в телевизията, и то остава непоклонимо през последната една година. Сред останалите **медии** радиото също се ползва с достатъчно доверие, но губи от своите позиции както в България (-6 пункта), така и в ЕС25 (-2). Към пресата половината от българите се отнасят с недоверие и то се е засилило точно с толкова, с колкото е нараснало доверието към нея (+3 пункта) сред гражданите на Съюза.

Докато **институциите на реда, като армията и полицията**, печелят почти еднаква, и дори най-висока степен на доверие сред гражданите на страните от ЕС, в България те не се ползват с еднакво обществено доверие. За последните шест месеца неговите стойности относно армията са нараснали (+4 пункта) и я извеждат напред като втората най-уважавана институция в страната (първа за гражданите в Европейския съюз). С това общественото мнение в България, а също и Румъния, се доближава по-скоро до това в старите, отколкото в новите държави-членки. В ЕС10 то достига 63%, докато в присъединяващите се страни то е 70% и по-високо от средното за ЕС15 (69%).

В отношението към **полицията**, обратно - общественото мнение в България е по-близко до това в новите членки на Съюза, където недоверието към нея (47%) е по-силно от доверието (45%). Сред българите недоверието към полицията се засилва (+2 пункта), а доверието намалява (-2) и мнозинството от анкетираните в страната изразяват отрицателно отношение към нея.

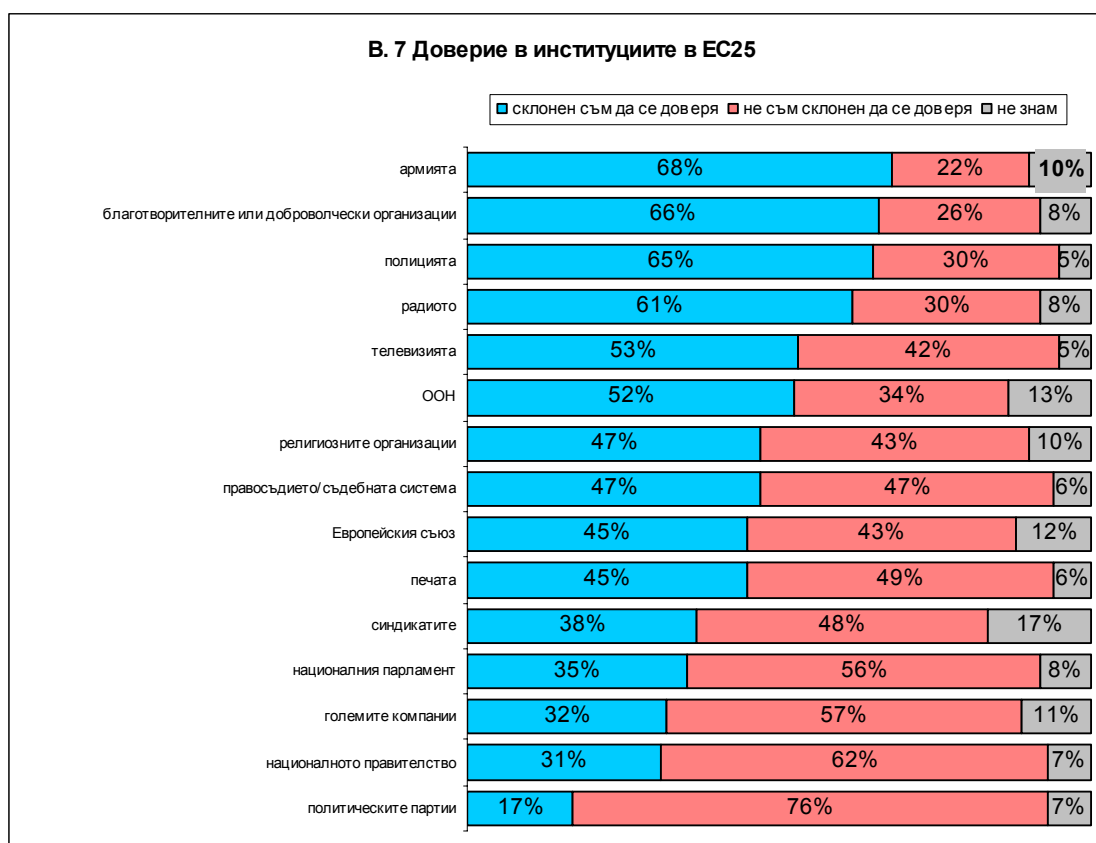
Фиг. 30 Доверие в българските институции и в международните организации

Мнозинството от българите нямат вяра на пресата, на политическите институции и на съдебната система, на големите международни корпорации, както и на синдикатите. В ЕС25 недоверие сред мнозинството предизвикват единствено политическите институции и големите компании, които се възприемат като символ на глобализацията и на заплахата от нея. За разлика от ЕС, където гражданските организации печелят най-голямо доверие, заедно с институциите на правовия ред, българите са по-склонни да се доверят на медиите и на религиозните организации, отколкото на институциите, основани на гражданската инициатива. Това показва, че 16 години след началото на прехода към демокрация, много от нейните институции все още не са извоювали гражданско доверие, което е условие за функционирането на всяко демократично общество. Това се допълва и от факта, че международните организации се ползват с по-голямо доверие в страната, отколкото повечето от националните институции.

Фиг. 31 Доверието на средния гражданин на ЕС в институциите и в международните организации

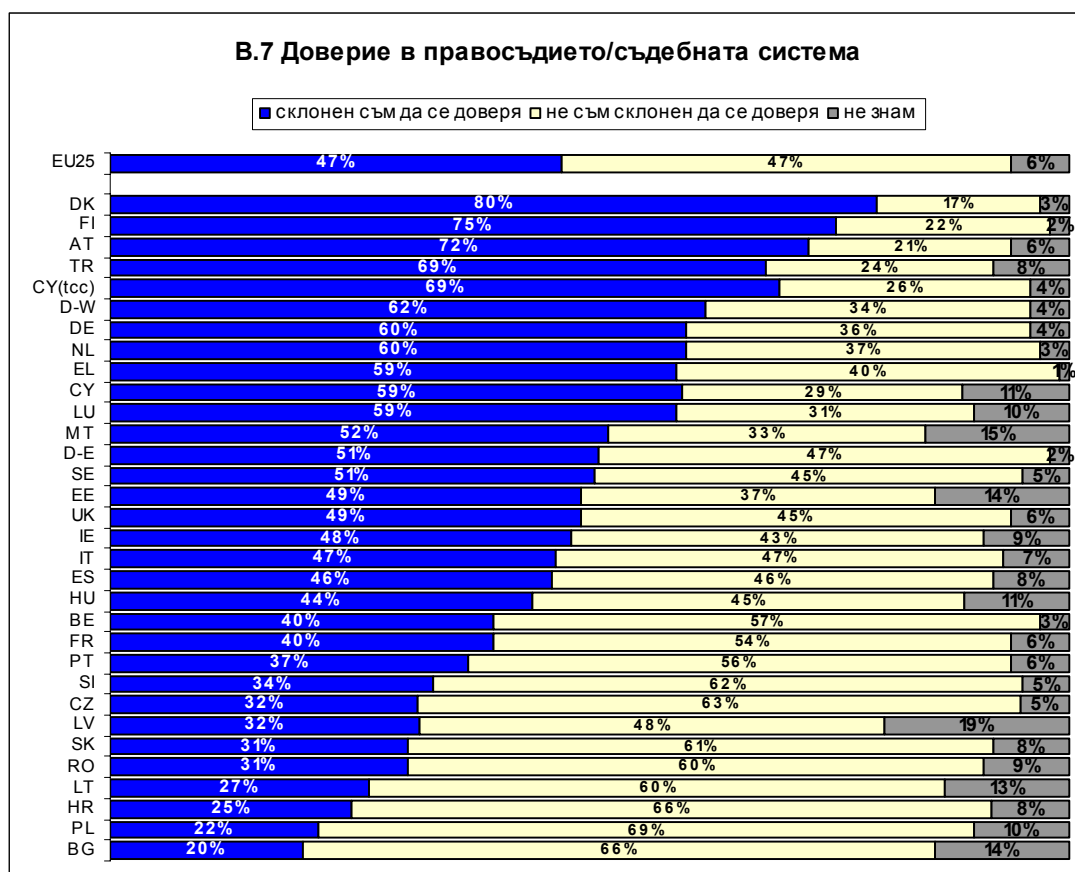

Особено показателна е кризата на доверието в съдебната система и в синдикализма. И през последната половина година българите показват най-ниска степен на доверие от всички анкетирувани, и към синдикатите, и към съдебната система в страната.

Недоверието към съдебната система намалява (с 4 пункта), но доверието запазва ниските си стойности и не успява да измести българите от позициите им на най-скептично настроени към правосъдието в своята страна. Близки до резултатите в България са тези в Полша. Единствено там гражданите показват по-силно недоверие към съдебната система (69%, + 3 пункта), отколкото България, а в Хърватия има еднакво недоверие и малко по-голямо доверие (25%, + 5 пункта) към нея, отколкото сред българите. Оценките в Литва и в Словакия отново са твърде близки до българските.

За разлика от пролетта, когато доверието на румънците към правосъдието имаше силен тласък (+9 пункта), сега то е намаляло (-4 пункта), и с толкова се е увеличило недоверието. Подобна е общата тенденция и в страните от ЕС. Гражданите на ЕС25 изразяват колкото доверие, толкова и недоверие в съдебната система, докато преди половин година половината от анкетираните ѝ се доверяваха (спад с 3 пункта).

Фиг. 32 Доверие в правосъдието/съдебната система

Недоверието към синдикатите в България се засилва с още 4 пункта, а доверието намалява (-1 пункт) и остава най-ниско от всички страни, участвали в изследването (13%). Обратно на това в Румъния недоверието намалява, а доверието се засилва в същата степен (4 пункта), с която се променя и общественото мнение в България. В ЕС25 отношението към синдикатите следва тенденцията наблюдавана в Румъния, но промяната е незначителна (1 пункт).

И към големите компании българите показват най-малко доверие от всички анкетираните за този Евробарометър (16% и 25 пункта разлика със средното за ЕС25). Само в Испания доверието към тях бележи толкова силен спад (7 пункта), колкото в България (8 пункта).

Обратно на България, за последните шест месеца големите компании са спечелили доверието на още 13% от анкетираните в Чехия (43%), както и на 5% повече от австрийците (33%) и на 4% повече от холандците (45%) и на датчаните (52%). Единствено в Малта, в Дания и в Белгия гражданите, които им се доверяват, са мнозинство, докато в много от страните, и най-вече в Гърция и в Германия, повечето анкетираните са критично настроени към тях.

От всички политически, държавни и обществени институции българите изразяват най-малко недоверие в международните организации – ООН (22%) и Европейския съюз (24%) и то продължава да намалява (с 2% спрямо ООН, с 1 – спрямо ЕС)

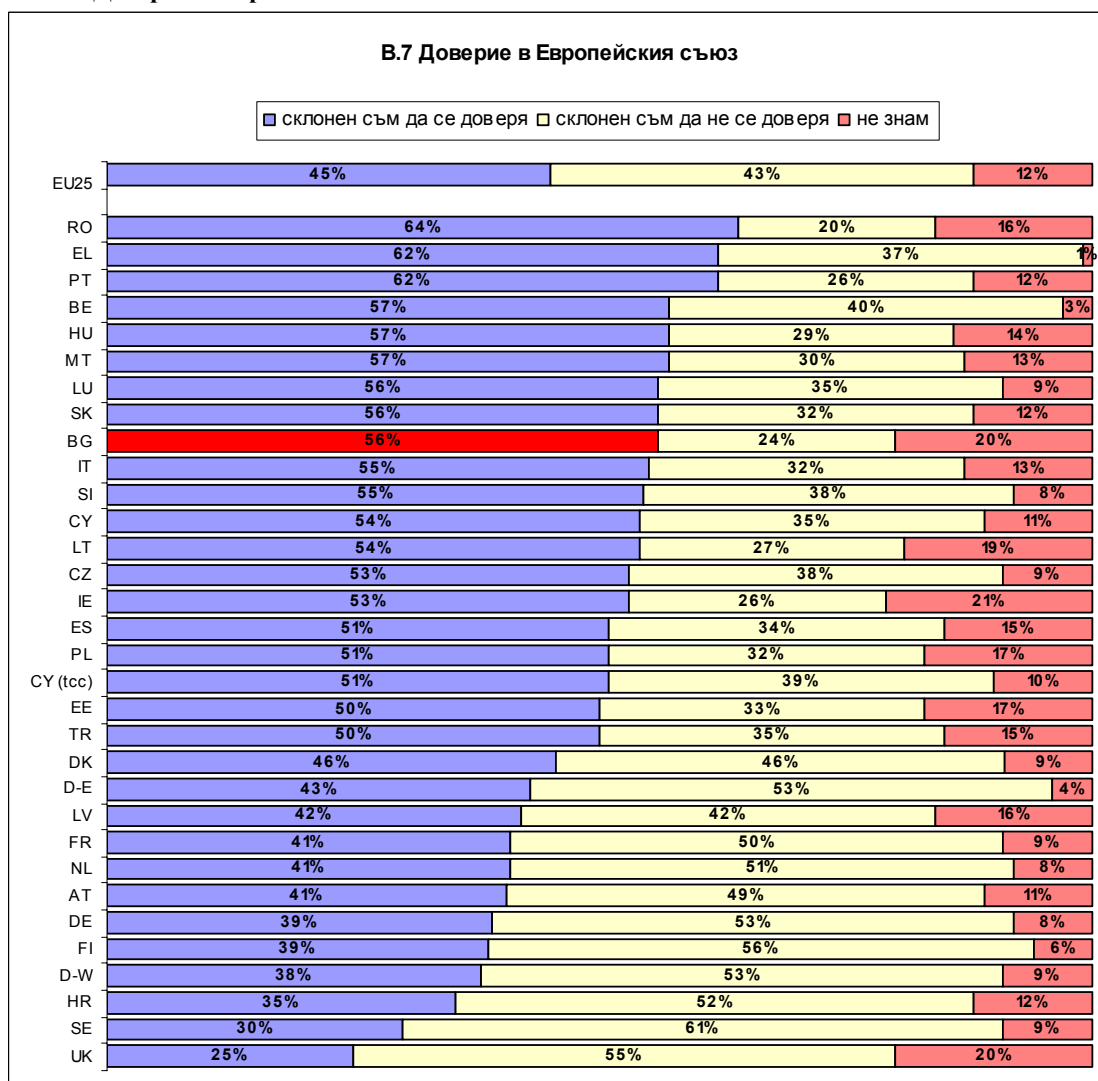
3.4.2. Доверие в Европейския съюз и в неговите институции

- Доверието към Европейския съюз, което изразяват повечето българи, остава без промяна

Европейският съюз е една от трите институции, които печелят доверието на мнозинството от гражданите на България (вж. фиг. 30) и през последната половин година то се стабилизира без промяна (56%).

Доверието към ЕС в България е по-силно, отколкото в новите държави-членки (53%) и средното за ЕС (45%). В съседна Румъния, където то е традиционно най-голямо, високите му стойности продължават да намаляват (-4 пункта).

Фиг. 33 Доверие в Европейския съюз

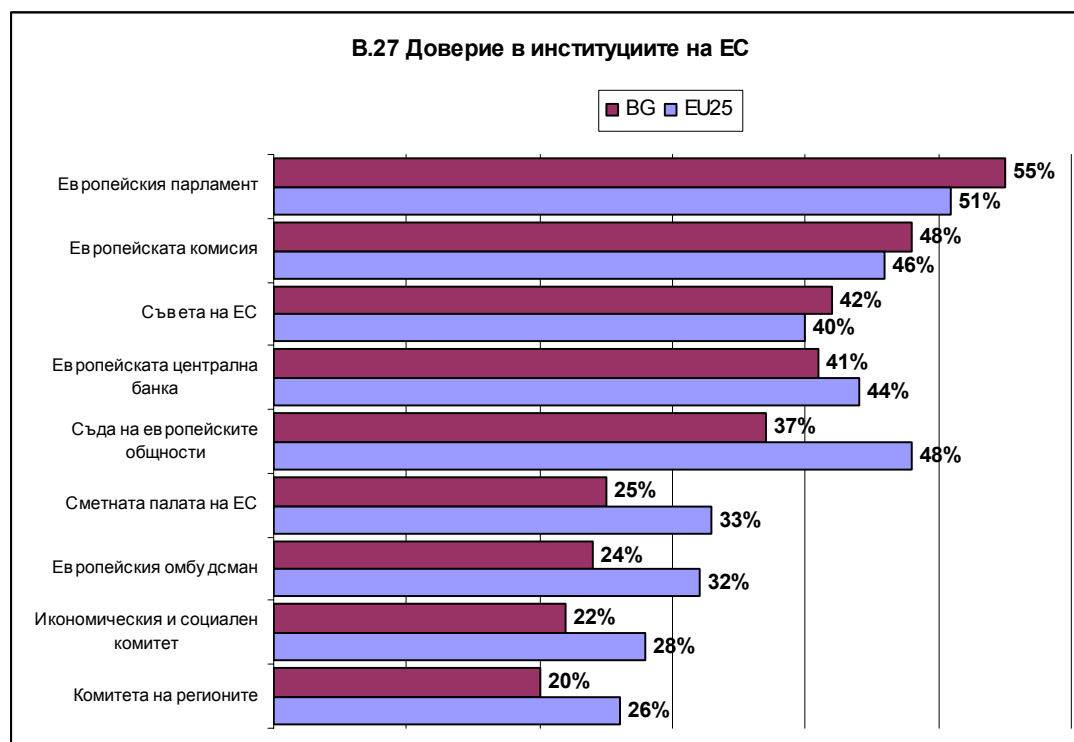

- След регистрирания спад през пролетта, доверието на българите в институциите, които вземат решенията в Европейския съюз, отново се засилва и остава по-голямо, отколкото това на средния гражданин в ЕС

Европейската комисия, Европейският парламент и Съветът на ЕС, които изработват законодателството на Съюза, се ползват, през есента на 2005 г., с по-голямо доверие в България, отколкото сред гражданите на Съюза. Останалите институции на ЕС печелят по-голямо доверие в страните-членки, отколкото сред българите. Доверието на гражданите в ЕС към Съда на Европейските общности, който изпълнява конституционни функции (48%), е дори по-високо, отколкото доверието към Европейската комисия (46%).

Най-значими разлики в оценките на българите и на гражданите в ЕС има относно доверието към Съда на Европейските общности, който следи за спазването на договорите и останалите нормативни актове на ЕС, и към Сметната палата на ЕС, която контролира използването на бюджета на Съюза. Доверието, което гражданите на ЕС гласуват на Сметната палата и на Европейския омбудсман е с 8 пункта по-голямо от това в България, а в случая със Съда на Европейските общности разликата достига 11 пункта.

Фиг. 34 Доверие на българите и на средния гражданин на ЕС в европейските институции

Така, както и сред гражданите на ЕС, и сред българите с най-голямо доверие се ползва Европейският парламент – единствената институция на ЕС, избрана пряко от неговите граждани. Независимо, че това е значително по-малко известно в България, отколкото сред гражданите на ЕС (вж. по-нататък резултатите от теста), Европейският парламент печели доверието на по-голяма част от мнозинството анкетирувани в България, отколкото в ЕС (разлика от 3 пункта). Стойностите на доверието в Европейската комисия и в Съвета на ЕС остават по-ниски, и в България, и средно за ЕС.

Настоящият Евробарометър показва, че в България доверието в трите основни институции на ЕС отново се засилва, след регистрирания силен спад през пролетта. Доверието в Европейския парламент е нараснало с 9 пункта⁸, в Европейската комисия – със 7 пункта⁹, а в Съвета на ЕС – с 1 пункт. Делът на положителните мнения относно останалите институции намалява – средно с 3 или 4 пункта, а относно Сметната палата – с 9 пункта. Оттук следват и различията в оценките, сравнени със средните за ЕС.

За разлика от положителната промяна в общественото мнение в България, в страните от ЕС недоверието към всички институции на Съюза се засилва. Една трета от гражданите в страните от ЕС вече изразяват недоверие към Европейската комисия (33%, +2 пункта) и дори повече – към Европейския парламент (34%, +2 пункта) и към Съвета (36%, +4 пункта). Недоверието в останалите институции е по-малко, независимо, че то също нараства.

Сред гражданите на ЕС трите основни институции на Съюза печелят най-голямо доверие и най-силно недоверие в сравнение с останалите. В България недоверието във всички институции на ЕС остава много ниско, и дори намалява, поради големия дял на отговорите без мнение.

Доверието към институциите на ЕС в България е в процес на формиране, така както и в новите държави-членки. От всички анкетирувани страни, в България има най-много колебаещи се да изразят мнение дали са склонни да се доверят на Европейската комисия (36%). След нея също и в Латвия (35%), Естония и Полша (32%), както и в Литва (31%) около и над една трета от гражданите още нямат изградено отношение към една от най-важните институции на Европейския съюз.

Близо половината от българите (49%), и отново най-много от всички анкетирувани, не се ангажират с мнение дали са склонни да се доверят на Съда на Европейските общности, тъй като не е изключено да го бъркат с Европейския съд в Страсбург. И тук българските резултати са твърде близки до тези в Латвия (46%), Естония (42%), Турция (45%), Румъния (41%) и Литва (40%).

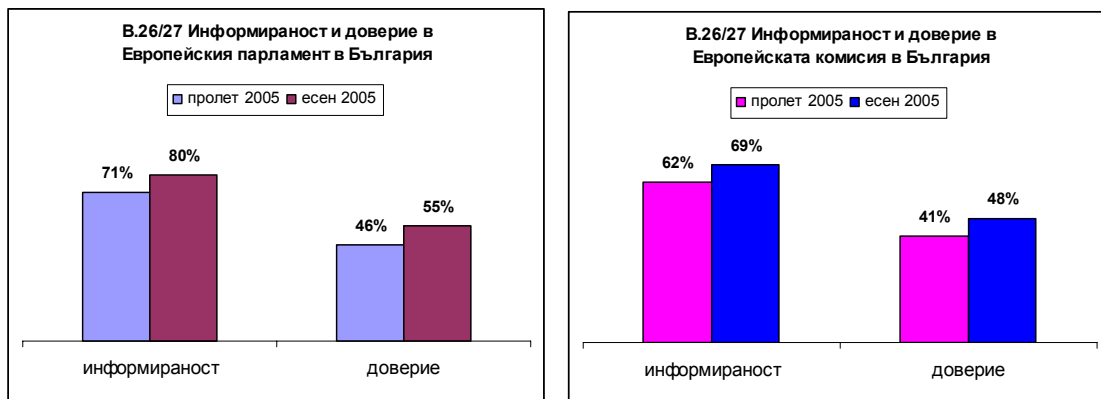
⁸ Регистриран спад от 11 пункта през пролетта на 2005 г. – вж. Евробарометър 63.4, Национален доклад за България, стр. 36

⁹ Спад от 9 пункта за предходната половин година

Поне шест от всички десет анкетирани в България остават с неопределено мнение относно Сметната палата, Европейския омбудсман, както и за Комитета на регионите и Икономическия и социален комитет, които участват в консултациите по новото законодателство на Европейския съюз.

Засиленото доверие към Европейската комисия и Парламента в България се дължи и на повишената информираност сред гражданите. С толкова, с колкото е нараснала информираността за двете институции, с толкова е нараснало и доверието към тях: с 9 пункта за Европейския парламент и със 7 – за Европейската комисия.

Фиг. 35 Информираниост и доверие на българите в Европейския парламент и Европейската комисия

4. Информираност и знания за Европейския съюз

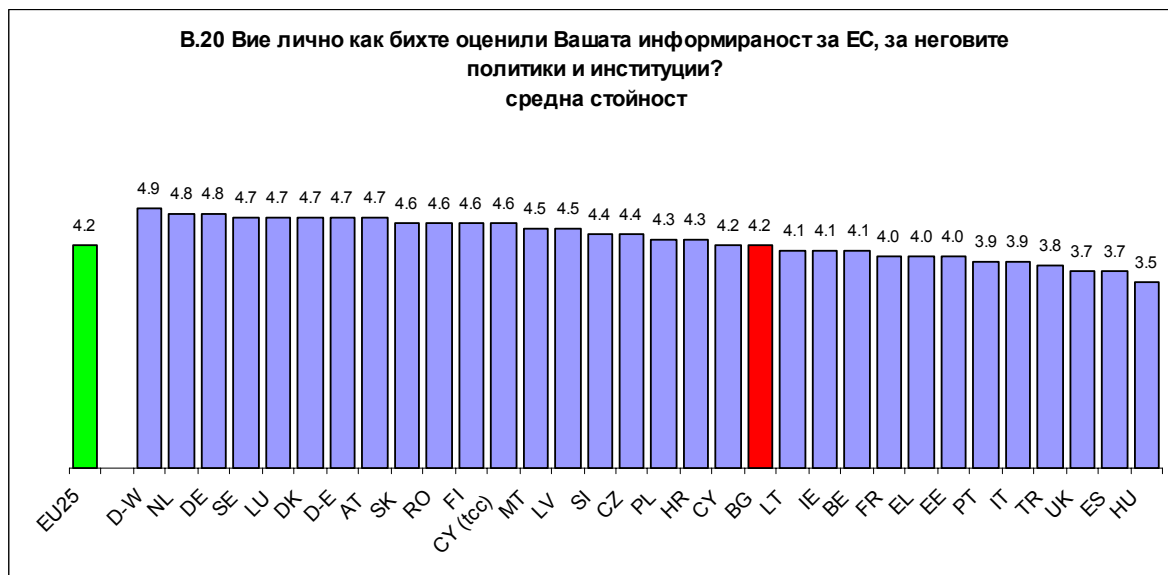
4.1. Лична самооценка

- Българинът се чувства толкова (не)информиран за Европейския съюз и неговите политики, колкото и средният гражданин на ЕС

Това показват резултатите от самооценката на анкетираните по скала от 1 до 10 (1-4 – “не зная абсолютно нищо”, а 7-10 – “зная много неща”). Средните стойности за България и за ЕС25 съвпадат, за разлика от пролетта, когато българите бяха по-самокритични, а гражданите на ЕС - по-самоуверени, в своите самопреценки.

И в страните, където анкетираните се считат за най-добре информирани относно Европейския съюз, и в тези, където самооценката е най-ниска, гражданите изразяват по-слаба увереност в знанията си за ЕС, отколкото преди половин година. В Холандия и Люксембург, където анкетираните считат, че знаят най-много, този спад е по-голям (5 пункта), отколкото в Испания и в Унгария (1 до 2 пункта), които показват най-ниски самооценки и през пролетта, и през есента на 2005. В България обратно, гражданите се считат за малко по-информирани, отколкото преди (+1 пункт), след силното изместване в самооценките им от “знаещите” към “незнаещите”, регистрирано през пролетта.

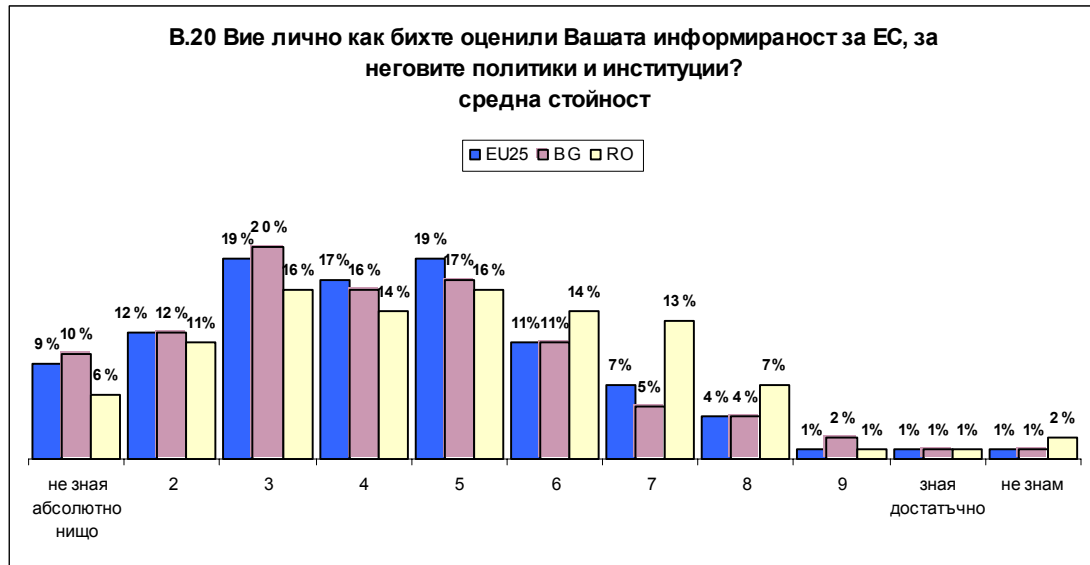
Фиг. 36 Лична самооценка за информираността и знанията за Европейския съюз

Българската самооценка съвпада с тази на средния гражданин на ЕС по цялата скала за измерване степента на (не)информираност, докато румънците остават, така както и през пролетта, по-самоуверени относно знанията си за евроинтеграцията и за ЕС.

Фиг. 37 Скала на самооценките за знанията относно евроинтеграцията в страните-членки и в присъединяващите се страни

В навечерието на членството в ЕС българите се колебаят по-малко, отколкото преди, да изразят мнение относно своята (не)информираност за институциите и политиките на Съюза –делът на тези, които се въздържат от самооценка е намалял до 1% (-7 пункта).

В резултат на тази нараснала увереност в самопреценките за степента на информираност относно ЕС:

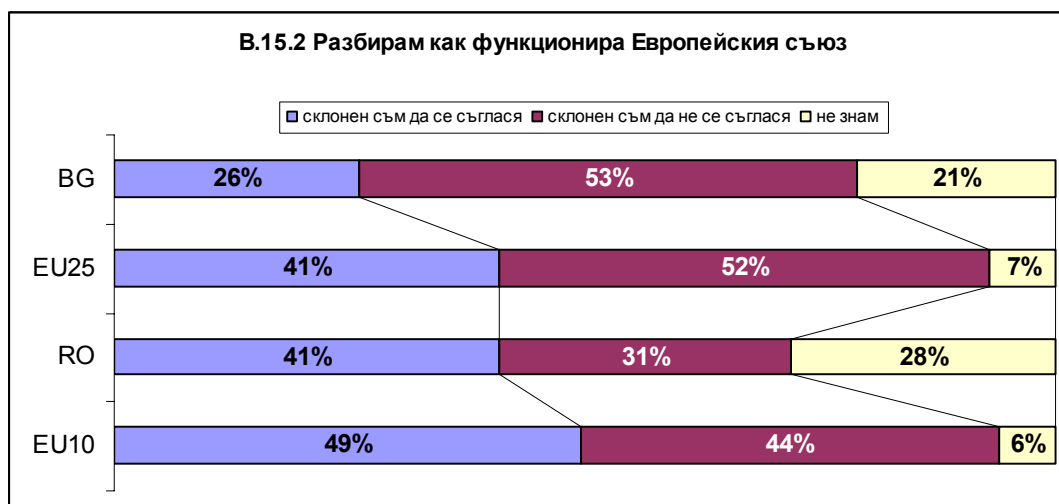
- Близко една четвърт (или по-точно 23%) от българските граждани остават на мнение, че не знаят абсолютно нищо (оценки 1 и 2);
- Мнозинството от всички анкетирани в България (53%), както и в ЕС25 (55%) считат, че знаят твърде малко (оценки между 3 и 5), което е с 5 пункта повече за страната, отколкото преди;
- Една пета (+3 пункта) вярват, че са добре информирани (оценки 6-8);
- Почти толкова, колкото и преди (3%, - 1 пункт) са тези, които се оценяват като много знаещи (оценки 9-10).

- Така, както и гражданите на ЕС25, мнозинството от българите твърдят, че не разбират как функционира Европейският съюз

В отговор на друг въпрос¹⁰ (вж. фиг. 38) една четвърт от анкетираните българи твърдят, че разбират как работи Европейският съюз и техният дял остава без промяна за последната половин година. Значително повече (+12 пункта), и вече толкова, колкото в ЕС, са тези, които заявяват открито, че не разбират как работи Европейският съюз и неговите институции. Така, както в страните-членки, и в България, те представляват мнозинство и това отново е резултат от изясняването на позициите на колебаещите се преди (-12 пункта).

В Румъния има толкова анкетирани, колкото и в ЕС, които твърдят, че разбират как работи ЕС, но тази оценка не е доминираща за гражданите на Съюза, така както за румънците. На практика общественото мнение в северната съседка на България е по-близко до това в новите държави-членки, където близо половината от анкетираните твърдят, че разбират как работи Европейският съюз. В същото време, общественото мнение в България остава по-близко до средното за ЕС 25.

Фиг. 38 Самооценка на знанията за това как функционира Европейският съюз

¹⁰ В.15 Бихте ли ми казали с кое от следните твърдения сте склонни да се съгласите и с кое не?

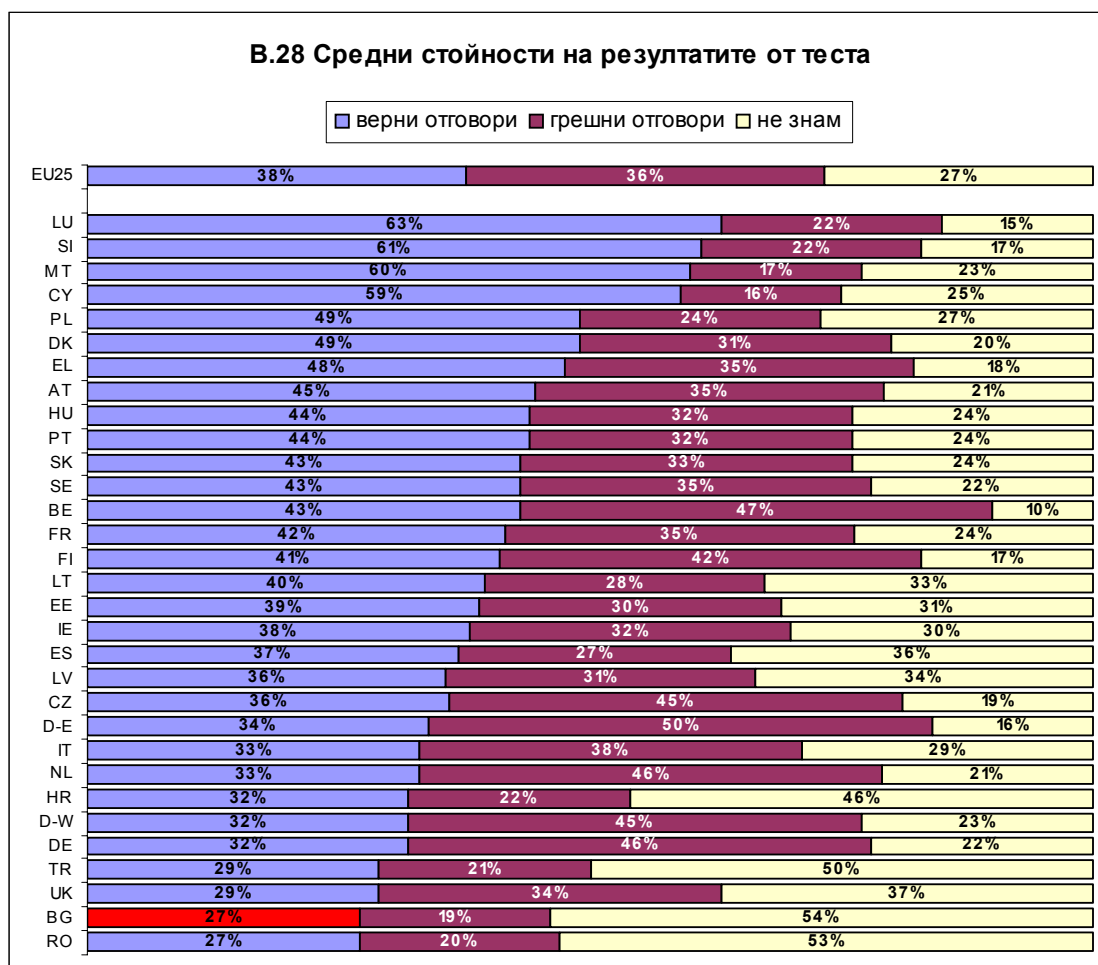
4.2. Тест за реалните познания

За да провери доколко личната самооценка съответства на действителните знания, Евробарометър включва редовно във въпросника и кратък тест, който изисква от анкетираните да посочат дали следните твърдения са верни:

- Европейският съюз понастоящем се състои от 15 страни-членки;
- Членовете на Европейския парламент се избират пряко от гражданите на Европейския съюз;
- Европейският съюз има свой собствен химн;
- Последните европейски избори бяха проведени през юни 2002 г.

Резултатите от теста потвърждават българските самооценки и показват, че на практика гражданите в двете присъединяващи се страни познават Европейския съюз в еднаква, и при това в най-малка степен от всички, независимо, че самооценките им се различават.

Фиг. 39 Тест за реалните познания относно ЕС, неговите институции и политики

В сравнение с предишния Евробарометър българските резултати показват 1 пункт ръст, както на верните, така и на грешните отговори, докато в Румъния верните отговори са намалели с 3 пункта, а делът на грешните остава без промяна.

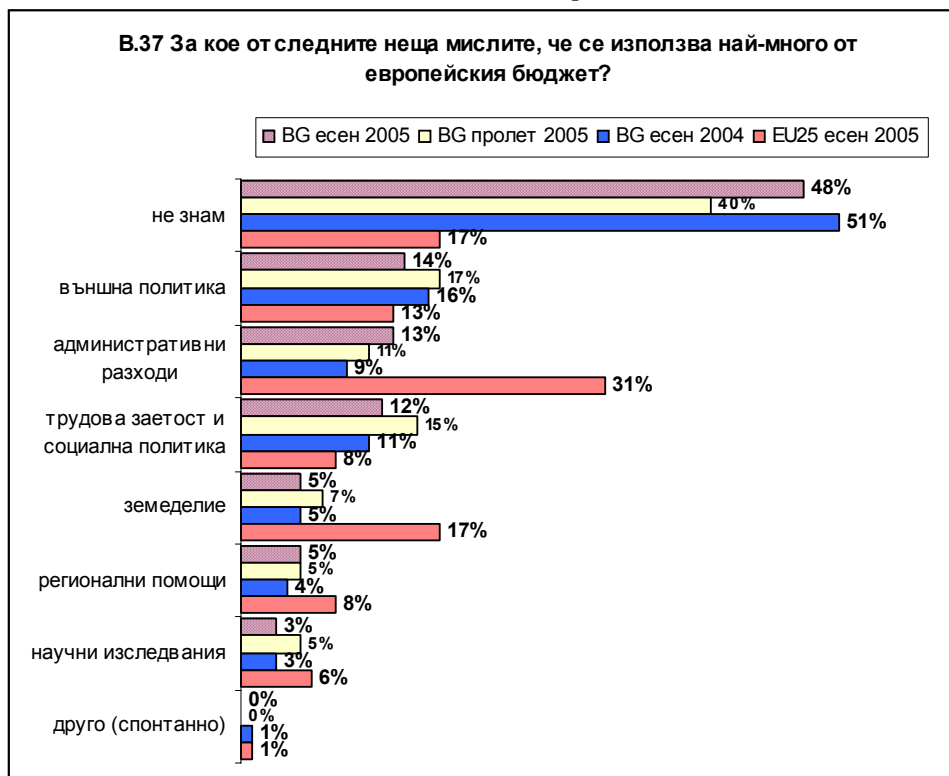
Положителен е фактът, че след Малта и Кипър най-малко грешни отговори на въпросите от теста дават анкетираните в България и в Румъния, но едновременно с това именно в двете страни има най-много въздържали се да отговорят на въпросите. Няма друга страна, освен двете присъединяващи се държави и Турция, където всеки втори анкетиран да не може да вземе отношение по въпросите на евроинтеграцията.

За сравнение, в десетте нови държави-членки една четвърт от анкетираните се колебаят да дадат отговор на въпросите, но близо половината (45%) отговарят правилно на тях. От всички именно в три от новоприетите членки на Съюза гражданите дават най-много верни и най-малко грешни отговори и това показва, че както на теория, така и на практика, знанията за Европейския съюз нямат връзка с опита в евроинтеграционния процес (вж. фиг. 39).

С приближаването на членството, близо половината от българите признават, че не са наясно за какво се изразходва най-големият дял от бюджета на ЕС. Сред тях започва да намира постепенно място и основният предразсъдък, който доминира общественото мнение в страните-членки, че бюджетът на ЕС се използва предимно за административни разходи. Намаляват също и стойностите на твърденията, че най-голяма част от бюджета отива за прилагането на външната политика на ЕС¹¹.

Сред гражданите на новите държави-членки близо една четвърт (23%) и относително най-много от всички анкетирани, посочват правилно, че най-голяма част от бюджета на ЕС отива за финансиране на земеделието, т.е. за Общата селскостопанска политика на ЕС.

Фиг. 40 Тест за знанията относно бюджета на Европейския съюз

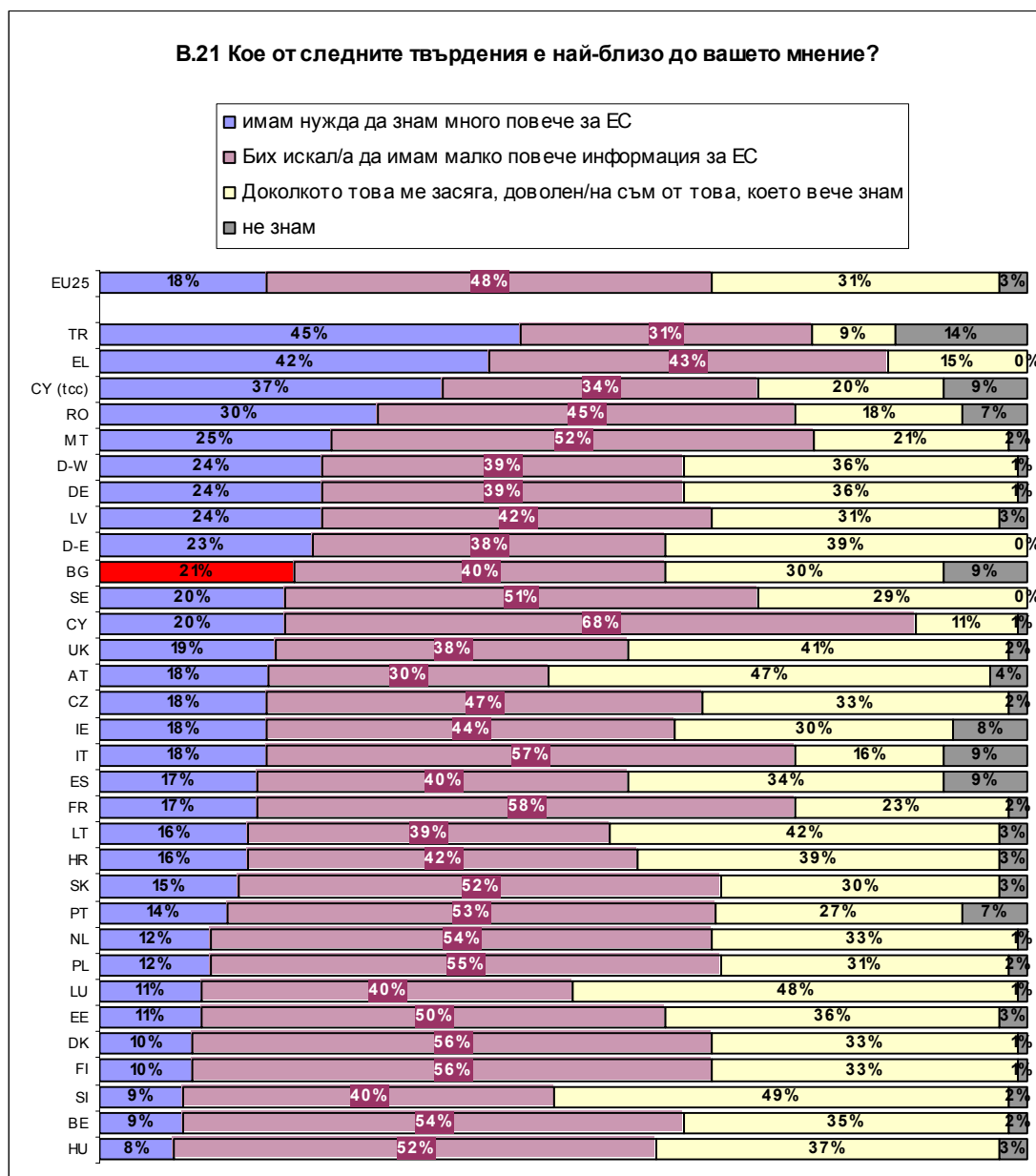
¹¹ Програмите Фар, ИСПА и САПАРД, до които има достъп България, са част от бюджета на външната политика на Съюза

4.3. Необходимост от повече информация за ЕС

Евробарометър изследва също за първи път в България доколко личните самооценки на анкетираните относно знанията им за Европейския съюз съответстват на реалната необходимост от информация за ЕС и за неговите политики.

- Мнозинството от българските граждани имат нужда и искат да получават повече информация за ЕС

Фиг. 41 Самооценка на нуждите от повече информация за Европейския съюз

Една пета от анкетираните в България и почти толкова в ЕС25 твърдят, че имат нужда да знаят много повече за ЕС. Тези резултати са съизмерими със самооценката на почти толкова от анкетираните, че не знаят почти нищо за Европейския съюз (вж. фиг. 39). Като цяло, в България и Румъния, които се подготвят за членство в ЕС, има значително повече граждани, отколкото в новите държави-членки, които споделят мнението, че имат нужда от много повече знания за Европейския съюз.

Всеки четири от десет анкетирани в България и близо половината от тези в страните-членки биха искали да получават малко повече информация за ЕС. Това съответства, макар и не в пълна степен, на самооценката на мнозинството от гражданите в ЕС и в България, че знаят твърде малко за Европейския съюз.

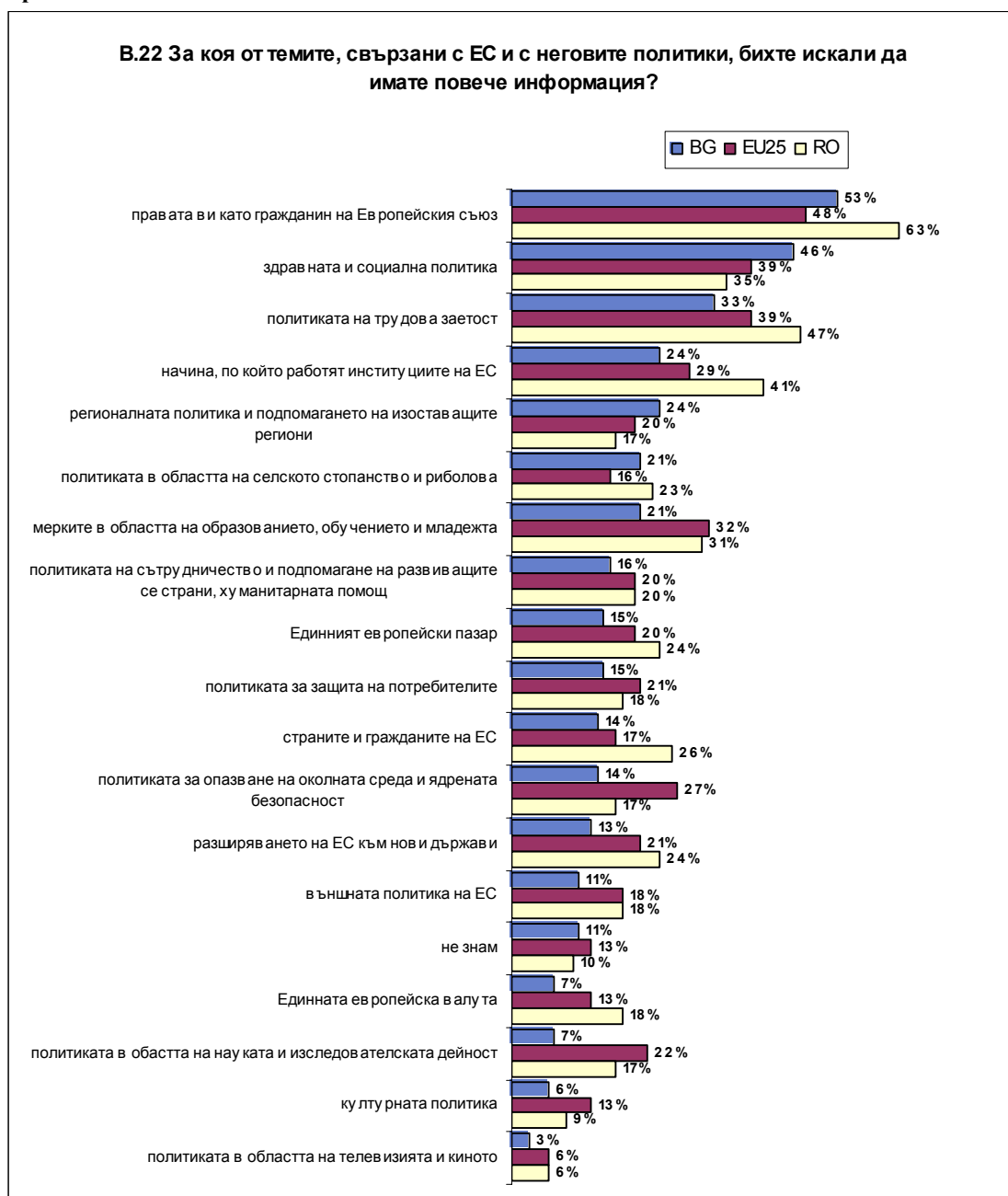
Както в ЕС, така и в България, всеки трима от десет анкетирани твърдят, че доколкото евроинтеграцията ги засяга, те са достатъчно информирани за ЕС. За мнозинството от тях обаче това означава по-скоро разминаване с вече направената самооценка за информираността и знанията им за Европейския съюз. В тази група попадат представители на почти всички възрасти, но най-вече гражданите на средна и в пенсионна възраст (съответно 30% и 31%). Мнозинството от тях са работници (33%) със средна квалификация (32%), които живеят и работят в малките населени места (35%) в двучленни (32%) или многочленни домакинства (33%). Те са колкото мъже, толкова и жени, и нито едните, нито другите считат себе си за лидери на мнението (38%) и нямат положителен образ за Европейския съюз (42%). Те са по-скоро противници на разширяването на ЕС (47%) или се отнасят към евроинтеграцията на страната по-скоро като към някаква даденост (35% имат неутрално мнение).

Ако механизмът, който формира самооценките в последната група се запази и занапред, има опасност от създаването на информационно разделение сред гражданите на страната.

- Мнозинството от българите искат повече информация за своите права като предстоящи граждани на Европейския съюз

От всички политики на ЕС и свързаните с тях теми, които са заложили в анкетите за този Евробарометър, въпросът за правата на гражданите в ЕС привлича най-голям интерес в навечерието на членството, както в България, така и в нейната северна съседка, с която имат обща пътна карта за присъединяване към Европейския съюз.

Фиг. 42 Информационните предпочитания на гражданите в ЕС и в присъединяващите се страни

Следващата тема, която представлява интерес за близо половината от анкетираните българи и над една трета от румънците е свързана със здравеопазването и социалната политика на ЕС. Политиката на трудова заетост, обратно, се нарежда на второ място за близо от половината анкетираните в Румъния и на трето – за българите. Близо една четвърт от анкетираните в страната проявяват интерес към повече информация за институциите на Европейския съюз, а около една пета – за Общата селскостопанска политика на Съюза и за програмите в областта на образованието, обучението и младежта.

На практика българите, както и гражданите на ЕС, а в още по-голяма степен и румънците, се интересуват преди всичко от информация, свързана с професионалната им и лична перспектива, и в много по-малка степен - от възможностите за достъп до повече финансови средства, които предоставят някои от политиките и изброените в горепосочения списък програми на ЕС. В България интересът от информация за научно-изследователската политика, която има голям бюджет за финансирането на проекти, е три пъти по-малък, отколкото в страните-членки и се нарежда на едно от последните места в българския списък.

Студентите искат да имат най-много информация за правата на гражданите в ЕС, за политиката на трудова заетост и за европейските институции. Здравеопазването и социалната политика на Съюза привличат интереса на мнозинството от анкетираните сред най-възрастните (53%) и на всеки втори от пенсионерите, високо образованите и управленските кадри. Дори и сред тези, които имат отрицателен образ за Европейския съюз и са противници на разширяването, желанието за повече информация относно Европейския съюз е силно изразено.

От горната таблица е видно също, че като цяло българите проявяват по-ниска степен на заинтересованост от гражданите на Съюза относно информацията за неговите политики.

4.4. Информационни източници и ролята на медиите

- **ЕС – част от всекидневния информационен поток**

Най-използваните източници на информация за Европейския съюз и в България, и в страните-членки, са медиите, и преди всичко телевизията. Тя е основният информационен източник за две трети от анкетираниите граждани в Съюза и за близо осем от всеки десет анкетирани в България. Резултатите от есенния Евробарометър показват, че така както за гражданите на ЕС, и за българите пресата има по-важна роля от радиото като източник на информация за евроинтеграцията и Европейския съюз. Това е резултат не от засилен интерес към вестниците, а обратно – от това, че слушането на радио е намаляло.

Намалява също и ролята на неформалното общуване за получаване на информация относно ЕС (-10 пункта). Докато преди половин година разговорите с приятели, роднини и колеги бяха един от най-важните информационни източници за близо една трета от анкетираниите българи, сега техният дял е намалял до малко над една пета. Семейният, приятелски и професионален кръг е средство за информация за близо една четвърт от гражданите на ЕС.

Българите, които се информират за ЕС чрез Интернет са вече повече (+2 пункта), но те остават (наравно с Турция) най-малко в сравнение с всички страни, които участват в Евробарометър. Близо седем от всеки десет анкетирани в България (68%) нямат достъп до Интернет. Това се отнася и за мнозинството от гражданите новите държави-членки, като Чехия, Унгария, Словакия, Кипър и Малта.

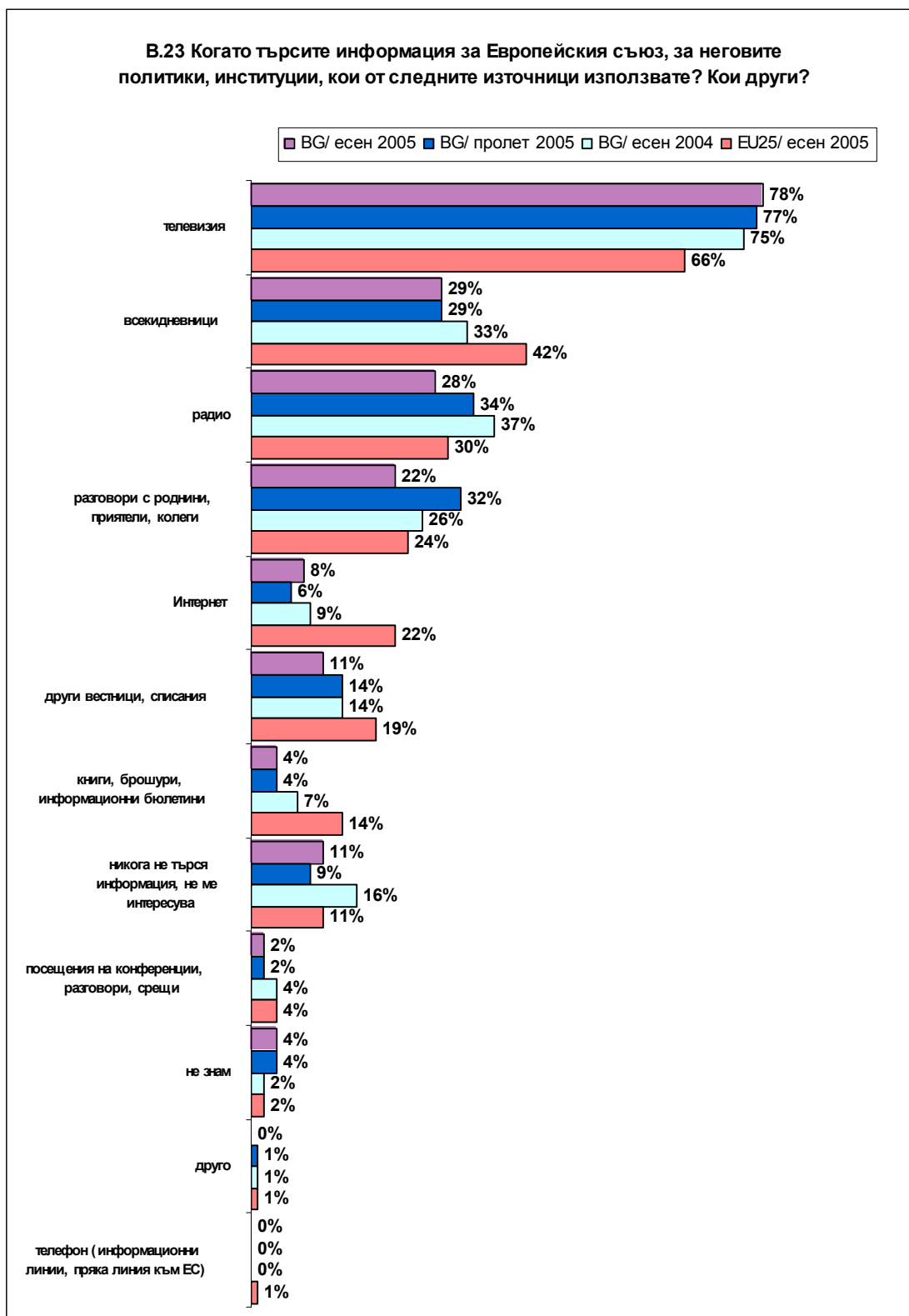
В използването на Интернет, където всекидневният поток от информация за ЕС се увеличава, изпъкват различията между северната и южната част на континента. В Швеция, Дания и Естония поне четирима от десет анкетирани се информират за ЕС чрез Интернет, а в Холандия – близо половината (48%), докато в Гърция това заявяват 9%, а в Италия – 10%. В Португалия, където се води активна национална политика за въвеждането на Интернет в училищата, техният дял е 14%.

Резултатите от Евробарометър показват още, че независимо от безплатните услуги, които предоставя, пряката телефонна линия с Европейския съюз (Europe Direct), както и други подобни инициативи, все още не са известни сред гражданите, нито в ЕС, нито в страните, които предстои да станат негови членки.

Книгите, брошурите и специализираните бюлетини, както и конференциите, са източник на информация за твърде малка част от анкетираниите, както в ЕС, така и в България.

Българите, които никога не търсят информация за ЕС, са толкова, колкото и в ЕС25, но повече, отколкото преди половин година.

Фиг. 43 Предпочитани информационни източници за ЕС в България

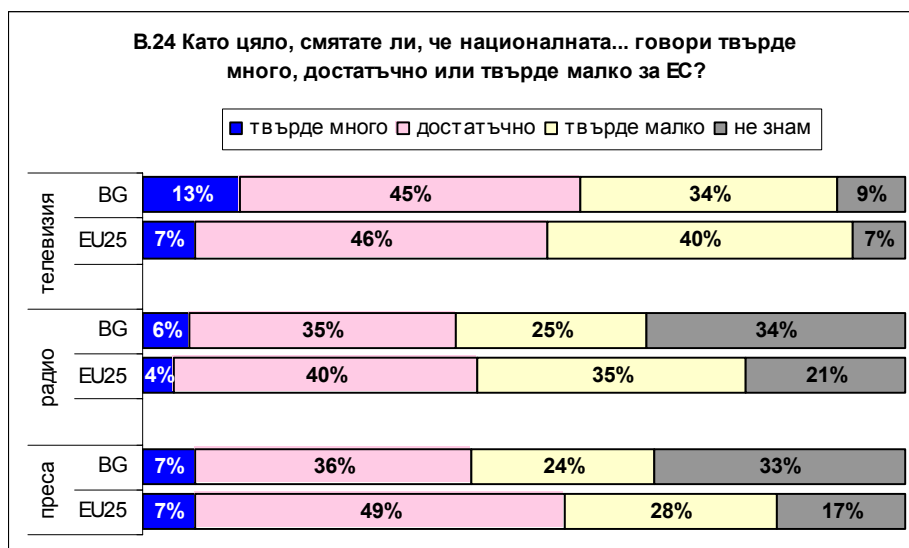
- **Гражданите определят като по-недостатъчна, но по-обективна информацията за ЕС в българските медии**

Между двата Евробарометъра както в България, така и в ЕС, гражданите, които считат, че електронните медии и пресата ги информират недостатъчно за Европейския съюз, са вече повече. Този ръст е еднакъв както за България, така и за ЕС25 и за всяка от трите медии, но не е толкова голям (+ 5 пункта), че да промени като цяло позитивните оценки относно количеството информация за ЕС в българските и европейски медии.

Мненията за достатъчно информация се запазват почти без промяна в България (-1 пункт за пресата), а в ЕС бележат лек спад (-2 пункта за телевизията и -1 за радиото и за пресата), но одобрението относно количеството информация сред гражданите на ЕС остава по-голямо, отколкото сред анкетираните българи. Докато разликата в оценките за количеството информация, поднасяно от телевизията в България и в ЕС остава незначителна (1 пункт), голямата дистанция в оценките относно пресата е същата, както и преди (13 пункта). Тя възпроизвежда относително точно различията в общуването с различните медии и използването им като източник на информация за ЕС (вж. фиг. 43).

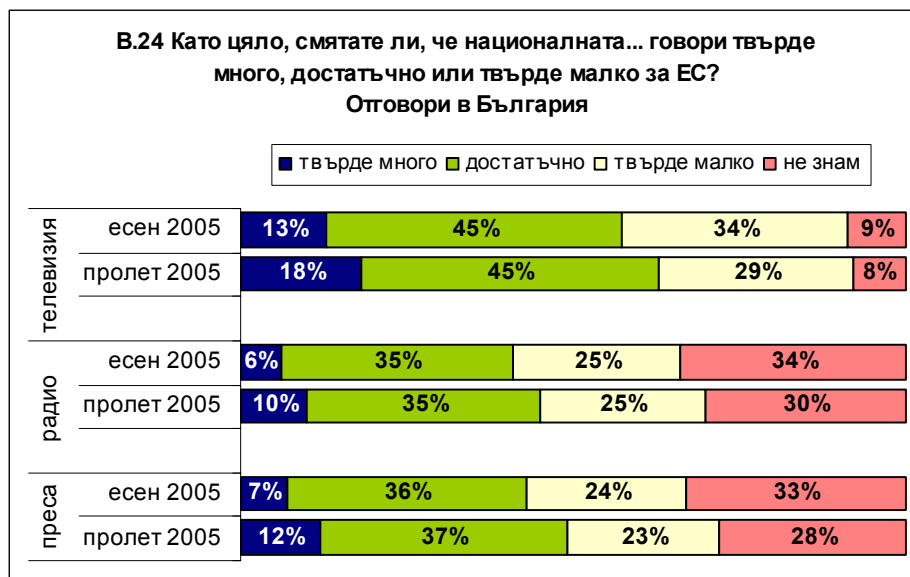
Анкетираните в България продължават да смятат като оптимално количеството информация за ЕС, което им предоставя телевизията, докато в ЕС близо половината от гражданите считат, че това се отнася до пресата. След телевизията българите оценяват в еднаква степен като източник на новини за ЕС радиото и пресата, а според мненията на гражданите в ЕС след пресата следва телевизията и след нея, с 5 пункта разлика, остава радиото.

Фиг. 44 Оценка за количеството информация за ЕС в медиите

Намаляват стойностите на оценките за твърде много информация, а относно телевизията те се изместват с 5 пункта от “твърде много” към “твърде малко”. Тези резултати показват нарасналите потребности от информация за ЕС сред българските граждани. Според мнението на една четвърт от тях, а в случая с телевизията – на една трета, националните медии не им предлагат достатъчно информация за ЕС. В същото време, преценката относно количеството информация за ЕС в пресата и в радиото се оказва трудна за една трета от анкетираните българи и за близо една пета от гражданите на ЕС.

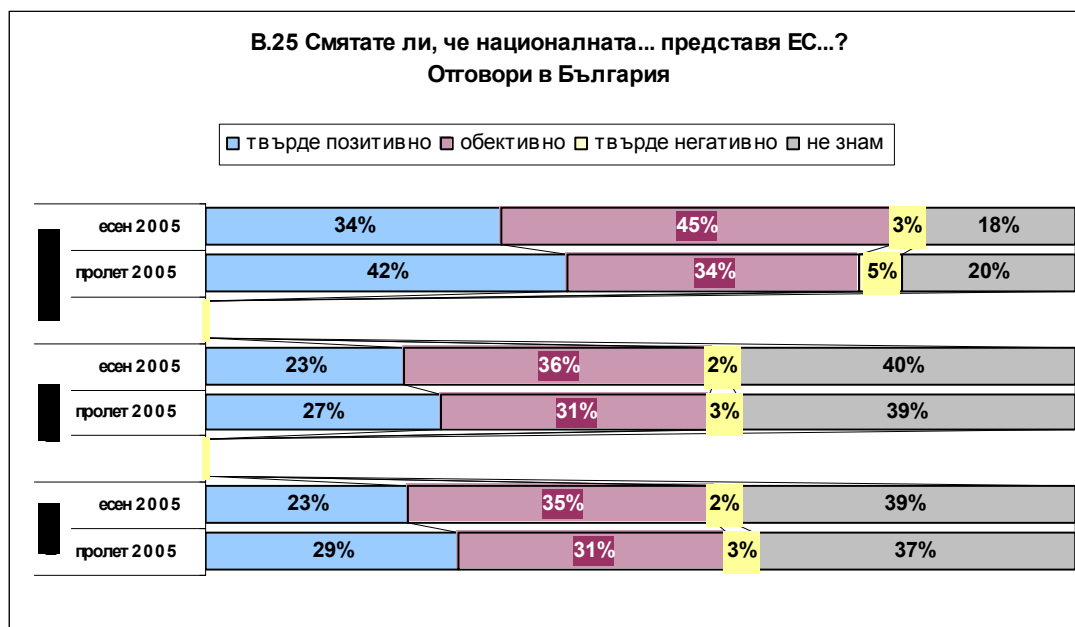
Фиг. 45 Оценки за количеството информация за ЕС в българските медии

За последните шест месеца българите оценяват в по-голяма степен като обективна информацията, която им поднасят електронните медии и пресата и това отново се дължи на силния спад в крайните оценки за твърде позитивно представяне на реалността. Отново най-големи и най-положителни са промените в оценките за телевизията, а мненията относно пресата и радиото съвпадат - с около 10 пункта по-ниски стойности в преценките за обективност, и със значително голям дял на колебаещите се да вземат отношение, който надвишава одобрението сред останалите мнения.

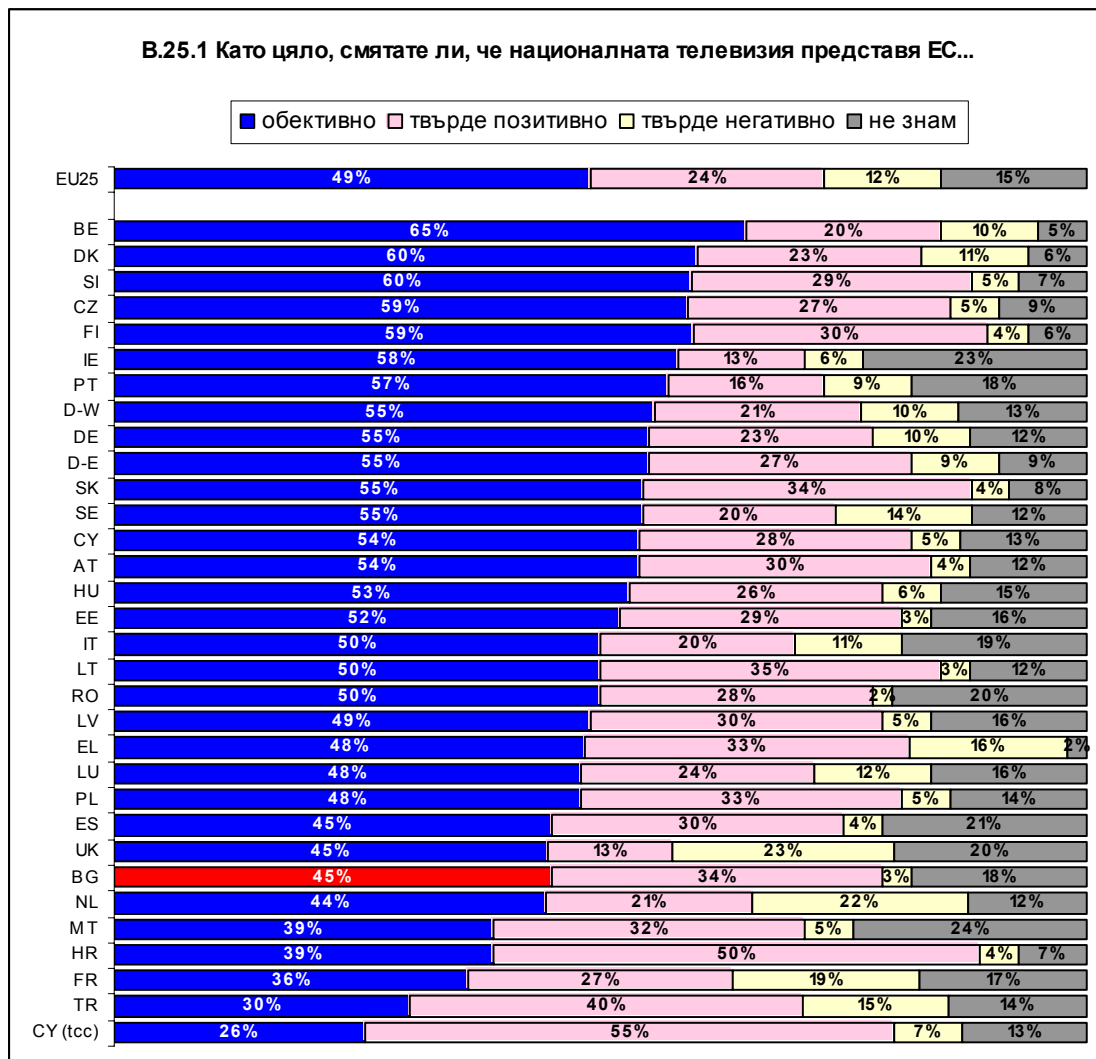
В България единствено телевизията получава ясна оценка за обективност на информацията, която предоставя за Европейския съюз. В страните от ЕС близо половината от гражданите считат за обективни, както телевизията (49%), така и пресата (47%) и радиото (47%).

Фиг. 46 Оценки за обективността на информацията за ЕС в българските медии

Сред гражданите на ЕС също има значителен ръст на мненията, че телевизията представя обективно процесите на евроинтеграцията. Няма обаче друга страна, освен България, където оценките за обективност в информационната роля на телевизията да бележат толкова голям ръст (11 пункта). Намаляват с два пункта и отрицателните резултати. Вследствие на тази положителна промяна общественото мнение в България вече се доближава до това в страните от Съюза, където са характерни позитивните оценки¹², дори и в най-евроскептичните страни.

Фиг. 47 Оценки за обективността на телевизията в поднасянето на информация за ЕС

¹² “твърде позитивно” и “твърде негативно”

5. Българската гледна точка за приоритетите на Европейския съюз

5.1. Ангажираност с делата на Европейския съюз

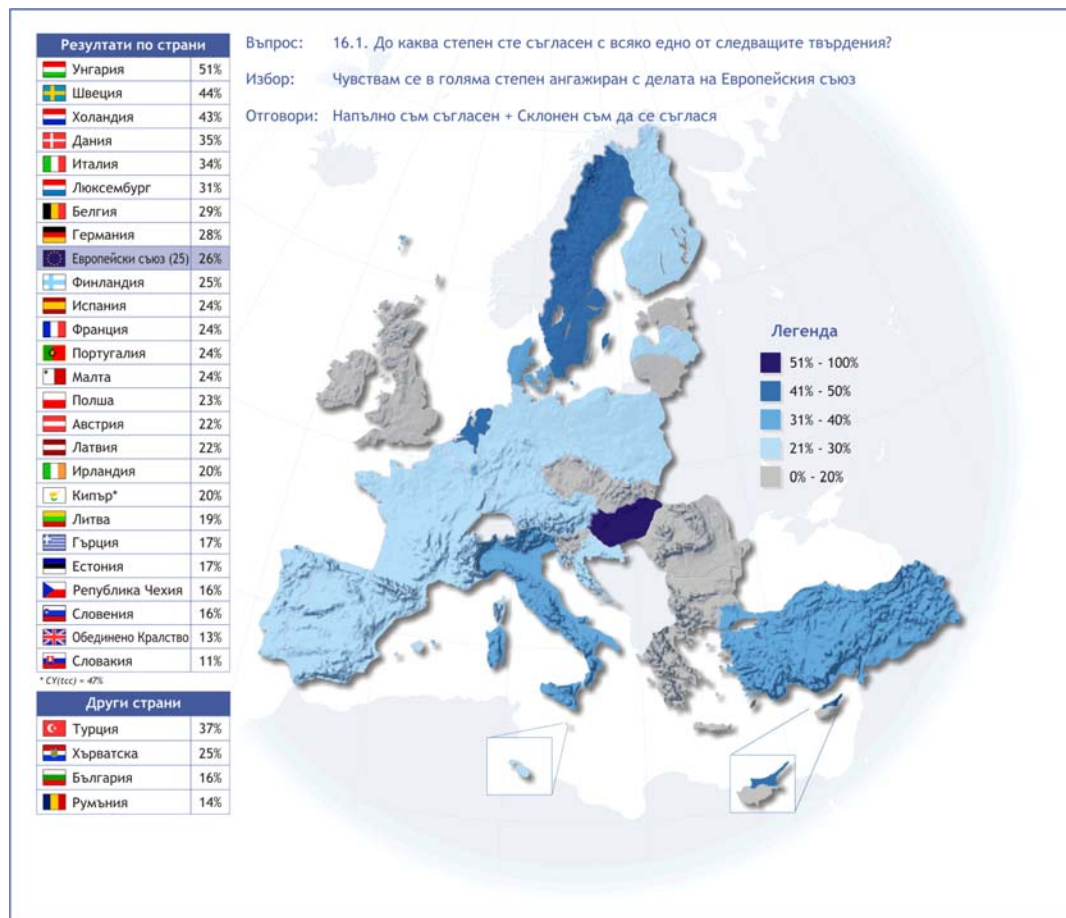
За да отчете каква тежест има общественото мнение относно политиките, решенията и приоритетите за Европейския съюз, Евробарометър въвежда **нов индикатор** – за ангажираността на гражданите с евроинтеграцията и с делата на ЕС, за готовността им да бъдат още по-активни участници в процеса и за техните виждания доколко европейските, националните и/или местните институции могат да стимулират активно гражданско участие.

- **Близо половината от гражданите на Съюза и близо четири от десет анкетирани в България искат да бъдат повече ангажирани с делата на ЕС, но не знаят как**

Българите, както и гражданите на ЕС25, се чувстват малко ангажирани с делата на Европейския съюз и с евроинтеграцията на своята страна. Докато в страните-членки една четвърт от анкетираните граждани твърдят, че се чувстват в голяма степен въввлечени в делата на ЕС, в България едва 16% се ангажират с подобно мнение, а в Румъния дори още по-малко – 14%. От всички страни единствено в Унгария гражданите, които се считат за достатъчно активни в евроинтеграцията на своята страна, представляват мнозинство.

Фиг. 48 Самооценка за ангажираността с делата на Европейския съюз

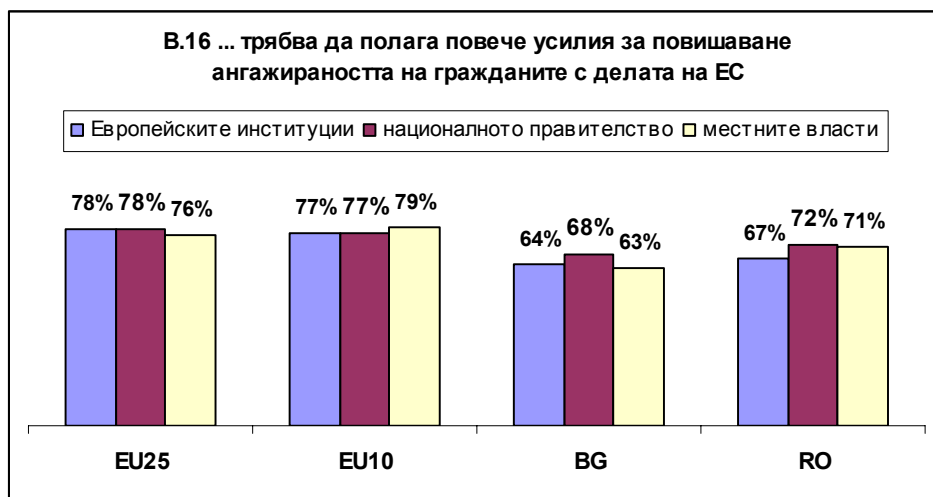

Близо четири от всеки десет анкетиран в България и малко над една трета от румънците твърдят, че искат да бъдат повече ангажирани с делата на Европейския съюз, но не знаят как. В страните-основателки на ЕС подобно мнение споделят мнозинството от анкетираните граждани (52%), а в държавите от Евронзоната – всеки втори анкетиран. Това показва, че колкото по-дълъг е натрупаният опит в евроинтеграцията и по-голямо участието в нейните най-задълбочени форми, толкова по-силно изразено е желанието за по-ангажирано участие в делата на Европейския съюз.

В България идеята за по-силна ангажираност с делата на ЕС споделят именно онези социални и професионални групи, които са най-положително настроени към Европейския съюз и подкрепят в най-голяма степен процеса на евроинтеграцията на страната. Това са преди всичко студенти (54%), както и граждани с най-висока степен на образование (46%) и в активна трудова възраст (40-54 г.) (43%). Те са висши управленски служители (54%) и административни кадри на средно равнище (40%), които живеят в големите градове (42%). Мнозинството от тях се гордеят с европейската си принадлежност (51%), имат положителна представа за ЕС (50%) и доверие в него (51%). Това показва, че както в ЕС, така и в България, ентусиазмът към евроинтеграцията все още не е разгърнал пълния си потенциал.

Според гражданите в ЕС европейските институции и националните правителства в техните страни могат да бъдат в еднаква степен двигател за по-активното им въвличане в евроинтеграционния процес. В България и в съседна Румъния, които още не са членки на Съюза, гражданите считат, че националните правителства имат по-важна роля за въвличането им в евроинтеграционния процес, отколкото институциите на Съюза.

Фиг. 49 Ролята на институциите за повишаване на гражданската ангажираност с делата на ЕС

5.2. Кой трябва да взема решенията в Европейския съюз

Отстъпването на суверенитет при вземането на решения в ЕС може да стане причина за пораждаването на евроскептицизъм. Затова Евробарометър изследва редовно “климата” на общественото мнение относно вземането на съвместни решения между националните правителства и ЕС.

- **Както в ЕС, така и в България, се засилват мненията, че решенията в области, където Съюзът има общи политики, трябва да бъдат подчинени на субсидиарността**

Българите, които са убедени, че решенията трябва да се вземат съвместно с Европейския съюз, представляват мнозинство в много от областите, където ЕС има компетентност според Договора за ЕС. Това съвпада с мненията на гражданите в страните-членки, но техният списък е по-дълъг и в него попадат, за разлика от българския, енергийната политика (с 59% обществена подкрепа), политиката за защита на конкуренцията (56%), както и общата селскостопанска политика (51%).

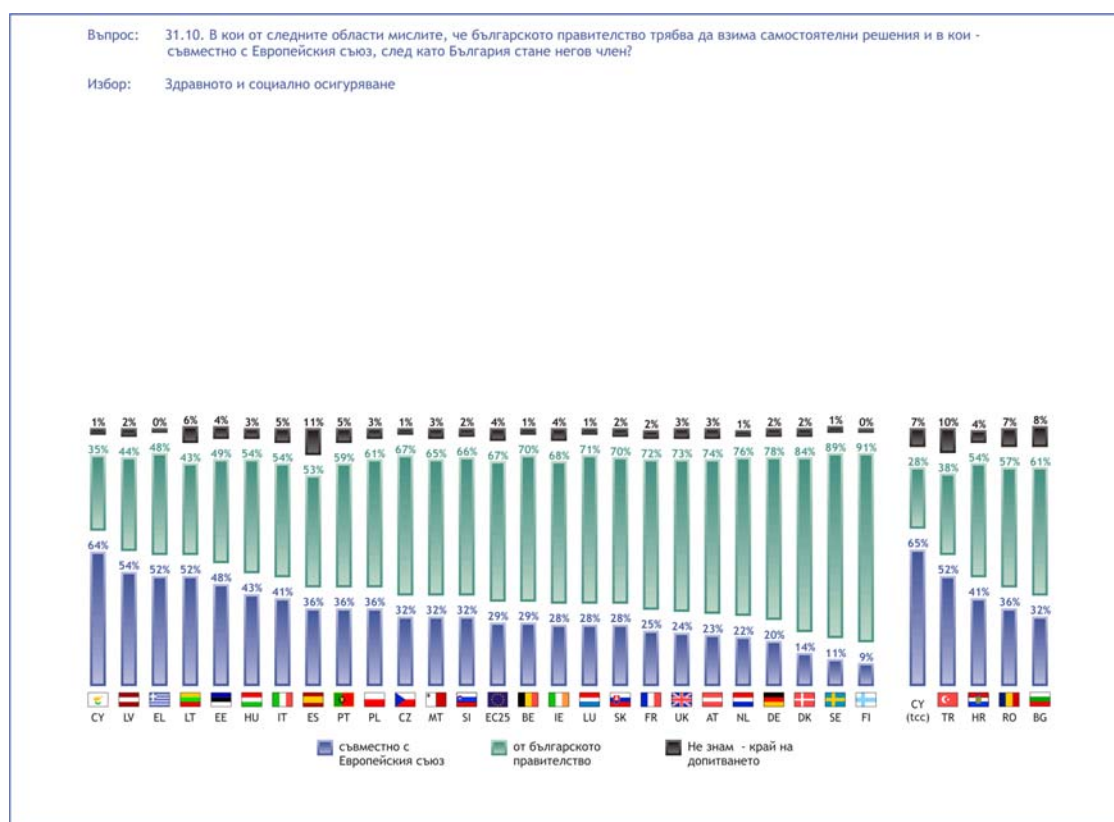
Фиг. 50 Компетенциите на ЕС и на националните правителства

Общественото мнение в България остава разделено за това от кого и как да се вземат решенията относно енергийната политика на страната, а в областта на селското стопанство и риболова мнозинството от анкетираните считат, че на практика водещ трябва да бъде принципът на субсидиарността и решенията да се вземат на национално ниво. Мненията на българите, които считат, че решенията за земеделието и риболова трябва да се вземат съвместно с Европейския съюз, се запазват без промяна от есента на 2004 г., но идеята за суверенност на решенията в тази област е спечелила привърженици сред още 5% от анкетираните.

Сред гражданите на ЕС през последната година се засилват мненията, че в социалната област решенията трябва да се вземат от националните правителства, а не от ЕС. Това се отнася най-вече до борбата с безработицата (57% – ръст от 7 пункта, здравеопазването и социалната политика (67%) (+4 пункта) и образованието (67%) (+5). Същата тенденция следва и общественото мнение в България. Докато през есента на 2004 г. всеки шест от десет анкетирани са били съгласни решенията за здравното и социално осигуряване да се вземат съвместно с ЕС, година по-късно точно толкова са българите, които споделят обратното мнение. Преди година 63% от българите са били „за” съвместните решения с ЕС относно борбата с безработицата, сега мнозинството (55%) е на мнение, че решенията в тази област трябва да се вземат от българското правителство.

Фиг. 51 Компетенциите на ЕС и на националните правителства в областта на здравното и социално осигуряване

Позициите за това, дали решенията в дадена област трябва да се вземат суверенно, или съвместно със страните-членки, не зависят непосредствено от общите нагласи и чувствата към Европейския съюз. Социално-демографският анализ на общественото мнение относно данъчната политика, където волята за суверенните решения сред българите е най-силна, показва, че гражданите, които споделят подобно мнение са предимно европейски и социални оптимисти. Те се гордеят с европейската си принадлежност (74%) и са удовлетворени от живота (73%), но имат по-скоро неутрален образ за Европейския съюз (77%) и изразяват недоверие към него (75%).

Всеки втори българин, който твърди, че решенията за селскостопанската политика и риболова трябва да се вземат от българското правителство, а не съвместно с ЕС, има доверие в Европейския съюз. Българите, които изразяват подобно мнение, се считат за добре информирани относно евроинтеграцията (61% - като „много знаещи” и 53% като „знаещи достатъчно”) и са в еднаква степен оптимисти (56%), както за начина, по който живеят днес, така и за своята трудова стабилност въобще. Всеки шест от тях обаче имат отрицателен образ за Европейския съюз и са противници на еврото (65%), както и на външната политика на ЕС (59%). Те са наполовина европесимисти и еврооптимисти, т.е. горди или не, с европейската си принадлежност. Това са предимно мъже (52%), представители на почти всички възрастови групи, освен на най-младите, и привърженици на партиите с центристски платформи (58%). Те живеят по-скоро в градовете (53% - в големите и 52% - в малките), отколкото в селата (49%). Сред тях има повече средни ръководни кадри (57%), както и учаци (55%), отколкото предприемачи (53%), селски стопани (53%) и пенсионери (53%).

Тези контрастни щрихи от портрета на българите, които отстояват националния суверенитет при вземането на решенията в Европейския съюз, свидетелстват, че формирането на общественото мнение в България по един от най-важните въпроси на евроинтеграцията още не е завършило.

5.3. Трите най-важни приоритета за Европейския съюз

- Засилват се очакванията относно ролята на ЕС за решаването на проблема с организираната престъпност и наркотрафика

Така, както и преди половин година, и българите, и гражданите на ЕС считат, че най-важните приоритети за Европейския съюз трябва да са насочени в социалната, а не в икономическата област. Борбата с бедността и социалната изолация остава, почти без промяна, най-важният приоритет за анкетираните в и извън границите на Съюза.

Фиг. 52 Трите най-важни приоритета за Европейския съюз според мненията на гражданите

В.34 От следния списък с действия, моля кажете кои според вас трябва да са трите от тях, които да са приоритетни за ЕС?				
	EU25		BG	
	64.2	63.4	64.2	63.4
Приемане на нови страни-членки	4	0	12	-5
Сближаване на ЕС с гражданите на Европа, например, чрез по-доброто им информиране за неговата същност, политики и институции	17	-2	13	-4
Успешно въвеждане на единната европейска валута - еврото	8	-2	8	+1
Борба с бедността и социалната изолация	44	0	68	-1
Опазване на околната среда	20	+1	10	+2
Гарантиране качеството на хранителните продукти	11	+3	8	+2
Защита на потребителите и гарантиране качеството на другите стоки	8	0	8	0
Борба с безработицата	43	-4	41	-1
Реформиране на институциите на ЕС и начина, по който те функционират	5	0	3	0
Борба с организираната престъпност и наркотрафика	25	0	45	+12
Утвърждаване на политическата и икономическата значимост на ЕС по света	4	-1	2	-3
Поддържане на мира и сигурността в Европа	28	-3	32	+2
Гарантиране правата на личността и зачитане на демократичните принципи в Европа	12	-2	9	-1
Борба с тероризма	23	+4	10	+2
Борба с незаконната имиграция	15	0	2	0
Друго (спонтанно)	1	0	0	0
Нито едно от изброените (спонтанно)	1	0	0	0
Не знам	2	0	6	-2

Борбата с безработицата, която преди половин година бе сочена като най-важния приоритет от гражданите на ЕС сега отстъпва на втори план, а поддържането на мира и сигурността остава, макар и в по-малка степен, третият най-важен приоритет, според общественото мнение в страните-членки.

И в ЕС, и в България, гражданите отдават по-голяма значимост на мерките за **защита на сигурността**. След бомбените атентати в Лондон, борбата с тероризма се счита за още по-важна в страните от ЕС (+4 пункта). Анкетираните българи, които считат, че борбата с организираната престъпност и наркотрафика трябва да е водеща в дневния ред на ЕС, са с 12% повече, отколкото през пролетта.

За българите борбата с безработицата остава третият най-важен приоритет за Европейския съюз след решаването на проблемите с бедността и престъпността. На това мнение са четири от всеки десет анкетирани и точно толкова, колкото считат, че решенията в тази област трябва да се вземат от Европейския съюз (вж. фиг. 50 и 52). Като се има предвид обаче повратът в мненията кой трябва да взема решенията в тази област (вж. стр. 68) и реалните знания на анкетираните за Европейския съюз, става ясно, че българските предписания относно приоритетните действия за ЕС са по-скоро интуитивни, отколкото конструктивни.

6. Разширяването на Европейския съюз и България

Настоящият Евробарометър дава възможност да се проследи развитието на общественото мнение по важни въпроси, които вълнуват гражданите на България в навечерието на предстоящото членство в Европейския съюз – какъв е “климатът” на настроенията относно продължаване на разширяването на Съюза, какви са обществените нагласи в страните-членки относно присъединяването на България, и не на последно място – как българските нагласи относно разширяването на ЕС към съседни за България държави се съотнасят с общественото мнение в другите страни.

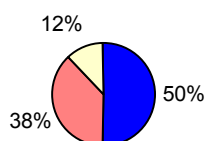
6.1. “Климат” на общественото мнение в ЕС относно разширяването

- Близко половината от гражданите на ЕС са привърженици на нови бъдещи разширявания на Съюза, но разликата между тях и опонентите намалява

Резултатите от последното изследване показват, че 49% от анкетираните в 25-те държави-членки са положително настроени към по-нататъшно разширяване на Съюза, докато 39% заемат отрицателни позиции. Тези стойности са твърде близки до резултатите от пролетния Евробарометър, но те показват, че разликата между привържениците и опонентите на процеса намалява и свидетелстват за по-нататъшно охлаждане на интереса към нови разширявания на Съюза сред гражданите на ЕС.

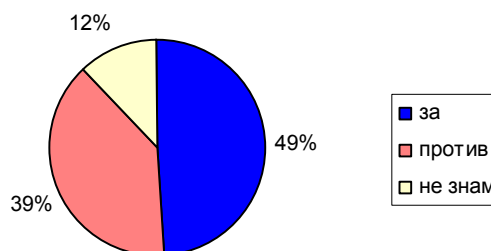
Фиг. 53 Подкрепа за по-нататъшно разширяване на ЕС през пролетта на 2005 г.

Подкрепа за по-нататъшно разширяване на ЕС - ЕС25
Евробарометър 63.2 - пролет 2005

Фиг. 54 Подкрепа за по-нататъшното разширяване на ЕС през есента на 2005 г.

Подкрепа за по-нататъшно разширяване на ЕС към други страни в следващите години - ЕС25
Евробарометър 64 - есен 2005

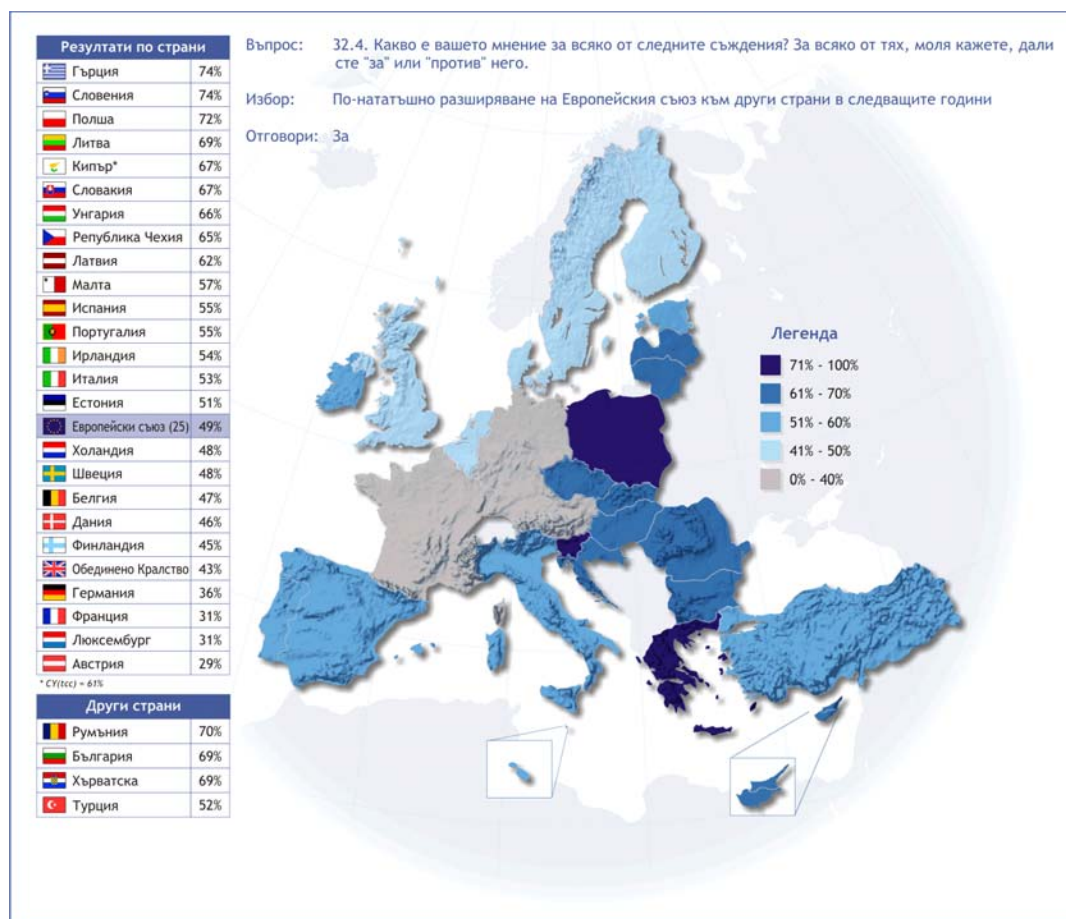

Картината по страни показва, че подкрепата за приемането на нови страни в ЕС продължава да се дължи преди всичко на положителните нагласи в новите държави-членки, които са средно с 25 пункта по-високи, отколкото в петнайсетте.

В шестте страни, основателки на ЕС, средно половината от гражданите са настроени отрицателно към приемането на нови страни за членки на Съюза. Високите стойности за положителните настроения в Гърция, Словения и Полша са в силен контраст с нежеланието, и дори откритата опозиция към по-нататъшни разширявания, регистрирани сред близо шест от десет анкетирувани в Австрия, Люксембург, Франция и Германия.

Фиг. 55 Принципна подкрепа за по-нататъшното разширяване на Европейския съюз

Развитието на общественото мнение през последните шест месеца показва, че сред "старите" държави-членки в Гърция (+14 пункта), Холандия и Германия (+3 пункта) положителните нагласи се засилват, докато във Великобритания, Италия, Швеция и Дания опозицията е нараснала значително, като ръстът на отрицателните мнения достига 8 пункта.

В голяма част от десетте нови държави-членки подкрепата за разширяването също намалява. В Латвия, Литва, Словения и Кипър това се изразява чрез засилване на опозицията, докато в Естония, Малта, Словакия и Полша гражданите по-скоро се колебаят в своите преценки дали разширяването на Съюза би трябвало да продължи.

Що се отнася до конкретните страни, към които се счита, че Съюзът би могъл да се разшири в бъдеще, положителните нагласи в новите държави-членки са по-силно изразени, отколкото в ЕС15. Това се отнася не само за средните стойности, но и за всяка от страните, включени в анкетите на Евробарометър. В сравнение с пролетта обаче тенденциите показват, че общественото мнение в ЕС10 е станало значително по-негативно относно всички страни, докато в групата на петнайсетте регистрираните изменения са с по-ниски стойности.

Фиг. 56 Обществената подкрепа в старите и нови държави членки за разширяването на Съюза към нови страни

Подкрепа за възможно бъдещо разширявания на ЕС към:				
		ЕС15		ЕС 10
		есен 2005 - изменение		есен 2005 - изменение
Швейцария	76%	0	83%	-4
Норвегия	76%	-1	82%	-3
Исландия	67%	-2	72%	-4
Хърватия	47%	-1	70%	-2
България	45%	-1	64%	-6
Румъния	41%	-2	53%	-5
БЮР Македония	39%	-1	51%	-6
Босна и Херцеговина	39%	0	50%	-6
Украйна	38%	-3	57%	-9
Сърбия и Черна гора	36%	-2	50%	-4
Албания	32%	-1	40%	-7
Турция	29%	-3	38%	-10

В резултат на тези тенденции и според анализа на резултатите по отделни страни, се оформят приблизително четири групи:

- Страните от ЕАСТ¹³ продължават да се ползват с най-широка подкрепа сред гражданите във всички държави, където се провежда Евробарометър. Тази подкрепа за потенциалното им бъдеще в ЕС достига сравнително близки стойности както в новите, така и в старите държави-членки и в страните-кандидатки;
- Хърватия и България попадат във втората група страни, за които обществената подкрепа е сравнително широко изразена, както в новите държави-членки, така и в петнайсетте;
- Румъния, Украйна и страните от бивша Югославия (без Хърватия) са в отделна група, поради това, че общественото мнение в ЕС е по-скоро раздвоено в оценките си за мястото им сред страните-членки;
- Турция и Албания са в последната група, тъй като мнозинството от анкетираните в страните-членки (съответно 55% и 50%) считат, че те не би трябвало да се присъединяват към ЕС.

¹³ Европейската асоциация за свободна търговия /ЕАСТ/, в която сега членуват Исландия, Лихтенщайн, Норвегия и Швейцария

6.2. Подкрепа за българското членство сред гражданите на ЕС

- Близко половината от гражданите на Съюза подкрепят българското членство в ЕС

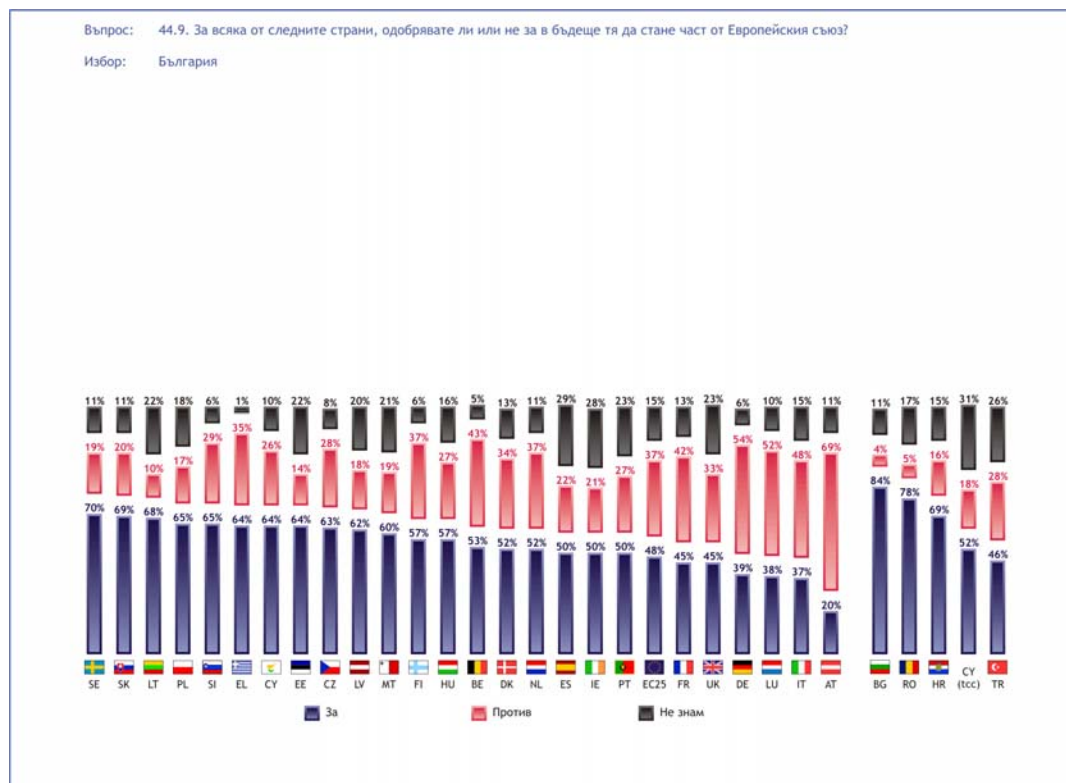
Тази подкрепа обаче е намаляла с 2 пункта в сравнение с пролетта, когато бе подписан Договора за присъединяването на България към Европейския съюз. Анкетите за настоящия Евробарометър се провеждат в момент, когато започна процесът на ратификация на този договор от държавите-членки на Съюза и картината по страни показва, че подкрепата за българското членство в ЕС продължава да бъде съсредоточена, както и през пролетта, главно сред гражданите на новите-държави-членки. Средно 64% от тях са положително настроени към българското членство – с 6 пункта по-малко, отколкото преди половин година. Гражданите на „старите” държави-членки, които споделят подобно мнение са значително по-малко (45%, т.е. разлика от 19 пункта), но техният дял остава без промяна през последната половин година.

Открити противници на българското членство в новите държави-членки са една пета от гражданите, докато в ЕС15 те са два пъти повече – средно 41%. Най-силни отрицателни настроения има сред гражданите на шестте държави – основателки на ЕС, а именно Белгия, Германия, Италия, Люксембург, Франция и Холандия. Средните стойности за тези страни показват, че близо всеки втори техен гражданин (49%) е противник на това България да се присъедини към ЕС, докато средната подкрепа достига едва 40%. В Германия, където Евробарометър дава възможност да се отчитат разликите в общественото мнение между източните и западните провинции, резултатите са огледално противоположни – докато в Източна Германия 55% от гражданите са положително настроени, в западната част на страната точно толкова са отрицателните мнения, които обуславят общата негативна оценка в страната относно бъдещето на България в ЕС.

В повечето държави-членки (16 от общо 25) тези, които са “за” членството на България в ЕС представляват мнозинство. В страните, които получават най-голям дял средства от Структурните фондове, като Испания, Ирландия и Португалия, всеки втори гражданин е “за” българското членство, докато противниците му са не повече от една четвърт от анкетираните. Във Франция общественото мнение е на практика раздвоено – стойностите на положителните (45%) и на отрицателните мнения (41%) са близки. Същият процент подкрепа получава българското членство и във Великобритания (45%), но само една трета от гражданите на острова са отрицателно настроени (33%), което определя като цяло по-положителни нагласи във Великобритания, отколкото във Франция. В Италия, която вече ратифицира Договора за присъединяването на България, близо всеки втори гражданин е “против” това страната да влезе в Европейския съюз, а делът на отрицателно настроените е с 11 пункта по-голям от този на положителните мнения (37%).

В три страни – Германия, Люксембург и Австрия, мнозинството от гражданите са отрицателно настроени. Най-големи противници на българското членство са австрийците (69%), които са по принцип най-скептично настроени от всички към по-нататъшното разширяване на ЕС. На въпроса дали го подкрепят, (вж. въпрос 32.4) всеки шест от десет анкетирани отговарят отрицателно, което е с 2 пункта повече, отколкото през пролетта и с 21 пункта повече от средното за ЕС.

Фиг. 57 Общественото мнение в страните-членки и страните-кандидатки за членството на България в Европейския съюз

- **Сред гражданите на повечето от страните-членки подкрепата за българското членство в ЕС е намаляла**

Промените в общественото мнение в страните-членки, а също и в България, показват, че сред гражданите на повечето държави-членки обществената подкрепа за българското членство в ЕС намалява, независимо, че в повечето от тях преобладават като цяло положителните настроения.

През последната половина година в най-голяма степен се е засилил негативизмът сред гражданите на Люксембург, Италия и Великобритания. В еднаква степен са намалели положителните и нараснали отрицателните нагласи сред гражданите на Дания (3 пункта) и Испания (1 пункт), а от новите държави-членки – в Кипър (5 пункта) и Литва (2 пункта). Най-силен спад в обществената подкрепа за българското членство сред новите държави-членки показват резултатите за Полша (-10 “за”, +3 “против”). Негативни са тенденциите в общественото мнение във Финландия (-4 “за”, +3 “против”), Латвия и Малта (-3 “за”, +2 “против”), както и в Словения и Словакия (-3 “за”, +1 “против”).

В три държави-членки общественото мнение показва положителна промяна, за сметка на опозицията към българското членство. Една от тях е Германия, където обществените нагласи остават като цяло отрицателни (вж. Фиг. 57), но зад тях стоят положителни тенденции – делът на привържениците е нараснал с 4 пункта, а този на противниците на българското членство е намалял с 5 пункта. Подобна тенденция се наблюдава също в Ирландия и в Холандия, където обществената подкрепа е нараснала, а отрицателната е намаляла съответно с 2 и с 1 пункт.

Сред турското население на Кипър и в Турция се забелязва засилен ръст на обществената подкрепа за българското членство, което е по-скоро израз на общия ентузиазъм относно ЕС, отколкото на специфично отношение към България. С 2 пункта средно са нараснали положителните настроения в Хърватия, а в Румъния са намалели точно с толкова.

Във Франция и Унгария се наблюдава спад, както на подкрепата, така и на опозицията, без това да засилва отрицателните настроения. Единствено в Белгия и в Швеция общественото мнение се запазва без съществена промяна.

- Подкрепата за членството на България сред гражданите на страните-членки е по-висока, отколкото за Румъния, но тенденциите в развитието на общественото мнение относно тяхното присъединяване към ЕС са сходни

Средно с 5% повече са гражданите на ЕС, които са положително настроени към българското членство (48%), отколкото към румънското (43%), но за последните шест месеца тази подкрепа е намаляла в еднаква степен (-2 пункта) и за двете присъединяващи се страни. Измененията и в положителните, и в отрицателните нагласи относно България и Румъния са сходни и показват, че двете страни продължават да бъдат възприемани от гражданите на ЕС като една обща група.

Фиг. 58 Развитие на мненията, които изразяват подкрепа за членството на България и Румъния в ЕС

В.44 - Подкрепа за членството в Европейския съюз

	на България			на Румъния		
	ЕВ64 есен 2005	ЕВ63.4 пролет 2005	изменение	изменение	ЕВ64 есен 2005	ЕВ63.4 пролет 2005
EU25	48%	50%	4	-2	43%	45%
BE	53%	54%	9	-1	47%	48%
CZ	63%	66%	-1	-6	42%	48%
DK	52%	55%	4	-2	50%	52%
D-W	34%	31%	-1	2	29%	27%
DE	39%	35%	-2	4	32%	28%
D-E	59%	50%	2	9	43%	34%
EE	64%	62%	-7	-1	53%	54%
EL	64%	60%	-5	4	68%	64%
ES	50%	51%	-2	-1	47%	48%
FR	45%	46%	-5	-2	41%	43%
IE	50%	48%	-9	2	44%	42%
IT	37%	45%	-1	-7	36%	43%
CY	64%	69%	0	-5	69%	74%
LV	62%	65%	2	-2	55%	57%
LT	68%	70%	0	-5	55%	60%
LU	38%	49%	-7	-9	39%	48%
HU	57%	59%	-2	-1	54%	55%
MT	60%	63%	-3	0	61%	61%
NL	52%	51%	-5	2	52%	50%
AT	20%	21%	-1	0	17%	17%
PL	65%	75%	-1	-7	54%	61%
PT	50%	49%	-6	-2	46%	48%
SI	65%	67%	1	-3	62%	65%
SK	69%	72%	4	-5	54%	59%
FI	57%	61%	-2	-1	48%	49%
SE	70%	70%	4	-1	67%	68%
UK	45%	51%	10	-6	43%	49%
BG	84%	85%	0	1	78%	77%
HR	69%	66%	0	4	69%	65%
RO	78%	80%	0	-2	84%	86%
TR	46%	40%	0	4	47%	43%
CY (tcc)	52%	41%	0	10	53%	43%

От всички държави-членки единствено в Естония и в Португалия тенденциите в развитието на общественото мнение са разнопосочни – подкрепата за България е нараснала, а тази за Румъния е намаляла. В Люксембург, Полша и Италия положителните нагласи относно българското членство бележат по-силен спад, отколкото за Румъния, но абсолютните стойности за българската подкрепа остават по-високи или еднакви. В Холандия подкрепата за българското членство нараства в малко по-голяма степен за Румъния, отколкото за България, но абсолютните ѝ стойности се изравняват и за двете присъединяващи се страни.

Подобни са резултатите относно измененията на отрицателните настроения сред гражданите на ЕС. В почти всички държави-членки тенденциите са еднопосочни. Като цяло, противопоставянето на бъдещото членство се засилва в по-голяма степен относно Румъния, отколкото за България: там, където отрицателните мнения нарастват, тези стойности обикновено са по-високи за Румъния, отколкото за България, а в случаите, когато намаляват, това е по-слабо изразено в оценките относно Румъния, отколкото за България.

Фиг. 59 Развитие на мненията, които изразяват отрицателни нагласи към членството на България и Румъния в ЕС

В. 44 - Отрицателни нагласи относно бъдещото членство в ЕС

	на България			на Румъния			
	ЕВ64 есен 2005	ЕВ63.4 пролет 2005	изменение	изменение	ЕВ64 есен 2005	ЕВ63.4 пролет 2005	
EU25	37%	36%	1		1	42%	41%
BE	43%	43%	0		-1	48%	49%
CZ	28%	27%	1	4	48%	44%	
DK	34%	31%	3	3	39%	36%	
D-W	59%	62%	-3	-2	65%	67%	
DE	54%	59%	-5	-4	62%	66%	
D-E	37%	45%	-8	-10	52%	62%	
EE	14%	21%	-7	-6	23%	29%	
EL	35%	33%	2	3	31%	28%	
ES	22%	21%	1	0	26%	26%	
FR	42%	43%	-1	-2	46%	48%	
IE	21%	23%	-2	0	29%	29%	
IT	48%	39%	9	10	51%	41%	
CY	26%	21%	5	6	22%	16%	
LV	18%	16%	2	0	23%	23%	
LT	10%	8%	2	6	22%	16%	
LU	52%	45%	7	6	51%	45%	
HU	27%	31%	-4	-4	33%	37%	
MT	19%	17%	2	0	19%	19%	
NL	37%	38%	-1	-2	39%	41%	
AT	69%	68%	1	-1	72%	73%	
PL	17%	14%	3	1	27%	26%	
PT	27%	26%	1	4	31%	27%	
SI	29%	26%	3	2	31%	29%	
SK	20%	19%	1	3	34%	31%	
FI	37%	34%	3	-1	45%	46%	
SE	19%	20%	-1	-3	20%	23%	
UK	33%	29%	4	4	36%	32%	
BG	4%	5%	-1	0	7%	7%	
HR	16%	15%	1	2	17%	15%	
RO	5%	5%	0	0	4%	4%	
TR	28%	30%	-2	-1	26%	27%	
CY (tcc)	18%	29%	-11	-8	17%	25%	

Почти няма държави-членки на ЕС, където подкрепата за членството на България в ЕС да не е по-висока отколкото тази за Румъния. Почти няма и страни, където отрицателните нагласи към присъединяването на Румъния да не са по-силни, отколкото тези към България. Изключенията се отнасят единствено до Люксембург, където подкрепата за Румъния е с 1 пункт по-висока, отколкото тази за България. В Гърция и в Кипър отрицателните нагласи към бъдещото членство на двете балкански страни са с 4 пункта по-ниски за Румъния, отколкото за България.

Значителен е делът на въздържалите се от мнение дали България и Румъния имат място като членки на ЕС. И тук стойностите на оценките относно двете страни са твърде близки, като най-висока степен на колебание (между една четвърт и близо една трета) се изразява от гражданите на ЕС15, които получават най-много средства от Структурните фондове: Ирландия, Испания и Португалия. Това се дължи на опасенията сред гражданите на тези държави относно конкуренцията за средствата на ЕС от страна на новоприсъединилите се и присъединяващи се страни.

От новите държави-членки най-силни са колебанията на гражданите в трите балтийски държави. Почти всеки четвърти анкетиран в Естония, Латвия и Литва се въздържа да изрази мнение относно членството на Румъния в ЕС, а около една пета – за България.

Фиг. 60 Колебания в подкрепата за членството на България и Румъния в ЕС

**В.44 - Дял на колебаещите се относно
бъдещото членство в ЕС**

	на България	на Румъния
EU25	14%	15%
BE	4%	4%
CZ	7%	10%
DK	14%	11%
D-W	7%	6%
DE	6%	6%
D-E	5%	5%
EE	17%	24%
EL	7%	1%
ES	28%	27%
FR	11%	13%
IE	29%	27%
IT	16%	13%
CY	11%	10%
LV	19%	22%
LT	22%	24%
LU	7%	10%
HU	10%	13%
MT	20%	20%
NL	10%	10%
AT	11%	11%
PL	12%	19%
PT	25%	23%
SI	7%	6%
SK	9%	12%
FI	5%	6%
SE	10%	12%
UK	20%	22%
BG	10%	16%
HR	19%	14%
RO	15%	12%
TR	30%	26%
CY (tcc)	30%	30%

6.3. Общественото мнение в България относно разширяването на ЕС

- **Взаимната подкрепа на българските и румънските граждани относно присъединяването на техните съседи към ЕС се запазва**

Така, както Румъния подкрепя най-силно от всички останали страни българското членство в ЕС (78%), със същия процент подкрепя и България продължава да води списъка на страните, които са положително настроени към предстоящото румънско членство (вж. фиг. 58). За последните шест месеца българската подкрепа за Румъния е нараснала с още 1 пункт, а отрицателните нагласи се запазват без промяна. Сред румънците делът на тези, които се противопоставят на членството на двете страни остава без промяна, но тяхната подкрепа е намаляла с 2 пункта, както за България, така и за Румъния.

- **Засилва се подкрепата за разширяването на ЕС към страните от ЕАСТ и от бивша Югославия**

Както за гражданите на ЕС, така и за България, най-предпочитани за бъдещи членки на ЕС продължават да бъдат страните от ЕАСТ. Подкрепата за тях е нараснала през последните шест месеца средно с 3 пункта, докато за страните от бивша Югославия положителните нагласи сред българите бележат ръст между 4 и 6 пункта. Тази тенденция е обратна на регистрираното сред гражданите на страните-членки охлаждане на интереса към нови разширявания на ЕС.

Фиг. 61 Общественото мнение в България за по-нататъшни разширявания на ЕС към нови страни

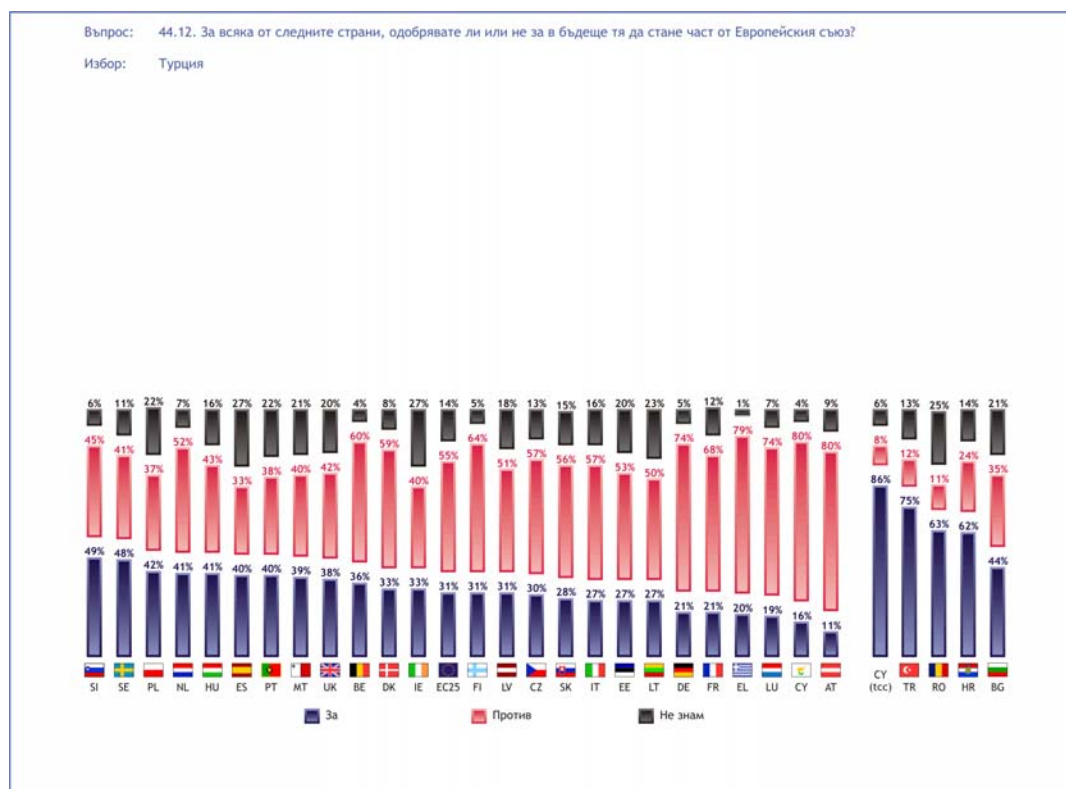

Две трети от анкетираните българи одобряват предстоящото членство на Хърватия в ЕС (ръст от 5 пункта), но подкрепата за българското членство сред хърватите е с 3 пункта по-висока от българската подкрепа за Хърватия. Докато сред българите близо една четвърт от анкетираните се колебаят в мненията си относно разширяването на ЕС към Хърватия, в бившата югославска република делът на колебаещите се относно България е с 4 пункта по-нисък.

В България, за разлика от страните в ЕС, разширяването на Съюза към БЮР Македония, която също получи статут на държава-кандидатка, се ползва с по-широка обществена подкрепа, отколкото Хърватия. Най-малко шест от всеки десет анкетиран българи са положително настроени към възможностите за бъдещо разширяване на ЕС към страните от бивша Югославия.

Поради засилената подкрепа за Албания (+3 пункта) вече и за българите, така както за гражданите на ЕС, Турция се нарежда на последно място сред предпочитаните страни, към които ЕС би могъл да се разширява в бъдеще.

Фиг. 62 Общественото мнение за членството на Турция в Европейския съюз

Българската подкрепа за присъединяването на Турция към ЕС остава почти без промяна през последната половин година, но в резултат на отрицателните тенденции в страните-членки, разликата със средните стойности за ЕС е нараснала до 13 пункта. Над една трета от анкетираните българи (+3 пункта) са опоненти на идеята Турция да стане членка на ЕС, а една пета продължават да не се ангажират с конкретна позиция. Това показва, че общественото мнение в България относно присъединяването на Турция към Съюза остава неструктурирано, за разлика от силната подкрепа за страните от ЕАСТ и от бивша Югославия.

Резюме

Два пъти годишно стандартният Евробарометър изследва общественото мнение в настоящите и в бъдещите държави-членки на Европейския съюз (ЕС) по ключови въпроси за евроинтеграцията, за членството на техните страни в ЕС и за бъдещето му. Почти 30 000 граждани от 30 държави и територии вземат участие в есенния Евробарометър за 2005 г. Изследването, проведено между 10 октомври и 15 ноември, представя общественото мнение в разширяващия се Европейски съюз в момент на самоанализ и засилена обществена дискусия, както в ЕС, така и в двете присъединяващите се към него страни – България и Румъния.

За Европейския съюз този период е белязан от трудни преговори за новия бюджет след 2007 г., които предизвикаха дебати за преразглеждането на приоритетите и политиките на Съюза след двата отрицателни референдума за неговата Конституция. В България интервютата съвпадат по време (19-31 октомври) с публикуването на Мониторинговия доклад на Европейската комисия, който направи пълен анализ за постигнатото от страната по време на подготовката ѝ за членство в ЕС и на достигнатото съответствие на българските с европейските норми и стандарти, година преди насрочената дата за встъпването на България в Европейския съюз. Критиките и препоръките в този доклад доминират обществения дебат в страната през този период.

Интервютата за Евробарометър в България са проведени от BBSS Gallup International в домовете на 1001 граждани – представителна случайна извадка за населението на страната на възраст над 15 г.

Националният анализ на данните, направен в този доклад, представя картината на общественото мнение в България в навечерието на членството ѝ в ЕС и показва как тя се съотнася с мнението на гражданите в:

- 25-те държави-членки на ЕС, както и по отделно за старите (ЕС15) и новите (ЕС10) държави-членки
- другата присъединяваща се към България страна – Румъния
- две страни-кандидатки - Хърватия и Турция

Основните сравнения са свързани с анализа на това, доколко мисленето на “средния” българин се доближава или различава от това на “средния” гражданин на ЕС. Използвани са чести сравнения с общественото мнение в Румъния, която следва обща пътна карта с България за присъединяване към Европейския съюз.

Този национален доклад е трети пореден за България и позволява за първи път да се измерят тенденциите в развитието на българското общественото мнение за евроинтеграцията за период, по-дълъг от половин година, и да се проследи доколко те съвпадат с тенденциите на развитие на общественото мнение в страните-членки на ЕС.

Българите и Европейския съюз – положителни, но по-слабо изразени чувства и оценки

България запазва мястото си сред страните с най-положителен образ за Европейския съюз (59%), след Ирландия (70%), Румъния (64%) и Турция (60%). Докато ирландците са още по-силно привлечени от ЕС, при гражданите в двете присъединяващи се страни има лек спад на ентусиазма, в сравнение с преди половин година. Положителният образ на ЕС избледнява не само за средния негов гражданин, но и в двете присъединяващи се страни – България и Румъния. Критичните български мнения бележат ръст от пет процентни пункта¹⁴ (14%), но те представляват само мненията за “по-скоро отрицателен” образ. Делът на българите, за които ЕС има “напълно отрицателен” образ, остава без промяна и е незначителен (2%). За всеки четвърти гражданин на страните образът на ЕС остава неутрален.

Усещането за европейска принадлежност предизвиква гордост у всеки втори българин. Делът на анкетираните, които се чувстват не само българи, но и европейци (47%), е почти еднакъв с дела на споделилите, че никога не са изпитвали подобни чувства (48%). Това съотношение се запазва и в перспектива. Подобна национално-европейска идентичност се наблюдава също и в Австрия, Гърция и Финландия.

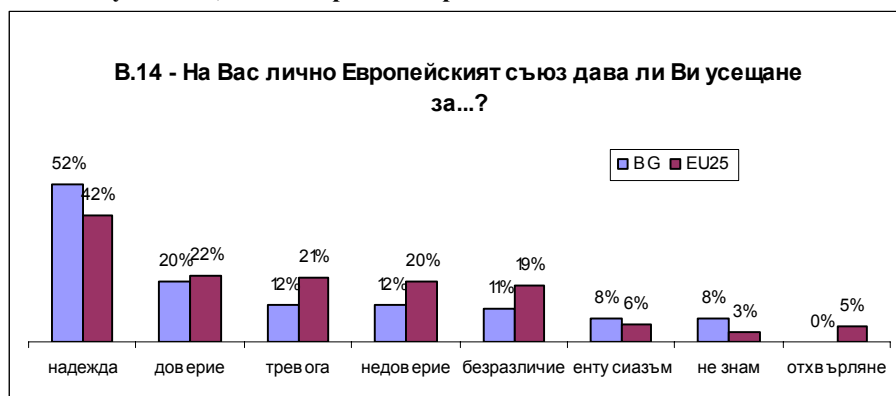
Най-малко седем от десет анкетирани в страната са горди, че са българи, а пет от десет – че са европейци. Това показва, че българите се гордеят по-малко от средния гражданин на ЕС, както с националната, така и с европейската си принадлежност, но дистанцията между националната и европейската гордост, както в България, така и в ЕС25 е почти еднаква.

Чувствата, с които българите свързват Европейския съюз, остават положителни и съвпадат с тези на средния гражданин на ЕС. В навечерието на своето членство в ЕС българите стават по-малко емоционални в отношението си към него, но **надеждата и доверието** остават преобладаващите чувства, споделяни съответно от половината (52%) и от една пета от анкетираните граждани в страната. Интензивността на тези чувства е намаляла с девет пункта, що се отнася до надеждата, и със шест – за доверието в ЕС, но стойностите им остават по-високи, или близки до средните за ЕС.

---

¹⁴ По-нататък в текста за улеснение този термин ще се използва в съкратена форма, като “пункт” или “пп”

Фиг. 63 Чувствата, които поражда Европейският съюз

Личната значимост на Европейския съюз за българите намалява, но той означава на първо място и преди всичко положителни неща. С приближаването на членството в ЕС мненията на българите за това, какво означава ЕС лично за тях, са по-слабо изразени. Промяната се отнася само до интензивността на тези мнения (т.е. до намаляване на стойностите, с които те се изразяват), а не до тяхната значимост. За гражданите на присъединяващата се към ЕС страна той означава на първо място и преди всичко положителни неща, които имат еднакви или близки стойности до тези, които изразяват мненията на средния гражданин на ЕС.

За почти половината от българите ЕС означава **свободата да пътуват, да се учат и работят навсякъде в ЕС** (+1 пункт), за една трета – **икономическо благоденствие** (-3 пункта) и за всеки трима от десет анкетирани – **мир** (-5 пункта). За всеки четвърти българин ЕС означава също социална сигурност и демокрация. Всички отрицателни асоциации, като **безработица, бюрокрация, пилеене на пари**, остават на последно място в българския списък.

Очакванията от членството в ЕС – намаляват, но остават положителни

Българите продължават да подкрепят с огромно мнозинство членството на своята страна в ЕС. Поне осем от всеки десет анкетирани са положително настроени (84%), един от всеки десет се колебае (11%), а опонентите, макар и повече, отколкото преди, са само 5%.

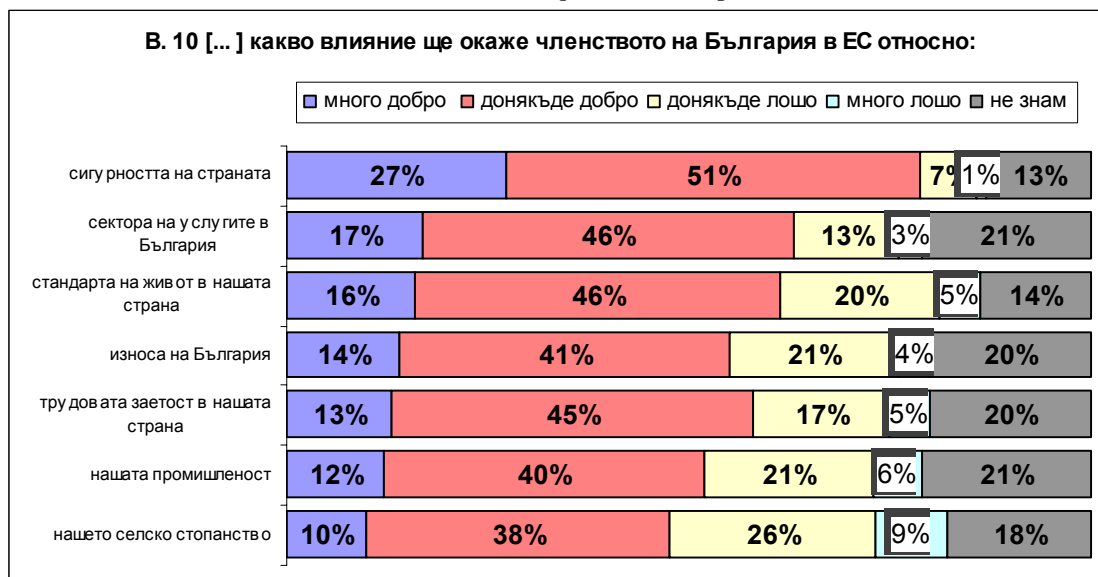
Всеки втори българин възприема предстоящото членство на България в ЕС като **нещо добро**. Това съвпада с мнението на средния гражданин на ЕС. Делът на положителните мнения обаче, както в ЕС25, така и в България, е намалял с още четири пункта, след регистрирания вече спад през пролетта. Отрицателните мнения се засилват, но абсолютните им стойности остават най-ниски в България (9%) от всички страни, включени в Евробарометър. Както в България, така и в ЕС25, трима от всеки десет анкетирани запазват неутрално мнение относно членството на страната им в ЕС. Тенденциите в България съвпадат с тези в Румъния и показват, че общественото мнение в двете присъединяващи се страни следва пътя, характерен и за предишни разширявания на ЕС.

Над половината от българите са убедени, че страната им ще спечели от своето членство в Европейския съюз, но почти една четвърт поддържат противоположното мнение. Гражданите, които вярват, че България ще спечели от членството в ЕС, са с 11 пункта по-малко, отколкото преди, а отрицателно настроените – със 7 пункта повече. Тази отрицателна тенденция се наблюдава, макар и по-слабо изразена, и в съседна Румъния, където положителните мнения бележат спад от 5 пункта, а отрицателните – ръст от 2 пункта.

Мнозинството от българите са оптимисти относно социално-икономическото въздействие на членството в ЕС. Подобно на средния гражданин на ЕС, българите също считат, че то ще се отрази най-благоприятно за повишаване сигурността на страната. Единствено в областта на селското стопанство положителните очаквания от членството в ЕС нямат ясно изразено мнозинство.

Фиг. 64 Очакваният социално-икономически ефект от българското членство в ЕС

Страхове от евроинтеграцията продължават да нарастват, но остават по-малки, отколкото в ЕС. В навечерието на членството в ЕС българите се страхуват най-много, и в еднаква степен (55%), от повече трудности за земеделците в тяхната страна и от това, че България може да влива все повече средства в бюджета на ЕС. Тези стойности са с 10 пункта по-ниски, отколкото в ЕС25, и от три до четири пункта по-високи, отколкото в Румъния. Независимо че също нарастват, други типични страхове, като възможността от икономическа криза (42%, + 7 пункта) или загубата на социални придобивки (38%, +6 пункта) остават нетипични, поне за половината от анкетираните българи. Българските страхове и опасения от евроинтеграцията са близки до тези в новите държави-членки, но остават по-слабо изразени от тях.

Труден климат на общественото мнение в България

Евробарометър показва, че през есента на 2005 г. единствено в двете присъединяващи се страни – България и Румъния – по-малко от половината граждани (средно 42%) са удовлетворени от начина, по който живеят. Българите продължават да бъдат най-силно неудовлетворени от всички от своя начин на живот. Докато в ЕС осем от всеки десет анкетирани са доволни от това как живеят, в България седем от всеки десет са недоволни от стандарта на живота в тяхната страна.

Социален песимизъм относно предстоящата година. В едногодишна перспектива, както в ЕС25, така и в България, почти половината от анкетирани не очакват начинът им на живот да претърпи промяна. Докато за половината от гражданите на ЕС запазването на статуквото означава перспектива за лична удовлетвореност, за същия дял от анкетирани българи тя е с обратен знак и означава, че неудовлетворението им ще продължава. Едва една пета от анкетирани българи – най-малко от всички, участвали в изследването, очакват по-добър живот през предстоящата година. Всеки четвърти българин е на мнение, че ще живее по-зле, отколкото преди, а според четири от всеки десет анкетирани причина за това би било евентуално предстоящо влошаване на икономическата ситуация в страната.

Покачването на цените и инфлацията будят най-голяма загриженост сред българите и представляват един от двата най-важни дългосрочни приоритета за страната. Настоящият Евробарометър регистрира засилване (с 28 пункта) на загрижеността сред българите от покачването на цените и инфлацията в условията на международна енергийна криза. Това изтъкват като проблем 45% от анкетирани, а една трета от тях са на мнение, че борбата с инфлацията и повишаването на цените трябва да стане приоритет номер едно за страната в дългосрочен план. Близко четири от десет анкетирани я поставят на второ място, след необходимостта от поддържането на реда в страната, изтъквана от 45% от българите. Общественото мнение в България съвпада с това в страните-членки и е по-силно изразено, отколкото в ЕС.

Доверието в националните и в европейските институции отново е в подем

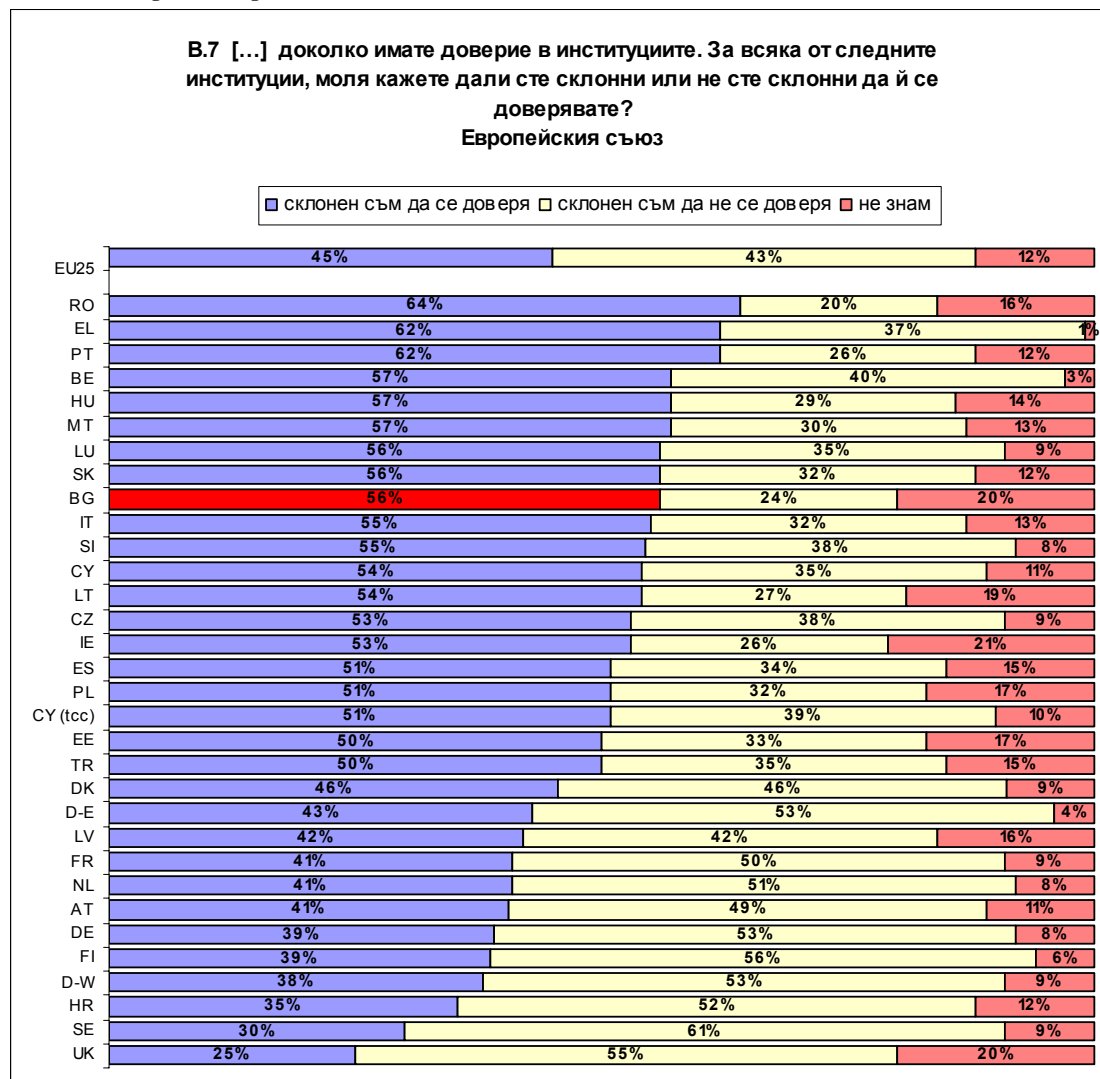
След кризата по време на пролетния предизборен период доверието в правителството и в парламента отново се покачва до доста значителна степен. В момента, когато е проведено изследването, доверието в правителството е нараснало с 10 пункта, а недоверието е намаляло в още по-голяма степен – с 13 пункта. Доверието в националния парламент се засилва с 9 пункта, но остава по-ниско от средното за ЕС (39%), и още по-важно, от регистрираното в България година по-рано (38%). Така както и в ЕС25, отношението към политическите партии е негативно. Отрицателни мнения изразяват 84% от анкетирани българи и това е с един пункт повече, отколкото преди, докато в страните-членки недоверието е намаляло с 4 пункта до 76%.

От всички национални институции с най-голямо доверие сред българите се ползва телевизията (66%) и то се запазва без промяна през последната година. На второ място е армията (59%), на която средният гражданин на ЕС се доверява в най-голяма степен (68%). Докато неправителствените организации се нареждат на второ място по доверие сред гражданите на ЕС25 (66%), в България то е наполовина по-ниско и едва една трета от анкетиранияте им се доверяват. Шестнадесет години след началото на прехода към демокрация, много от нейните институции още не са извоювали доверието на българите.

Недоверието в правосъдието е намаляло с четири пункта през последните шест месеца. На това мнение остават две трети от анкетиранияте българи, които представляват предимно пенсионери и младежи под 20 години. Те живеят в малки градове и принадлежат към групата на тези, които нямат доверие в Европейския съюз. Доверието в съдебната система, което изразяват една пета от българите, остава без промяна и продължава да бъде най-ниско от всички участвали в изследването на Евробарометър. В страните от ЕС доверието в правосъдието намалява и сега средният гражданин на ЕС изразява колкото доверие, толкова и недоверие в съдебната система (47%). На този фон, и като се има предвид значимостта на съдебната реформа за присъединяването на страната към ЕС, спадът в недоверието към българското правосъдие е признак за положителна промяна.

Европейският съюз е една от трите институции, които се ползват с доверието на мнозинството от българите и то се запазва без промяна. То е еднакво по стойности (56%) с доверието на гражданите в една от страните, чиито граждани са най-големи еврооптимисти – Люксембург. Доверието на българите към ЕС е по-високо от средното, и в новите държави-членки, и в ЕС като цяло.

Фиг. 65 Доверие в Европейския съюз

Доверието на българите към трите основни институции на ЕС е отново в подем, след регистрирания спад през пролетта. Доверието в Европейския парламент и в Европейската комисия е нараснало с толкова, с колкото и информираността за тях: с девет пункта за Европейския парламент, достигайки вече мнозинство от 55%, и със седем пункта – за Европейската комисия (48%). Четирима от всеки анкетиран в България се доверяват на Европейския съвет и това е с един пункт повече, отколкото преди. За разлика от тази положителна промяна в общественото мнение в България, в страните-членки недоверието към

всички институции на ЕС се засилва и в резултат на това доверието на българите в трите институции, които вземат решенията в Европейския съюз остава по-високо, отколкото доверието на средния гражданин на ЕС.

За останалите европейски институции тенденциите и резултатите са противоположни – доверието към тях в България намалява и остава значително по-ниско, отколкото сред гражданите на страните-членки. Докато в ЕС трите най-важни институции на ЕС печелят най-голямо доверие и най-силно недоверие, в България недоверието към всички институции на Европейския съюз остава много ниско, и дори намалява, поради големия дял на отговорите без мнение, което е резултат от слабата информираност на българските граждани.

Информираност и знания за ЕС – по-реалистична самооценка и нараснали информационни нужди

Българите се чувстват толкова (не)информирани за Европейския съюз, колкото и средния гражданин на ЕС. Резултатите от тяхната самооценка по скала от 1 до 10 (1-4 – “не зная абсолютно нищо”, а 7-10 – “зная много неща”) показват, че самооценката на българите съвпада с тази на средния гражданин на ЕС по цялата скала. Така през есента на 2005 г.:

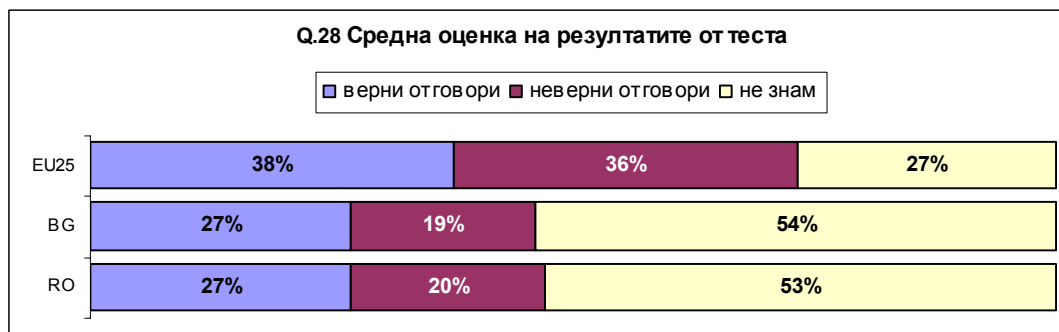
- Почти една четвърт от българските граждани считат, че не знаят абсолютно нищо за ЕС (оценки 1-2)
- Мнозинството от всички анкетирувани, както в България, така и в ЕС25 считат, че знаят много малко (оценки от 3 до 5)
- Една пета от българите и от гражданите на ЕС вярват, че са добре информирани (оценки 6-8)
- Почти толкова от българите, колкото и преди (3%, +1 пункт) се оценяват като много знаещи
- Делът на тези, които не могат да направят, или се въздържат от самооценка, е намалял значително (със 7 пункта) и представлява само един процент.

Мнозинството от гражданите, както в България, така и в ЕС25 споделят, че не разбират как работи Европейският съюз. В условията на засилени дебати за бюджета му почти половината от българите признават също, че не знаят за какво се използва най-голямата част от него. Гражданите на другата присъединяваща се страна, Румъния, считат себе си за много по-информирани и от българите, и от гражданите на ЕС.

Реализмът на българската самооценка се потвърждава от резултатите от включения във въпросника на Евробарометър тест. Като цяло българските резултати са по-добри, отколкото преди половин година, но остават, отново заедно с Румъния, най-ниски от всички страни. Малко над една четвърт от анкетираните българи и точно толкова граждани на Румъния дават верни отговори на въпросите, а само една пета – грешни, което ги поставя в благоприятна позиция, сравнима със средните европейски резултати; над половината от българите и румънците, обаче, не могат да отговорят на въпросите за Европейския съюз и неговите институции.

Това показва, че макар и да се различават в своите самооценки, гражданите в двете присъединяващи се страни познават ЕС в еднаква, и при това, ако не се счита процентът на неотговорилите, в най-малка степен от всички анкетирувани страни.

Фиг. 66 Пзнания за Европейския съюз

Мнозинството от българите и гражданите на ЕС искат да получават повече информация за Европейския съюз и това се определя до голяма степен от тяхната самооценка относно знанията им за институциите и политиките на ЕС. Една пета от българите казват, че искат да знаят много повече за ЕС, а четирима от всеки десет анкетирувани - малко повече. Друга група, в която попадат трима от всеки десет анкетирувани, както в България, така и в ЕС25 е на мнение, че дотолкова, доколкото ЕС ги засяга, те се чувстват добре информирани за него. В България това са предимно граждани на средна възраст и пенсионери, които имат средна квалификация и принадлежат към средните слоеве на населението. Те са принципи опоненти на разширяването и заемат неутрални позиции относно българското членство в ЕС. Те едва ли могат да повлияят на общественото мнение, тъй като не считат себе си за лидери, но ако механизмът, който формира техните позиции се запази, би могло да се стигне, наред с другите социални разделения, и до информационно разделение относно Европейския съюз.

Мнозинството от анкетираните в България и в другата присъединяваща се страна – Румъния, се интересуват от информация за правата им като граждани на Европейския съюз. Това заявяват 53% от българите и 63% от румънците (ЕС25 – 48%). Гражданите на двете страни и на ЕС25 се интересуват преди всичко от информация, свързана с професионалната им и лична перспектива. Близко половината от анкетираните българи искат повече информация за политиката на ЕС в областта на здравеопазването и социалната защита, една трета – за борбата с безработицата, а една четвърт – относно регионалната политика на ЕС и работата на европейските институции. Една пета се интересуват от образованието и политиката за младежта в ЕС, както и за общата селскостопанска политика. Дори сред тези, които имат отрицателна представа за ЕС и са противници на разширяването, желанието за повече информация за ЕС е силно изразено.

Медиите, и особено телевизията, са основен източник на информация за Европейския съюз. Телевизията, която е най-уважаваната институция за българите, е предпочитан източник на информация за ЕС за осем от всеки десет анкетирани в страната и за две трети от гражданите на Съюза. Ролята на радиото в България е намаляла с шест пункта и с това то отстъпва място на всекидневната преса като по-значим източник на новини за ЕС.

Гражданите определят като по-недостатъчна, но и по-обективна информацията за ЕС в българските медии. Телевизията отново се оказва най-близко до информационните потребности на българите, докато мненията за радиото и за пресата се доближават. В България единствено телевизията получава ясна оценка за обективност на предоставяната информация (45%, + 9 пункта). Мненията относно наличието на достатъчна и при това обективна информация от радиото и пресата са доминирани от отговори без оценка.

Българската гледна точка за приоритетите на ЕС – за повече сигурност и социална защита

Подобно на анкетираните от страните-членки на ЕС, българите също искат да бъдат по-ангажирани с делата на ЕС и считат, че това зависи най-вече от правителството на страната. Почти половината от гражданите на ЕС и четири от десет анкетирани в България искат да бъдат по-ангажирани с делата на ЕС, но не знаят как. Подобно мнение споделят една трета от гражданите в Румъния и мнозинството в шестте държави-основателки на ЕС. Това показва, че в страните с повече опит в евроинтеграцията и в Европейския съюз мненията на гражданите за по-голяма ангажираност са по-силно изразени. В България тези, които искат да бъдат по-ангажирани с делата на ЕС, представляват социалните и професионални групи, които са най-положително настроени към ЕС и към българското членство в него. Това показва, че както в страните-членки, така и в България, ентузиазмът от евроинтеграцията все още не е разгърнал пълния си потенциал.

В България и в съседна Румъния, които още не са членки на ЕС, гражданите считат, че националните правителства имат по-важна роля за въвличането им в евроинтеграционния процес, отколкото институциите на ЕС. Според гражданите в ЕС европейските институции и националните правителства в техните страни имат еднаква роля в този процес.

Според гражданите и в ЕС, и в България, решенията в социалната област трябва да се вземат от националните правителства, а не от институциите на Съюза. Това се отнася преди всичко за борбата с безработицата, здравеопазването и социалната защита, както и за образователната политика. За последната година общественото мнение в България се е променило до такава степен, че застава на противоположната позиция, при което 63% от анкетираните са на мнение, че здравеопазването и социалната защита, а 53% - борбата с безработицата, трябва да останат в сферата на националните решения. Мнозинството от българите също считат, че решенията в областта на селското стопанство и риболова трябва да се

вземат от правителството на страната, докато мнозинството от гражданите на Съюза са на мнение, че компетенциите в тази област принадлежат на ЕС.

През есента на 2005 г. почти шест от всеки десет граждани на ЕС подкрепят идеята за обща енергийна политика, докато общественото мнение в България остава разделено – 43% са “за”, а 45% - “против” решенията в тази област да се вземат съвместно с ЕС. Както средният българин, така и средният гражданин на ЕС подкрепят с мнозинство компетенциите на ЕС в областта на сигурността, имиграцията, външната политика, както и на регионалното развитие, науката и технологиите, опазването на околната среда.

Социалната защита, сигурността и солидарността са считани за най-важните приоритети за ЕС. Почти седем от всеки десет анкетирувани в България са на мнение, че борбата с бедността и социалната изолация трябва да бъдат най-важният приоритет за ЕС, а в страните-членки така мислят 44% от гражданите. Българите вярват повече, отколкото преди (+12 пункта) в ролята на ЕС за борбата с организираната престъпност и наркотрафика. Тя излиза напред като вторият най-важен приоритет за ЕС според оценката на българите. Борбата с безработицата е на трето място за четири от всеки десет анкетирувани, а за гражданите на ЕС – на второ (43%).

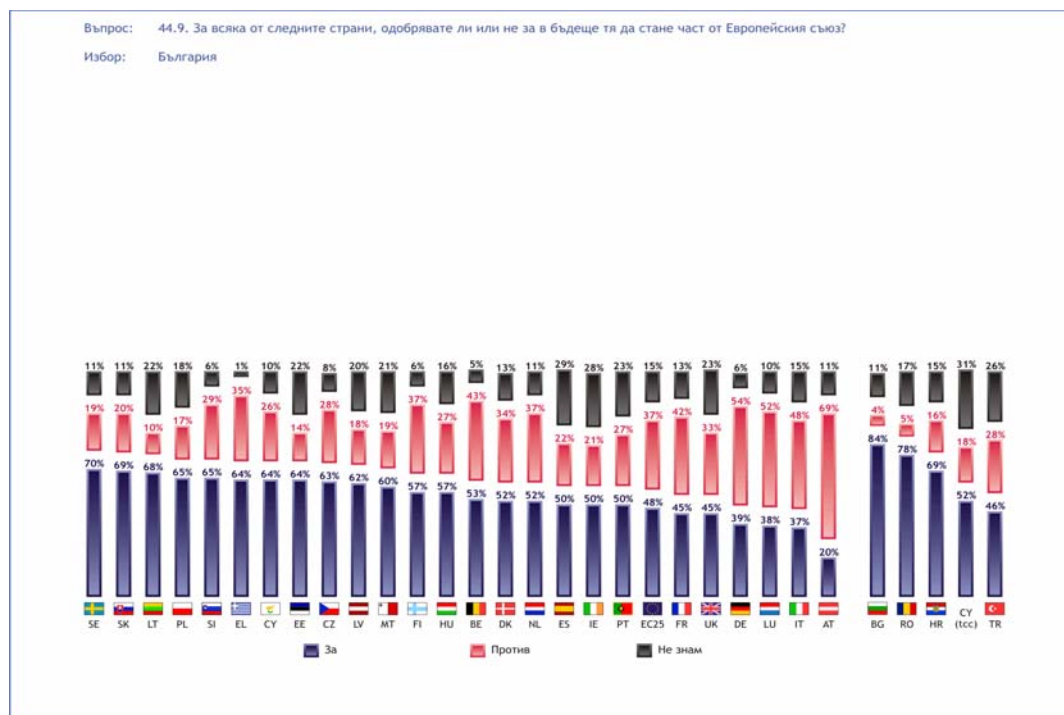
На пръв поглед изглежда, че българите си противоречат, като считат, че борбата с безработицата трябва да бъде национална политика, и едновременно с това – един от трите най-важни приоритети на ЕС. На практика това само усилва мненията на тези граждани (41%), които считат, че борбата с безработицата е в компетенциите на ЕС и показва също, че българите считат социалната роля на ЕС за не по-малко важна от националните политики в тази област.

България и разширяването на ЕС – широка общественa подкрепа за членство

Почти всеки втори от гражданите на Съюза подкрепя българското членство в ЕС, но тази подкрепа е намаляла с 2 пункта за последната половин година (48%). Независимо от отбелязания спад (-6 пункта), тази подкрепа остава по-голяма в новите държави-членки (64%), докато в старите членки на Съюза тя се запазва без промяна (45%). В 16 от всички 25 държави на ЕС гражданите подкрепят с явно мнозинство предстоящото членство на България в ЕС. **Поддръжниците на членството на България са повече от този на опонентите му в 21 от общо 25-те държави-членки.** В три от последните, отнасящи се както към евроскептичните, така и към еврооптимистичните страни, гражданите се противопоставят с мнозинство на идеята за българското членство: Австрия, Германия и Люксембург. В друга евроскептична държава – Швеция - подкрепата за присъединяването на България е най-висока.

Фиг. 67 Подкрепа за присъединяването на България към ЕС сред гражданите на страните-членки

Само няколко месеца след подписването на Договора за присъединяването на България към ЕС, и в период на неговата ратификация от страните-членки, обществената подкрепа за членството на страната в ЕС намалява. Най-видим отлив има в Люксембург (-11 пункта), в Полша (-10 пункта) и в Италия (-8 пункта), докато в четири страни – Германия, Естония, Ирландия и Холандия, подкрепата за българското членство е нараснала. В съседна Гърция се засилва не само подкрепата (+4 пункта), но и опозицията към българското членство (+2 пункта), която изразяват над една трета от анкетираните гърци.

Подкрепата за членството на България сред гражданите на страните-членки е по-висока, отколкото за Румъния, а опозицията – по-слаба, но тенденциите в развитието на общественото мнение относно двете страни по-скоро сочат, че те се възприемат от гражданите на ЕС като една обща група. Така както и през пролетта, българите и румънците изразяват взаимна, и при това най-висока подкрепа за присъединяването на техните съседи към ЕС (78%).

Хърватия, която започна преговорите за членство в ЕС в момента на провеждането на есенния Евробарометър, печели по-висока обществена подкрепа в страните-членки, отколкото България и Румъния. В старите държави нейните стойности достигат 47%, а в новите – 70%.

Българите изразяват силна подкрепа за разширяване на Европейския съюз към страните от бивша Югославия. На фона на общата умора от разширяването сред гражданите на ЕС, българите подкрепят още по-силно, отколкото преди, възможностите за разширяването на Съюза към страните от ЕАСТ и от бивша Югославия. Две трети от анкетираните в страната изразяват подкрепа за членството на Хърватия, но подкрепата за БЮР Македония, която получи статут на държава-кандидатка, е още по-висока (68%). Според 64% от българите Сърбия и Черна гора могат да се присъединят към ЕС, а 61% считат, че Босна и Херцеговина имат бъдеще в Европейския съюз. По-малко от половината българи желаят Албания и Турция да станат членки на ЕС.

В заключение би могло да се твърди, че една година преди насрочената дата за присъединяването на България към ЕС, възприятието и оценките на българите за Европейския съюз се сближават с тези на средния гражданин на ЕС. Като цяло изследването представя едно позитивно и по-ясно изразено, по-реалистично и по-прагматично, но все още неинформирано мнение на българите за ЕС и за евроинтеграцията на България.

Приложения

Списък на графиките

Фиг. 1 Усещане за европейска принадлежност	7
Фиг. 2 Европейската принадлежност в перспектива	8
Фиг. 3 Национална гордост	9
Фиг. 4 Гордостта да си европеец	10
Фиг. 5 Чувствата, които поражда Европейският съюз	11
Фиг. 6 Градация на чувствата към Европейския съюз	12
Фиг. 7 Надеждата, която поражда Европейският съюз	13
Фиг. 8 Положителният образ на Европейския съюз	14
Фиг. 9 Българите и членството на България в ЕС	16
Фиг. 10 Социално-демографски портрет на подкрепата за българското членство в ЕС	17
Фиг. 11 Положителни нагласи към членството в ЕС	18
Фиг. 12 Оценка за членството в Европейския съюз	20
Фиг. 13 Общественото мнение в страните извън ЕС за възможностите да спечелят от членство в Европейския съюз	21
Фиг. 14 Очакван социално-икономически ефект от българското членство в ЕС	22
Фиг. 15 Социално-икономическо въздействие на членството в Съюза според оценките на гражданите в ЕС и в България	23
Фиг. 16 Очакваният ефект от членството в ЕС за селското стопанство	24
Фиг. 17 Промяна в българските мнения, които изразяват колебания в оценките за отрицателните ефекти от евроинтеграцията	25
Фиг. 18 Българските страхове и опасения от евроинтеграцията	26
Фиг. 19 Страхове и опасения от евроинтеграцията сред гражданите на ЕС и на присъединяващите се страни	28
Фиг. 20 Удовлетворение от стандарта на живота	30
Фиг. 21 Социален оптимизъм	31
Фиг. 22 Социалният оптимизъм на българите	32
Фиг. 23 Социалният оптимизъм на средния гражданин в ЕС	32
Фиг. 24 Социалният оптимизъм в Румъния	33
Фиг. 25 Социалната загриженост на българските граждани	34
Фиг. 26 Най-важната цел за страната в дългосрочен план	36
Фиг. 27 Втората най-важна задача за страната	37
Фиг. 28 Доверие в политическите институции в България и в ЕС	38
Фиг. 29 Недоверие в политическите институции в България и в ЕС	39
Фиг. 30 Доверие в българските институции и в международните организации	40
Фиг. 31 Доверието на средния гражданин на ЕС в институциите и в международните организации	41
Фиг. 32 Доверие в правосъдието/съдебната система	42
Фиг. 33 Доверие в Европейския съюз	44
Фиг. 34 Доверие на българите и на средния гражданин на ЕС в европейските институции	45

Фиг. 35 Информираност и доверие на българите в Европейския парламент и Европейската комисия.....	47
Фиг. 36 Лична самооценка за информираността и знанията за Европейския съюз.....	48
Фиг. 37 Скала на самооценките за знанията относно евроинтеграцията в страните-членки и в присъединяващите се страни.....	49
Фиг. 38 Самооценка на знанията за това как функционира Европейският съюз.....	50
Фиг. 39 Тест за реалните познания относно ЕС, неговите институции и политики.....	51
Фиг. 40 Тест за знанията относно бюджета на Европейския съюз.....	53
Фиг. 41 Самооценка на нуждите от повече информация за Европейския съюз.....	54
Фиг. 42 Информационните предпочитания на гражданите в ЕС и в присъединяващите се страни.....	56
Фиг. 43 Предпочитани информационни източници за ЕС в България.....	59
Фиг. 44 Оценка за количеството информация за ЕС в медиите.....	60
Фиг. 45 Оценки за количеството информация за ЕС в българските медии.....	61
Фиг. 46 Оценки за обективността на информацията за ЕС в българските медии.....	62
Фиг. 47 Оценки за обективността на телевизията в поднасянето на информация за ЕС.....	63
Фиг. 48 Самооценка за ангажираността с делата на Европейския съюз.....	65
Фиг. 49 Ролята на институциите за повишаване на гражданската ангажираност с делата на ЕС.....	66
Фиг. 50 Компетенциите на ЕС и на националните правителства.....	67
Фиг. 51 Компетенциите на ЕС и на националните правителства в областта на здравното и социално осигуряване.....	68
Фиг. 52 Трите най-важни приоритета за Европейския съюз според мненията на гражданите.....	70
Фиг. 53 Подкрепа за по-нататъшно разширяване на ЕС през есента на 2004 г. и Фиг. 54 Подкрепа за по-нататъшно разширяване на ЕС през пролетта на 2005 г.	72
Фиг. 55 Принципна подкрепа за по-нататъшното разширяване на Европейския съюз.....	73
Фиг. 56 Обществената подкрепа в старите и нови държави членки за разширяването на Съюза към нови страни.....	74
Фиг. 57 Общественото мнение в страните-членки и страните-кандидатки за членството на България в Европейския съюз.....	76
Фиг. 58 Развитие на мненията, които изразяват подкрепа за членството на България и Румъния в ЕС.....	78
Фиг. 59 Развитие на мненията, които изразяват отрицателни нагласи към членството на България и Румъния в ЕС.....	80
Фиг. 60 Колебания в подкрепата за членството на България и Румъния в ЕС.....	82
Фиг. 61 Общественото мнение в България за по-нататъшни разширявания на ЕС към нови страни.....	83
Фиг. 62 Общественото мнение за членството на Турция в Европейския съюз.....	84
Фиг. 1 Чувствата, които поражда Европейският съюз.....	88
Фиг. 2 Очакваният социално-икономически ефект от българското членство в ЕС.....	89
Фиг. 3 Доверие в Европейския съюз.....	92
Фиг. 4 Познания за Европейския съюз.....	94

Фиг. 5 Подкрепа за присъединяването на България към ЕС сред гражданите на страните-членки	97
---	----

Описание на метода

EUROBAROMETER SPECIAL « STANDARD » TECHNICAL SPECIFICATIONS

Between the 11st of October and the 15th of November 2005, TNS Opinion & Social, a consortium created between Taylor Nelson Sofres and EOS Gallup Europe, carried out wave 64.2 of the EUROBAROMETER, on request of the EUROPEAN COMMISSION, Directorate-General Press and Communication, Opinion Polls.

The EUROBAROMETER SPECIAL « STANDARD » is part of wave 64.2 and covers the population of the respective nationalities of the European Union Member States, resident in each of the Member States and aged 15 years and over. The EUROBAROMETER 64.2 has also been conducted in the two acceding countries (Bulgaria and Romania) and in the two candidate countries (Croatia and Turkey) and in the Turkish Cypriot Community. In these countries, the survey covers the national population of citizens of the respective nationalities and the population of citizens of all the European Union Member States that are residents in those countries and have a sufficient command of one of the respective national language(s) to answer the questionnaire. The basic sample design applied in all states is a multi-stage, random (probability) one. In each country, a number of sampling points was drawn with probability proportional to population size (for a total coverage of the country) and to population density.

In order to do so, the sampling points were drawn systematically from each of the "administrative regional units", after stratification by individual unit and type of area. They thus represent the whole territory of the countries surveyed according to the EUROSTAT NUTS II (or equivalent) and according to the distribution of the resident population of the respective nationalities in terms of metropolitan, urban and rural areas. In each of the selected sampling points, a starting address was drawn, at random. Further addresses (every Nth address) were selected by standard "random route" procedures, from the initial address. In each household, the respondent was drawn, at random (following the "closest birthday rule"). All interviews were conducted face-to-face in people's homes and in the appropriate national language. As far as the data capture is concerned, CAPI (*Computer Assisted Personal Interview*) was used in those countries where this technique was available.

ABREVIATIONS	COUNTRIES	INSTITUTES	N° INTERVIEWS	FIELDWORK DATES		POPULATION 15+
BE	Belgium	TNS Dimarso	1.024	13/10/2005	06/11/2005	8.598.982
CZ	Czech Rep.	TNS Aisa	1.161	14/10/2005	05/11/2005	8.571.710
DK	Denmark	TNS Gallup DK	1.032	16/10/2005	13/11/2005	4.380.063
DE	Germany	TNS Infratest	1.534	14/10/2005	08/11/2005	64.174.295
EE	Estonia	Emor	1.000	14/10/2005	06/11/2005	887.094
EL	Greece	TNS ICAP	1.000	17/10/2005	05/11/2005	8.674.230
ES	Spain	TNS Demoscopia	1.015	15/10/2005	05/11/2005	35.882.820
FR	France	TNS Sofres	1.009	11/10/2005	07/11/2005	44.010.619
IE	Ireland	TNS MRBI	1.009	13/10/2005	13/11/2005	3.089.775
IT	Italy	TNS Abacus	1.000	19/10/2005	10/11/2005	49.208.000
CY	Rep. of Cyprus	Synovate	502	17/10/2005	06/11/2005	552.213
LV	Latvia	TNS Latvia	1.033	14/10/2005	07/11/2005	1.394.351
LT	Lithuania	TNS Gallup Lithuania	1.020	15/10/2005	04/11/2005	2.803.661
LU	Luxembourg	TNS ILReS	510	12/10/2005	05/11/2005	367.199
HU	Hungary	TNS Hungary	1.000	18/10/2005	06/11/2005	8.503.379
MT	Malta	MISCO	500	14/10/2005	05/11/2005	322.917
NL	Netherlands	TNS NIPO	1.041	21/10/2005	13/11/2005	13.242.328
AT	Austria	Österreichisches Gallup-Institute	1.020	14/10/2005	03/11/2005	6.679.444
PL	Poland	TNS OBOP	1.000	17/10/2005	07/11/2005	31.610.437
PT	Portugal	TNS EUROTESTE	1.003	17/10/2005	08/11/2005	8.080.915
SI	Slovenia	RM PLUS	1.034	11/10/2005	07/11/2005	1.663.869
SK	Slovakia	TNS AISA SK	1.096	17/10/2005	02/11/2005	4.316.438
FI	Finland	TNS Gallup Oy	1.028	13/10/2005	09/11/2005	4.279.286
SE	Sweden	TNS GALLUP	1.033	14/10/2005	06/11/2005	7.376.680
UK	United Kingdom	TNS UK	1.320	12/10/2005	15/11/2005	47.685.578
BG	Bulgaria	TNS BBSS	1.001	19/10/2005	31/10/2005	6.695.512
HR	Croatia	Puls	1.000	13/10/2005	06/11/2005	3.682.826
RO	Romania	TNS CSOP	1.000	13/10/2005	31/10/2005	18.145.036
TR	Turkey	TNS PIAR	1.005	14/10/2005	07/11/2005	47.583.830
CY (tcc)	Turkish Cypriot Community	KADEM	500	14/10/2005	29/10/2005	157.101
TOTAL			29.430	11/10/2005	15/11/2005	442.620.588

For each country a comparison between the sample and the universe was carried out. The Universe description was derived from Eurostat population data or from national statistics offices. For all countries surveyed, a national weighting procedure, using marginal and intercellular weighting, was carried out based on this Universe description. In all countries, gender, age, region and size of locality were introduced in the iteration procedure. For international weighting (i.e. EU averages), TNS Opinion & Social applies the official population figures as provided by EUROSTAT or national statistic offices. The total population figures for input in this post-weighting procedure are listed above.

Readers are reminded that survey results are estimations, the accuracy of which, everything being equal, rests upon the sample size and upon the observed percentage. With samples of about 1,000 interviews, the real percentages vary within the following confidence limits:

Observed percentages	10% or 90%	20% or 80%	30% or 70%	40% or 60%	50%
Confidence limits	± 1.9 points	± 2.5 points	± 2.7 points	± 3.0 points	± 3.1 points

ВЪПРОСНИК

A	КОД НА ПРОУЧВАНЕТО В БЪЛГАРИЯ				
	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> </div>				
	ЕВ64.1 А				
B	КОД НА СТРАНАТА				
	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> </div>				
	ЕВ64.1 В				
C	МЕЖДУНАРОДЕН КОД НА ПРОУЧВАНЕТО				
	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> </div>				
	ЕВ64.1 С				
D	ПОРЕДЕН НОМЕР НА ИНТЕРВЮТО				
	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px;"></div> </div>				
	ЕВ64.1 D				
E	АНКЕТНА ГРУПА				
	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border: 1px solid black; width: 75%; padding: 2px;">1</td> <td style="border: 1px solid black; width: 25%; text-align: center; padding: 2px;">1</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">2</td> <td style="border: 1px solid black; text-align: center; padding: 2px;">2</td> </tr> </table>	1	1	2	2
1	1				
2	2				
	ЕВ63.1 Е				
	ЗАДАЙТЕ ВЪПРОС 26 САМО В БЪЛГАРИЯ - ПОЛИ				
	ЗАДАВАЙТЕ ВЪПРОС 27 САМО В РУМЪНИЯ				
	ЗАДАВАЙТЕ ВЪПРОС 28 САМО В ТУРЦИЯ				
	ЗАДАВАЙТЕ ВЪПРОС 29 САМО В ХЪРВАТСКА				
	ЗАДАВАЙТЕ ВЪПРОС 30 САМО В ТУРСКАТА ЧАСТ НА КИПЪР				

Q1	Каква е вашата националност? Моля, посочете съответната(ите) страна(и).
----	---

(ВЪЗМОЖНИ СА ПОВЕЧЕ ОТ ЕДИН ОТГОВОР)

Белгия	1,
Дания	2,
Германия	3,
Гърция	4,
Испания	5,
Франция	6,
Ирландия	7,
Италия	8,
Люксембург	9,
Холандия	10,
Португалия	11,
Обединено Кралство (Великобритания, Северна Ирландия)	12,
Австрия	13,
Швеция	14,
Финландия	15,
Кипър (южен)	16,
Чехия	17,
Естония	18,
Унгария	19,
Латвия	20,
Литва	21,
Малта	22,
Полша	23,
Словакия	24,
Словения	25,
България (ЕДИНСТВЕНО В БЪЛГАРИЯ)	26,
Друга държава - край на допитването	31,
Не знам - край на допитването	32,

EB64.1 Q1 TREND MODIFIED

АКО Е ДРУГО или НЕ ЗНАМ, ТОГАВА ПРЕКРАТЕТЕ ИНТЕРВЮТО

ЗАДАЙТЕ D.15b САМО АКО ПОНАСТОЯЩЕМ НЕ ИЗВЪРШВА НИКАКВА ПЛАТЕНА

D15a Какво е вашето основно занятие в момента?

D15b Работили ли сте преди срещу заплащане? Какво беше последното ви занятие?

	D15a	D15b
	НАСТОЯЩА	ПОСЛЕДНА
НЕРАБОТЕЩ		
Грижи се за пазаруването и поддържането на дома,	1	
Студент	2	
Безработен или временно без работа	3	
Пенсионер или неработещ поради болест	4	
САМОНАЕТ		
Селски стопанин	5	5
Рибар	6	6
Специалист на частна практика (лекар, адвокат,	7	7
Собственик на магазин, занаятчия, друго	8	8
Бизнесмен, собственик (изцяло или частично) на	9	9
РАБОТЕЩ		
Нает специалист (лекари, адвокати, счетоводители,	10	10
Изпълнителен директор, мениджър или висш	11	11
Ръководител на средно равнище, ръководител на	12	12
Административен служител, работещ в офис	13	13
Работещ извън офис, чиято работа е свързана с	14	14
Работещ в сферата на услугите (болница, ресторант,	15	15
Супервайзер /бригадир	16	16
Квалифициран работник (ръчен труд)	17	17
Друг (неквалифициран) работник и неквалифициран	18	18
НИКОГА НЕ Е РАБОТИЛ СРЕЩУ ЗАПЛАЩАНЕ		19

EB63.4 D15a D15b

QA1 Когато се събирате с приятели, как бихте казали - обсъждате политически проблеми

Често	1
Понякога	2
Никога	3
Не знам	4

EB63.4 QA1

QA2	Когато имате категорично мнение по даден въпрос, колко често ви се случва да
-----	--

(ПРОЧЕТЕТЕ)

Често	1
От време на време	2
Рядко	3
Никога	4
Не знам	5

ЕВ63.4 QA2

QA3	Като цяло вие сте много доволен, сравнително доволен, не много доволен или изцяло
-----	---

(ПРОЧЕТЕТЕ)

Много доволен	1
Сравнително доволен	2
Не много доволен	3
Изцяло недоволен	4
Не знам	5

ЕВ63.4 QA3

QA4	Какви са очакванията Ви за следващите дванайсет месеца: ще бъдат ли следващите
-----	--

(ПРОЧЕТЕТЕ)	По-добри	По-лоши	Без	Не знам
-------------	----------	---------	-----	---------

1	Живота ви като цяло	1	2	3	4
2	Икономическата ситуация в България	1	2	3	4
3	Финансовото положение на вашето	1	2	3	4
4	Състоянието на заетостта в България	1	2	3	4
5	Вашия личен трудов статус	1	2	3	4

ЕВ63.4 QA4

QA5	Ако сравните вашето настоящо положение с положението ви от преди пет години,
-----	--

Подобрило се е	1
Останало е приблизително същото	2
Влошило се е	3
Не знам	4

ЕВ63.4 QA5

QA6	През следващите пет години очаквате ли вашето лично положение да се подобри, да
-----	---

Ще се подобри	1
Ще остане приблизително същото	2
Ще се влоши	3
Не знам	4

ЕВ63.4 QA6	108
------------	-----

QA7 Бих искал/а да ви попитам доколко имате доверие в институциите. За всяка от следните

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Склонен	Не съм	Не знам
--	-------------	---------	--------	---------

1	Печата	1	2	3
2	Радиото	1	2	3
3	Телевизията	1	2	3
4	Правосъдието/ българската съдебна система	1	2	3
5	Полицията	1	2	3
6	Армията	1	2	3
7	Религиозните институции	1	2	3
8	Синдикатите	1	2	3
9	Политическите партии	1	2	3
10	Големите компании	1	2	3
11	Българското правителство	1	2	3
12	Българския парламент	1	2	3
13	Европейския съюз	1	2	3
14	Организацията на обединените нации (ООН)	1	2	3
15	Благотворителните или доброволческите	1	2	3

EB63.4 QA7 (4-9-11-12-13-14) - EB62.0 Q10 (1-2-3-5-6-7-8-10-15)

НЕ ЗАДАВАЙТЕ ВЪПРОСИТЕ ОТ QA8a ДО QA10a в BG, RO, RT, HR и CY (tcc)

ЗАДАВАЙТЕ ВЪПРОСИТЕ ОТ QA8b ДО QA10b САМО В BG, RO, TR, HR и CY (tcc)

QA8b Като цяло, смятате ли, че членството на България в Европейския съюз би било:

(ПРОЧЕТЕТЕ)

Нещо добро	1
Нещо лошо	2
Нито добро, нито лошо	3
Не знам	4

EB63.4 QA8b

QA9b Като вземете под внимание всички обстоятелства, считате ли, че България ще спечели

Ще спечели	1
Няма да спечели	2
Не знам	3

EB63.4 QA9b TREND SLIGHTLY MODIFIED

QA10b Различни са мненията относно предимствата и недостатъците от членството на

(ПОКАЖЕТЕ КАРТАТА СЪС СКАЛАТА-ЕДИН ОТГОВОР НА РЕД)

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Много	Донякъде	Донякъде	Много	Не знам -
--	-------------	-------	----------	----------	-------	-----------

1	Сигурността на България	1	2	3	4	5
2	Износът на България	1	2	3	4	5
3	Стандартът на живот в	1	2	3	4	5
4	Селското стопанство в	1	2	3	4	5
5	Промислеността в	1	2	3	4	5
6	Услугите /сектора на	1	2	3	4	5
7	Заетостта в България	1	2	3	4	5

EB19 TREND MODIFIED

ПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

QA11 Като цяло, каква е вашата представа за Европейския съюз - напълно положителна, по-

Напълно положителна	1
По-скоро положителна	2
Неутрална	3
По-скоро отрицателна	4
Напълно отрицателна	5
Не знам	6

EB63.4 QA10

QA12 Вие лично сте "за" или "против" бъдещото развитие на Европейския политически съюз?

За	1
Против	2
Не знам	3

EB63.4 QA11

QA13 Какво означава Европейският съюз лично за вас?

ПОКАЖЕТЕ КАРТАТА. ПРОЧЕТЕТЕ. ВЪЗМОЖНИ СА ПОВЕЧЕ ОТ ЕДИН ОТГОВОР.

Мир	1,
Икономическо благоденствие	2,
Демокрация	3,
Социална защита	4,
Свобода да пътувате, да учите и да работите навсякъде в Европейския	5,
Разнообразие на култури	6,
Да се чува по-силно думата ни пред света	7,
Евро	8,
Безработица	9,
Бюрокрация	10,
Пилеене на пари	11,
Загуба на нашата културна идентичност	12,
По-голяма престъпност	13,
Недостатъчен контрол по външните граници	14,
Друго (спонтанно)	15,
Не знам	16,

EB63.4 QA12

QA14 На вас лично, Европейския съюз дава ли ви усещане за...?

ПОКАЖЕТЕ КАРТАТА. ПРОЧЕТЕТЕ. ВЪЗМОЖНИ СА ПОВЕЧЕ ОТ ЕДИН ОТГОВОР.

Ентусиазъм	1,	
Надежда	2,	
Доверие	3,	
Безразличие	4,	
Тревога	5,	
Недоверие	6,	
Отхвърляне	7,	110
Не знам	8,	

EB63.4 QA13

QA15	Бихте ли ми казали, моля, с кое от следните твърдения сте склонни да се съгласите и с
------	---

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Склонен	Склонен	Не знам -
--	-------------	---------	---------	-----------

1	Моят глас се зачита в Европейския съюз	1	2	3
2	Разбирам как действа Европейския съюз	1	2	3

EB63.4 QA14a&b TREND MODIFIED

--

QA16	До каква степен сте съгласен с всяко едно от следващите твърдения?
------	--

ПОКАЖЕТЕ КАРТАТА-ЕДИН ОТГОВОР НА РЕД

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Напълно	Склонен	Склонен	Напълно	Не знам -
--	-------------	---------	---------	---------	---------	-----------

1	Чувствам се в голяма	1	2	3	4	5
2	Бих искал да бъда повече	1	2	3	4	5
3	Европейските институции	1	2	3	4	5
4	Българското правителство	1	2	3	4	5
5	Местните власти / управи	1	2	3	4	5

EB64.2 NEW

QA17a	Според вас, каква е скоростта на изграждане на Европа? Моля, погледнете скалата
-------	---

QA17b	А коя оценка, отново по скала от 1 до 7, отговаря най-добре на скоростта на изграждане
-------	--

ПОКАЖЕТЕ СЪЩАТА СКАЛА

(ПРОЧЕТЕТЕ)	QA17a настояща	QA17b желана скорост
Стои неподвижно	1	1
	2	2
	3	3
	4	4
	5	5
	6	6
Придвижва се възможно най-бързо	7	7
Не знам	8	8

EB62.0 Q19a&b TREND

НЕ ЗАДАВАЙТЕ ВЪПРОС 10 В в BE, DE, EL, ES, FR, IE, IT, LU, NL, AT, PT и FI (ЕВРО

QA18 Някои хора може да изпитват страхове относно изграждането на Европа, Европейския

(ПРОЧЕТЕТЕ) В В Не знам

1	Загуба на власт за по-малките страни-членки	1	2	3
2	Увеличаване на трафика на наркотици и	1	2	3
3	Все по-малко и по-малко използване на нашия	1	2	3
4	България да плаща все повече и повече на	1	2	3
5	Загуба на социални придобивки	1	2	3
6	Загуба на националните ни идентичност и	1	2	3
7	Икономическа криза	1	2	3
8	Прехвърляне на работа към други страни-	1	2	3
9	По-големи затруднения за българските	1	2	3
10	Край на лева като национална валута	1	2	3

ЕВ63.4 QA16

(ПИТАЙТЕ ВСИЧКИ)

QA19 Приблизително, колко често....?

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА)

(ПРОЧЕТЕТЕ)	Всес и ден	Няко лко пъти сед мичн о	Вед нъж или два пъти сед мичн о	По- рядк о	Нико га	Не знам
-------------	------------------	---	--	------------------	------------	------------

1	Гледате новините по телевизията	1	2	3	4	5	6
2	Четете новините в ежедневниците	1	2	3	4	5	6
3	Слушате новините по радиото	1	2	3	4	5	6

ЕВ63.4 QA17

QA20 Вие лично, как бихте оценили вашата информираност за Европейския съюз, неговата

ПОКАЖЕТЕ КАРТАТА СЪС СКАЛАТА

Не зная абсолютно					Зная много неща				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Не знам 11

ЕВ63.4 QA18

QA21 Кое от следните твърдения е най-близо до Вашето мнение?

ПОКАЖЕТЕ КАРТАТА - ПРОЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР

Имам нужда да знам много повече за Европейския съюз	1
Бих искал/а да имам малко повече информация за Европейския съюз	2
Доколкото това ме засяга, аз съм доволен от това, което вече знам	3
Не знам - край на допитването	4

ЕВ49.0 Q8

QA22 За коя от темите, свързани с ЕС и политиката бихте искали да имате повече

(ПОКАЖЕТЕ КАРТАТА-ПРОЧЕТЕТЕ ОТГОВОРИТЕ-ВЪЗМОЖЕН Е ПОВЕЧЕ ОТ ЕДИН

Страните и гражданите на Европейския съюз	1,
Европейската валута	2,
Разширяването на Европейския съюз и включването на нови страни	3,
Правата Ви като гражданин на Европейския съюз	4,
Начинът по който работят институциите на Европейския съюз	5,
Външната политика	6,
Единният европейски пазар	7,
Политиката по заетостта	8,
Политиката в областта на селското стопанство и риболова	9,
Политиката в областта на сътрудничеството, подпомагането и	10,
Политиката за опазване на околната среда и ядрената безопасност	11,
Политиката в областта на науката и изследователската дейност	12,
Регионалната политика и подпомагането на по-слабо развитите райони	13,
Мерките в областта на образованието, обучението и младежта	14,
Политиката в областта на телевизията и киното	15,
Културната политика	16,
Потребителската политика	17,
Здравната и социална политика	18,
Не знам - край на допитването	19,

ЕВ49.0 Q9

QA23	Когато търсите информация за Европейския съюз, неговите политики, институции, кои
------	---

ПОКАЖЕТЕ КАРТАТА. ПРОЧЕТЕТЕ. ВЪЗМОЖНИ СА ПОВЕЧЕ ОТ ЕДИН ОТГОВОР.

Посещения на конференции, разговори, срещи	1,
Разговори с роднини, приятели, колеги	2,
Всекидневници	3,
Други вестници, списания	4,
Телевизия	5,
Радио	6,
Интернет	7,
Книги, брошури, информационни бюлетини	8,
Телефон (информационни линии, пряка линия към Европейския съюз)	9,
Никога не търся подобна информация, не ме интересува (спонтанно)	10,
Други(спонтанно)	11,
Не знам	12,

EB63.4 QA19 TREND SLIGHTLY MODIFIED

QA24	Като цяло, смятате ли, че българската .... говори твърде много, достатъчно или твърде
------	---

(ЕДИН ОТГОВОР НА РЕД)

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Твърде	Достатъчн	Твърде	Не знам
1	Телевизия	1	2	3	4
2	Радио	1	2	3	4
3	Преса	1	2	3	4

EB63.4 QA20a

QA25	Смятате ли, че българската ... представя Европейския съюз твърде позитивно,
------	---

(ЕДИН ОТГОВОР НА РЕД)

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Твърде	Обективн	Твърде	Не знам
1	Телевизия	1	2	3	4
2	Радио	1	2	3	4
3	Преса	1	2	3	4

EB63.4 QA20b

QA26	Чували ли сте за...?
------	----------------------

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Да	Не	Не знам
--	-------------	----	----	---------

1	Европейския парламент	1	2	3
2	Европейската комисия	1	2	3
3	Съвета на Европейския съюз	1	2	3
4	Съда на Европейските общности	1	2	3
5	Европейския омбудсман	1	2	3
6	Европейската Централна Банка	1	2	3
7	Сметната палата на Европейския съюз	1	2	3
8	Комитета на регионите към Европейския съюз	1	2	3
9	Европейския икономически и социален комитет	1	2	3

EB63.4 QA21 (1-2-3-4-6) - EB62.0 Q27 (5-7-8-9)
--

QA27	И за всяка от тях, моля, кажете склонни ли сте или не сте склонни да ѝ се доверите?
------	---

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Склонен	Не съм	Не знам
--	-------------	---------	--------	---------

1	Европейския парламент	1	2	3
2	Европейската комисия	1	2	3
3	Съвета на Европейския съюз	1	2	3
4	Съда на Европейските общности	1	2	3
5	Европейския омбудсман	1	2	3
6	Европейската централна банка	1	2	3
7	Сметната палата на Европейския съюз	1	2	3
8	Комитета на регионите към Европейския съюз	1	2	3
9	Европейския икономически и социален комитет	1	2	3

EB63.4 QA23 (1-2-3-4-6) - EB62.0 Q29 (5-7-8-9)
--

QA28	За всяко от следните твърдения за Европейския съюз, моля посочете, дали според вас
------	--

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Вярно.	Невярно.	Не знам
--	-------------	--------	----------	---------

1	Европейският съюз понастоящем се състои от 15	1	2	3
2	Членовете на Европейския Парламент се	1	2	3
3	Европейският съюз има свой собствен химн	1	2	3
4	Последните европейски избори бяха проведени	1	2	3

EB63.4 QA24

ЗАДАВАЙТЕ ВЪПРОСИ QA29a И QA29b САМО ВЪВ ВЕЛИКОБРИТАНИЯ

ЗАДАВАЙТЕ ВЪПРОСИ QA29d И QA29c САМО В АВСТРИЯ

ПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

QA30 Според Вас кои са двата най-важни проблема, пред които е изправена България в

Покажете картата. Прочетете отговорите. Възможни са най-много два отговора.

Несигурността	1,
Общественият транспорт	2,
Икономическата ситуация	3,
Покачването на цените/ инфлацията	4,
Данъците	5,
Безработицата	6,
Тероризмът	7,
Отбраната/ външната политика	8,
Жилищната политика	9,
Имиграцията	10,
Системата на здравеопазването	11,
Образователната система	12,
Пенсиите	13,
Опазването на околната среда	14,
Друго (спонтанно)	15,
Не знам	16,

EB63.4 QA26

QA31 В кои от следните области мислите, че българското правителство трябва да взима

	(ПРОЧЕТЕТЕ КАТО СМЕНЯТЕ	от	съвместн	Не знам -
1	Борбата срещу престъпността	1	2	3
2	Данъците	1	2	3
3	Борбата с безработицата	1	2	3
4	Борбата срещу тероризма	1	2	3
5	Отбраната и външните работи	1	2	3
6	Имиграцията	1	2	3
7	Образователната система	1	2	3
8	Пенсиите	1	2	3
9	Опазването на околната среда	1	2	3
10	Здравното и социално осигуряване	1	2	3
11	Политиката в областта на селското стопанство и	1	2	3
12	Защитата на потребителите	1	2	3
13	Научните и технологичните изследвания	1	2	3
14	Подпомагането на райони с икономически	1	2	3
15	Енергийната политика	1	2	3
16	Политиката в областта на конкуренцията	1	2	3

116

EB62.0 Q35a TREND MODIFIED

QA32	Какво е вашето мнение за всяко от следните съждения? За всяко от тях, моля кажете,
------	--

	(ПРОЧЕТЕТЕ - СМЕНЯЙТЕ	За	Против	Не знам
1	Европейски паричен съюз с една единствена	1	2	3
2	Обща външна политика на страните членки на	1	2	3
3	Обща политика в областта на отбраната и	1	2	3
4	По-нататъшно разширяване на Европейския	1	2	3
5	Конституция за Европейския съюз	1	2	3
6	Скорост на изграждане на Европа по-голяма в	1	2	3
7	Обучение на учениците за начина, по който	1	2	3

EB63.4 QA28

QA33a	Напоследък много се говори за целите на България през следващите 10-15 години. На
-------	---

QA33b	А коя е втората по важност?
-------	-----------------------------

(ПОКАЖЕТЕ КАРТАТА-САМО ЕДИН ОТГОВОР)

(ПРОЧЕТЕТЕ)	QA33a	QA33b
	Най-важна цел	Втора по
Поддържането на реда в страната	1	1
Да се дава повече думата на хората при важни	2	2
Борбата с повишаването на цените	3	3
Защитата на свободата на словото	4	4
Не знам - край на допитването	5	5

EB52.1 Q12a&b

QA34	От следния списък с действия, моля кажете кои според вас трябва да са трите от тях,
------	---

ПОКАЖЕТЕ КАРТАТА. ПРОЧЕТЕТЕ. НАЙ-МНОГО ТРИ ОТГОВОРА

Приемане на нови страни членки	1,
Сближаване на Европейския съюз с гражданите на Европа, например	2,
Успешно въвеждане на единната европейска валута - еврото	3,
Борба с бедността и социалната изолация	4,
Опазване на околната среда	5,
Гарантиране качеството на хранителните продукти	6,
Защита на потребителите и гарантиране качеството на другите стоки	7,
Борба с безработицата	8,
Реформиране на институциите на Европейския съюз и на начина, по	9,
Борба с организираната престъпност и трафика на наркотици	10,
Утвърждаване на политическата и дипломатическата значимост на	11,
Поддържане на мира и сигурността в Европа	12,
Гарантиране правата на личността и зачитане на демократичните	13,
Борба с тероризма	14,
Борба с незаконната имиграция	15,
Друго (спонтанно)	16,
Нито едно от изброените (спонтанно)	17,
Не знам	18,

EB63.4 QA29

--

QA35	Според Вас от кого би трябвало да се вземат решенията, отнасящи се до Европейската
------	--

(ЕДИН ОТГОВОР)

От националното правителство	1
От НАТО	2
От Европейския съюз	3
Друго (спонтанно)	4
Не знам - край на допитването	5

EB61 Q31

QA36	С кое от следните две твърдения сте съгласен в по-голяма степен?
------	--

(ПРОЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)

Предвид политическите цели на Европейския съюз, той трябва да	1
Политическите цели на Европейския съюз не оправдават	2
Не знам	3

ЕВ63.4 QA30

QA37	За кое от следните неща мислите, че се изразходва най-много от Европейския бюджет?
------	--

ПОКАЖЕТЕ КАРТАТА. ПРОЧЕТЕТЕ. САМО ЕДИН ОТГОВОР

Заетост и социални дейности	1
Земеделие	2
Научни изследвания	3
Регионални помощи	4
Външна политика и помощи за страните извън Европейския съюз	5
Административни разходи и разходи за персонала, за сгради	6
Друго (спонтанно)	7
Не знам	8

ЕВ63.4 QA31

QA38a	Според вас, каква роля бихте казали, че играят САЩ - по-скоро позитивна, по-скоро
-------	---

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Позитивн	Негативна	Нито	Не знам
1	Мира в света	1	2	3	4
2	Борбата с тероризма	1	2	3	4
3	Ръста на световната икономика	1	2	3	4
4	Борбата с бедността в света	1	2	3	4
5	Защитата на околната среда	1	2	3	4

ЕВ63.4 QA33a

QA38b	Според вас, каква роля бихте казали, че играе Европейският съюз - по-скоро позитивна,
-------	---

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Позитивн	Негативна	Нито	Не знам
1	Мира в света	1	2	3	4
2	Борбата с тероризма	1	2	3	4
3	Ръста на световната икономика	1	2	3	4
4	Борбата с бедността в света	1	2	3	4
5	Защитата на околната среда	1	2	3	4

ЕВ63.4 QA33b

QA39 Случва ли Ви се да мислите за себе не само като за (НАЦИОНАЛНОСТ ОТ Q1), но и

(НАЦИОНАЛНОСТТА ПОСОЧЕНА ВЪВ Q1-САМО ЕДИН ОТГОВОР)

Често	1
Понякога	2
Никога	3
Не знам - край на допитването	4

EB37.0

QA40 В близко бъдеще вие виждате себе си:

(НАЦИОНАЛНОСТТА ПОСОЧЕНА В Q1-ПОКАЖЕТЕ КАРТА-ПРОЧЕТЕТЕ-САМО ЕДИН

Само като .... (НАЦИОНАЛНОСТ ОТ Q1)	1
Като ... (НАЦИОНАЛНОСТ ОТ Q1) и европейец	2
Като европейец и ... (НАЦИОНАЛНОСТ ОТ Q1)	3
Само като европейец	4
Не знам	5

EB62.0 Q43a ballot A

QA41 Бихте ли казали, че сте много горди, донякъде горди, не много горди или изобщо не сте

(НАЦИОНАЛНОСТТА ПОСОЧЕНА ВЪВ Q1-САМО ЕДИН ОТГОВОР)

Много горд	1
Донякъде горд	2
Не много горд	3
Изобщо не съм горд	4
Не знам	5

EB62.0 Q45

QA42 А бихте ли казали, че сте много горди, донякъде горди, не много горди или изобщо не

(САМО ЕДИН ОТГОВОР)

Много горд	1
Донякъде горд	2
Не много горд	3
Изобщо не съм горд	4
Не знам	5
Не се чувствам европейец (СПОНТАННО)	6

EB62.0 Q46

QA43 А случва ли Ви се да мислите за себе си като за гражданин на света? Колко често се

(ЕДИН ОТГОВОР)

Често	1
Понякога	2
Никога	3
Не знам - край на допитването	4

120

EB64.2 NEW

QA44	За всяка от следните страни, одобрявате ли или не за в бъдеще тя да стане част от
------	---

(СМЕНЯЙТЕ РЕДА)

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	За	Против	Не знам
--	-------------	----	--------	---------

1	Швейцария	1	2	3
2	Норвегия	1	2	3
3	Босна и Херцеговина	1	2	3
4	Хърватия	1	2	3
5	Бившата Югославска Република Македония	1	2	3
6	Сърбия и Черна гора	1	2	3
7	Исландия	1	2	3
8	Албания	1	2	3
9	България	1	2	3
10	Румъния	1	2	3
11	Украйна	1	2	3
12	Турция	1	2	3

ЕВ63.4 QB2

QA45	За всяко от следните, моля кажете ми дали сте напълно съгласен, склонен сте да се
------	---

(ПРОЧЕТЕ-КАРТА)

		Напълно	Склонен	Склонен	Напълно	Не знам
--	--	---------	---------	---------	---------	---------

1	Турция принадлежи	1	2	3	4	5
2	Турция принадлежи	1	2	3	4	5
3	Присъединяването на	1	2	3	4	5
4	Присъединяването на	1	2	3	4	5
5	Културните различия	1	2	3	4	5
6	Присъединяването на	1	2	3	4	5
7	Присъединяването на	1	2	3	4	5
8	За да се присъедини към	1	2	3	4	5
9	За да се присъедини към	1	2	3	4	5

ЕВ63.4 QB3

НЕ ЗАДАВАЙТЕ в ES, EL, IT, SI, HU, LU, CY, MT, SK, LV, AT, DE и LT

QA46 Доколкото сте запознат/а, бихте ли казали, че подкрепяте или че сте против

(ПРОЧЕТЕТЕ - ЕДИН ОТГОВОР)

Напълно подкрепям	1
По-скоро подкрепям	2
По-скоро съм против	3
Напълно съм против	4
Не знам	5

EB63.4 QC2 (FILTER MODIFIED)

ПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

QA47 За всяко от следните, моля кажете ми дали сте напълно съгласен, склонен да се

(САМО ЕДИН ОТГОВОР НА РЕД)

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Напълно	Склонен	Склонен	Напълно	Не знам
1	По-демократично	1	2	3	4	5
2	По-ефективно	1	2	3	4	5
3	По-прозрачно	1	2	3	4	5

EB63.4 QC8

QA48 За всяко от следните, моля кажете ми дали сте напълно съгласен, склонен сте да се

(ЕДИН ОТГОВОР НА РЕД)

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Напълно	Склонен	Склонен	Напълно	Не знам
1	По-силен в света	1	2	3	4	5
2	Икономически по-	1	2	3	4	5
3	По-социално ориентиран	1	2	3	4	5

EB63.4 QC9

ПИТАЙТЕ САМО В EU 25

(ПИТАЙТЕ ВСИЧКИ)

QA50 Кое от следните твърдения най-добре отговарят на Вашето мнение?

(ПРОЧЕТЕТЕ-САМО ЕДИН ОТГОВОР)

За добрата работа на Европейските институции е необходима	1
Не е необходима Европейска конституция за добрата работа на	2
Не знам - край на допитването	3

EB64.2 NEW

QA51 Като цяло, бихте ли казали, че качеството на живот в Европа в момента е по-добро или

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА)

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Мног о по- добр о	Мал ко по- добр о	Мал ко по- лош о	Мног о по- лош о	Същ ото (СП ОНТ АНН О)	Не знам
--	-------------	----------------------------	----------------------------	---------------------------	---------------------------	---------------------------------------	------------

1	Съединените американски щати	1	2	3	4	5	6
2	Япония	1	2	3	4	5	6
3	Китай	1	2	3	4	5	6
4	Индия	1	2	3	4	5	6

EB63.4 QD4 TREND SLIGHTLY MODIFIED

QA52 Бихте ли казали, че Европейската икономика е по-ефективна, по-малко ефективна или

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА)

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	По-	По-малко	Също	Не знам
1	Американската	1	2	3	4
2	Японската	1	2	3	4
3	Китайската	1	2	3	4
4	Индийската	1	2	3	4

EB63.4 QD5a

QA53 За всяка от следните области, моля кажете ми дали според вас Европейският съюз е

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА - САМО ЕДИН ОТГОВОР НА РЕД)

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Пред	След	На	Не знам
1	Научните изследвания	1	2	3	4
2	Медицинските изследвания	1	2	3	4
3	Опазването на околната среда	1	2	3	4
4	Технологичните нововъведения	1	2	3	4
5	Системите на здравеопазване	1	2	3	4
6	Образованието	1	2	3	4
7	Борбата със социалните неравенства	1	2	3	4
8	Борбата с безработицата	1	2	3	4
9	Борбата с дискриминацията	1	2	3	4
10	Създаването на компании	1	2	3	4

EB63.4 QD5b

QA54 Единният пазар увеличи конкуренцията в такива сфери като транспорта,

(ПРОЧЕТЕТЕ-САМО ЕДИН ОТГОВОР)

Много положителен ефект	1
По-скоро положителен ефект	2
По-скоро отрицателен ефект	3
Много отрицателен ефект	4
Нито положителен, нито отрицателен ефект (СПОНТАННО)	5
Не знам - край на допитването	6

EB62.1 QB6

QA55 Глобализацията на търговията доведе до множество последствия. Когато чуete думата

(ИЗЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)

Възможностите за българските компании по отношение на новите	1
Чуждестранните инвестиции в България	2
Преместване на някои компании в страни, където работната ръка е по-	3
Нарастване на конкуренцията за българските компании	4
Друго (СПОНТАННО)	5
Не знам	6

EB63.4 QD6 TREND SLIGHTLY MODIFIED

QA56 До каква степен сте съгласен със следното твърдение: Европейския съюз ни защитава

(ПРОЧЕТЕТЕ-ЕДИН ОТГОВОР)

Напълно съгласен	1
Склонен съм да се съглася	2
Склонен съм да не се съглася	3
Напълно съм несъгласен	4
Не знам - край на допитването	5

124

EB64.2 NEW

QA57 Коя от следните две гледни точки е по-близо до вашата? Като цяло компаниите, които

(ПРОЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)

Нямат друг избор, ако искат да избегнат затваряне	1
Го правят, за да увеличат печалбата си	2
Не знам	3

EB63.4 QD7

QA58 За всяко от следните твърдения, моля, да ми кажете до каква степен сте съгласен с

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА)

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Напълно	Склонен	Склонен	Напълно	Не знам -
1	Имаме нужда от	1	2	3	4	5
2	Пристигането на	1	2	3	4	5

EB62.1 QB9

АКО "РАБОТИ В МОМЕНТА", КОД ОТ 5 ДО 18 НА D15A

QA59 Доколко сте сигурен/а, че ще успеете да запазите работата си през следващите месеци

(ПРОЧЕТЕТЕ-САМО ЕДИН ОТГОВОР)

Напълно съм сигурен/а	1
Донякъде съм сигурен/а	2
По-скоро съм несигурен/а	3
Изобщо не съм сигурен/а	4
Не знам - край на допитването	5

EB62.1 QB15

(ПИТАЙТЕ ВСИЧКИ)

QA60 В днешно време, като мислите за бъдещето и за пенсиите, бихте ли казали че се

(ПРОЧЕТЕТЕ-САМО ЕДИН ОТГОВОР)

Напълно сигурен/а	1
Донякъде сигурен/а	2
По-скоро несигурен/а	3
Изобщо не се чувствам сигурен/а	4
Не знам - край на допитването	5

EB62.1 QB17

АКО "РАБОТИ В МОМЕНТА", КОД ОТ 5 ДО 18 НА D15A

Ако трябва да избирате от следните възможности за осигуряване финансирането на

(ПРОЧЕТЕТЕ-САМО ЕДИН ОТГОВОР)

Да се работи и да се плащат осигуровки по-дълго време	1
Да се запази възрастта за пенсиониране и да се увеличи размерът на	2
Да се запази възрастта за пенсиониране и да приемете, че ще	3
Нито една от тези възможности (СПОНТАННО)	4
Комбинация от трите възможности (СПОНТАННО)	5
Не знам - край на допитването	6

EB62.1 QB18a

АКО "НЕ РАБОТИ В МОМЕНТА", КОД ОТ 1 ДО 4 НА D15A

Според Вас, коя от следните възможности за осигуряване финансирането на

(ПРОЧЕТЕТЕ-САМО ЕДИН ОТГОВОР)

Да се работи и да се плащат осигуровки по-дълго време	1
Да се запази възрастта за пенсиониране и да се увеличи размерът на	2
Да се запази възрастта за пенсиониране и хората да приемат, че ще	3
Нито една от тези възможности (СПОНТАННО)	4
Комбинация от трите възможности (СПОНТАННО)	5
Не знам - край на допитването	6

EB62.1 QB18b

(ПИТАЙТЕ ВСИЧКИ)

На кое от следните твърдения бихте дали приоритет за подобряване Европейската

(ПРОЧЕТЕТЕ - ДО ТРИ ОТГОВОРА)

Законово увеличаване на броя на работните часове	1,
Подобряване образованието и професионалното обучение	2,
Инвестиране в изследвания и нововъведения	3,
Улесняване създаването на компании	4,
По-ефективно използване на енергията	5,
Инвестиране в транспортната инфраструктура (пътища, ж.п. и т.н.)	6,
Друго (СПОНТАННО)	7,
Не знам	8,

EB63.4 QD8

QA64	Във връзка с високите цени на енергията има предложения за нови мерки, които да
------	---

(ПРОЧЕТЕТЕ-НАЙ-МНОГО 2 ОТГОВОРА)

Предоставяне на повече информация за ефективно използване на	1,
Разработване на данъчни облекчения за подпомагане на ефективното	2,
Въвеждане на по-високи стандарти за енергийна ефективност на	3,
Упражняване на по-строг контрол върху прилагането на	4,
Друго (УТОЧНЕТЕ. СПОНТАННО)	5,
Не знам - край на допитването	6,

EB64.2 NEW

QA65	За да се намали зависимостта от вноса на енергийни ресурси, правителствата имат на
------	--

(ПОКАЖЕТЕ КАРТАТА-ПРОЧЕТЕТЕ-ДО 2 ОТГОВОРА)
--

Финансиране на задълбочени проучвания в областта на новите	1,
Приемане на закони, които да намалят зависимостта ни от петрола	2,
Да се увеличи употребата на ядрена енергия	3,
Да се увеличи употребата на слънчевата енергия	4,
Да се увеличи употребата на енергията от вятъра	5,
Нито едно от тези (СПОНТАННО)	6,
Друго (УТОЧНЕТЕ. СПОНТАННО)	7,
Не знам - край на допитването	8,

EB64.2 NEW

ЗАДАЙТЕ НА ГРУПА 1

QA66a	Готов ли сте да плащате повече за енергия, произведена от възобновяеми източници
-------	--

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА-ПРОЧЕТЕТЕ- СА:О ЕДИН ОТГОВОР)

Не, не съм готов/а да плащам повече	1
Да, бих плащал/а до 5% повече	2
Да, бих плащал/а от 6% до 10% повече	3
Да, бих плащал/а от 11% до 25% повече	4
Да, бих плащал/а повече от 25%	5
Не знам - край на допитването	6

EB57.0 Q26

ЗАДАЙТЕ НА ГРУПА 2

--

QA66b	Както може би знаете, в момента сме изправени пред редица енергийни
-------	---

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА-ПРОЧЕТЕТЕ-САМО ЕДИН ОТГОВОР)
--

Тъй като не възнамерявам да променям навиците си относно	1
Възнамерявам да намаля консумацията на енергия, тъй като няма да	2
Нито едно от тези (СПОНТАННО)	3
Не възнамерявам да променя навиците си относно консумацията на	4
Възнамерявам да намаля консумацията на енергия и съм подготвен/а	5
Друго (УТОЧНЕТЕ. СПОНТАННО)	6
Не знам - край на допитването	7

EB64.2 NEW

(ПИТАЙТЕ ВСИЧКИ)

--

QA67	За да посрещнем енергийните предизвикателства, които се очакват през следващите
------	---

(ПРОЧЕТЕТЕ-САМО ЕДИН ОТГОВОР)

Европейско равнище	1
Национално равнище	2
Местно равнище	3
Не знам - край на допитването	4

EB64.2 NEW

QA68 Ще Ви покажа списък с продукти и техника, използващи енергия. Моля кажете ми за

(ЕДИН ОТГОВОР НА РЕД)

	(ПРОЧЕТЕТЕ)	Обръщам	Не	Изобщо	Не знам -
--	-------------	---------	----	--------	-----------

1	Електрическа крушка	1	2	3	4
2	Хладилник	1	2	3	4
3	Автомобил	1	2	3	4

EB57.0 Q27 TREND MODIFIED

QA69 Да предположим, че цената на безоловния бензин/дизела за литър надвиши 2.50 лв.

(ПРОЧЕТЕТЕ-САМО ЕДИН ОТГОВОР)

Малко по-рядко	1
Малко по-рядко	2
Колкото досега	3
Неприложимо (СПОНТАННО)	4
Не знам - край на допитването	5

EB64.2 NEW

АКО "МНОГО ПО-РЯДКО" ИЛИ "МАЛКО ПО-РЯДКО", КОД 1 ИЛИ 2 НА QA69

QA70 Какво е първото, което бихте направили, за да намалите използването на автомобила

(ПРОЧЕТЕТЕ-САМО ЕДИН ОТГОВОР)

Ще използвам повече обществения транспорт	1
Ще се преместя да живея по-близо до работното си място	2
Ще ползвам автомобил съвместно с роднини / приятели / съседи ...	3
Ще ходя повече пеша	4
Ще карам велосипед	5
Друго (спонтанно)	6
Не знам - край на допитването	7

EB64.2 NEW

ДЕМОГРАФИЯ

ПИТАЙТЕ ВСИЧКИ

D1 В политическите теми /въпроси хората говорят за "ляво" и "дясно". Къде върху следната

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА). (ИНТ.: НЕ ПОДСКАЗВАЙТЕ - АКО РЕСПОНДЕНТЪТ СЕ

Ляво									Дясно
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Отказ

11

Не знам

12

ЕВ63.4 D1

НЯМА ВЪПРОСИ D.2 ДО D.6

D7 Кой от следните отговори описва най-добре вашето настоящо положение?

(ПОКАЖЕТЕ КАРТА - ПРОЧЕТЕТЕ - САМО ЕДИН ОТГОВОР)

Женен / омъжена само веднъж	1
Женен / омъжена повече от веднъж	2
Неженен / неомъжена, който / която живее с партньор	3
Неженен / неомъжена, който / която никога не е живял/а с партньор	4
Неженен / неомъжена, който / която преди е живял/а с партньор, но в	5
Разведен/а	6
Разделен/а	7
Вдовец / вдовица	8
Друго (СПОНТАННО)	9
Отказ (СПОНТАННО)	10

ЕВ63.4 D7

D8 На колко години бяхте, когато завършихте най-високата степен на вашето образование

(ИНТ.: АКО "ВСЕ ОЩЕ УЧИ", КОДИРАЙТЕ "00")

--	--

ЕВ63.4 D8

НЯМА ВЪПРОС D.9

D10 Пол

Мъж

1

Жена

2

ЕВ63.4 D10

D11 На колко години сте?

--	--

ЕВ63.4 D11

НЯМА ВЪПРОС D.12 ДО D.14

ВЪПРОСИ D15a&b СЕ ЗАДАВАТ ПРЕДИ Q1

НЯМА ВЪПРОСИ D.16 ДО D.24

D25 Вие живеете в .....?

(ПРОЧЕТЕТЕ)

Селски район или село

1

Малък или среден град

2

Голям град

3

Не знам

4

ЕВ63.4 D25

НЯМА ВЪПРОСИ D.26 ДО D.39

D40a Бихте ли ми казали, колко човека на възраст над 15 години живеят във вашето

(ИНТ.: ПРОЧЕТЕТЕ - ЗАПИШЕТЕ)

--	--

ЕВ63.4 D40a

D40b Колко деца под 10 години живеят във вашето домакинство?

(ИНТ.: ПРОЧЕТЕТЕ - ЗАПИШЕТЕ)

--	--

ЕВ63.4 D40b

D40c Колко деца на възраст между 10-14 години живеят във вашето домакинство?

(ИНТ.: ПРОЧЕТЕТЕ - ЗАПИШЕТЕ)

--	--

ЕВ63.4 D40c

ВЪПРОСИ D41 И D42 СА ПРЕМАХНАТИ

D43a Има ли наличен стационарен телефон във вашето домакинство?

D43b Вие лично притежавате ли мобилен телефон?

	D43a	D43b
	Стационарен	Мобилен
Да	1	1
Не	2	2

ЕВ63.4 D43a D43b

ВЪПРОСИ D46 И D47 СА ПРЕМАХНАТИ

НЯМА ВЪПРОС D48

(НЕ ПОДСКАЗВАЙТЕ-СМЕНЯЙТЕ КОДОВЕТЕ-ВЪЗМОЖЕН Е ПОВЕЧЕ ОТ ЕДИН

D49a Можете ли да ми кажете кои са телевизионните канали, които гледате редовно, ако

(КОДОВЕ НА ТЕЛЕВИЗИОННИТЕ КАНАЛИ)

--

ЕВ64.2 NEW

(НЕ ПОДСКАЗВАЙТЕ-СМЕНЯЙТЕ КОДОВЕТЕ-ВЪЗМОЖЕН Е ПОВЕЧЕ ОТ ЕДИН

D49b Можете ли да ми кажете кои са радиостанциите, които слушате редовно, ако слушате

(КОДОВЕ НА РАДИОСТАНЦИИТЕ)

--

EB64.2 NEW

(НЕ ПОДСКАЗВАЙТЕ-СМЕНЯЙТЕ КОДОВЕТЕ-ВЪЗМОЖЕН Е ПОВЕЧЕ ОТ ЕДИН

D49c Можете ли да ми кажете кои са всекидневните вестници, които четете редовно, ако

(КОДОВЕ НА ВСЕКИДНЕВНИТЕ ВЕСТНИЦИ)

--

EB64.2 NEW

D50	За кои от следните цели използвате интернет поне веднъж седмично?
-----	---

(ПРОЧЕТЕТЕ-ВЪЗМОЖЕН Е ПОВЕЧЕ ОТ ЕДИН ОТГОВОР)

Търсене на информация (чрез търсачки)	1,
Четене на вестник	2,
Слушане на радио	3,
Гледане на телевизия	4,
Четене на блогове	5,
Посещение на форуми	6,
Посещение на чатове	7,
Онлайн пазаруване	8,
Посещение на развлекателни сайтове (за спорт, автомобили и други)	9,
Онлайн достъп до банката Ви	10,
Посещение на електронното правителство	11,
Търсене на практическа информация (прогноза за времето, разписания и	12,
Не използвам интернет / Нямам достъп до интернет	13,
Използвам интернет по-рядко (от веднъж седмично)	14,
Друго (спонтанно)	15,
Не знам - край на допитването	16,

EB64.2 NEW

ПРОТОКОЛ НА ИНТЕРВЮТО									
P1	ДАТА НА ИНТЕРВЮТО								
	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 10px;"> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; display: inline-block;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; display: inline-block;"></div> ДЕН </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 10px;"> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; display: inline-block;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; display: inline-block;"></div> МЕСЕЦ </div> </div>								
	ЕВ63.4 P1								
P2	ЧАС НА ЗАПОЧВАНЕ НА ИНТЕРВЮТО								
	(ИНТ.: ИЗПОЛЗВАЙТЕ 24-ЧАСОВ ЧАСОВНИК)								
	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 10px;"> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; display: inline-block;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; display: inline-block;"></div> ЧАС </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 2px 10px;"> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; display: inline-block;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; display: inline-block;"></div> МИНУТИ </div> </div>								
	ЕВ63.4 P2								
P3	ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ НА ИНТЕРВЮТО								
	<div style="border: 1px solid black; padding: 2px 10px;"> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; display: inline-block;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; display: inline-block;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 20px; height: 20px; display: inline-block;"></div> МИНУТИ </div>								
	ЕВ63.4 P3								
P4	Брой на хората, присъствали по време на интервюто, включително интервюиращия:								
	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">Двама (интервюиращият и респондентът)</td> <td style="border: none; text-align: center; padding: 2px;">1</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">Трима</td> <td style="border: none; text-align: center; padding: 2px;">2</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">Четирима</td> <td style="border: none; text-align: center; padding: 2px;">3</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">Петима и повече</td> <td style="border: none; text-align: center; padding: 2px;">4</td> </tr> </table>	Двама (интервюиращият и респондентът)	1	Трима	2	Четирима	3	Петима и повече	4
Двама (интервюиращият и респондентът)	1								
Трима	2								
Четирима	3								
Петима и повече	4								
	ЕВ63.4 P4								
P5	Сътрудничество на респондента								
	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">Отлично</td> <td style="border: none; text-align: center; padding: 2px;">1</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">Добро</td> <td style="border: none; text-align: center; padding: 2px;">2</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">Средно</td> <td style="border: none; text-align: center; padding: 2px;">3</td> </tr> <tr> <td style="border: 1px solid black; padding: 2px;">Лошо</td> <td style="border: none; text-align: center; padding: 2px;">4</td> </tr> </table>	Отлично	1	Добро	2	Средно	3	Лошо	4
Отлично	1								
Добро	2								
Средно	3								
Лошо	4								
	ЕВ63.4 P5								

P6	Размер на населеното място
	(КОДОВЕ НА СТРАНАТА)
	<input type="text"/> <input type="text"/>
	ЕВ63.4 P6
P7	Регион
	(КОДОВЕ НА СТРАНАТА)
	<input type="text"/> <input type="text"/>
	ЕВ63.4 P7
P8	Пощенски код
	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
	ЕВ63.4 P8
P9	Номер на гнездото
	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
	ЕВ63.4 P9
P10	Номер на интервюиращия
	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
	ЕВ63.4 P10
P11	Коефициент на претегляне
	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
	ЕВ63.4 P11
	ПИТАЙТЕ САМО В LU, BE, ES, FI, EE, LV и TR